

Ingrid Sundin

Från: Åsa Malmgren <asa.malmgren@regeringskansliet.se>
Skickat: den 27 januari 2022 16:08
Till: registrator@arbetsgivarverket.se; info@bra.se; domstolsverket@dom.se; huvudregistrator@ekobrottsmyndigheten.se; info@foretagarna.se; info@ptk.se; forvaltningsrattenijonkoping@dom.se; forvaltningsrattenistockholm@dom.se; imy@imy.se; ifau@ifau.uu.se; postbox.fk@ifmetall.se; registratur@kammarkollegiet.se; kammarrattenistockholm@dom.se; forbundet@kommunal.se; info@lo.se; Regelrådet; info@smaforetagarna.se; remisser;registrator@skr.se; kansli@saco.se; info@advokatsamfundet.se; info Catherine Bicen; Cecilia Ragnarsson; A Registrator; A Remisspublicering; Catharina Nordlander

Kopia: Catherine Bicen; Cecilia Ragnarsson; A Registrator; A Remisspublicering; Catharina Nordlander

Ämne: Tilläggsremittering av utkast till prop. Grundläggande omställnings- o kompetensstöd

Bifogade filer: Remissmissiv till utkast till proposition om Grundläggande omställnings- och kompetensstöd.pdf

Prioritet: Hög

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Kategorier: Ingrid
AppServerName: p360_prod
DocumentID: RR 2022-12:01
DocumentIsArchived: -1

Härmed tilläggsremitteras utkast till proposition om Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden. Under arbetet med propositionen har det identifierats behov av att komplettera vissa av förslagen i promemorian, i syfte att systemet ska få avsedd effekt. Det är av stort värde om synpunkter på förslagen i utkastet till proposition kan begränsas till de materiella ändringarna, som närmare beskrivs i bifogat missiv och som har gulmarkerats i det remitterade underlaget.

Utkast till proposition om Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden [Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden \(Utkast till regeringens proposition\) - Regeringen.se](#)

Svar skickas till a.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till catherine.bicen@regeringskansliet.se. Ange diarienummer **A2021/01333** och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Remissinstansens namn ska även anges i dokumentnamnet.

Remissinstanser:

Arbetsgivarverket
Brottsförebyggande rådet
Domstolsverket
Ekobrottsmyndigheten
Företagarna
Förhandlings- och samverkansrådet PTK
Förvaltningsrätten Jönköping
Förvaltningsrätten i Stockholm
Integritetsskyddsmyndigheten
Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)
Industrifacket IF Metall (IF Metall)
Kammarkollegiet
Kammarrätten i Stockholm

Svenska Kommunalarbetareförbundet
Landsorganisationen i Sverige (LO)
Regelrådet
Småföretagarnas Riksförbund
Svenskt Näringsliv
Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)
Sveriges advokatsamfund
Tjänstemännens centralorganisation (TCO)

Remissvaren ska ha kommit in till Arbetsmarknadsdepartementet senast **den 7 februari 2022**.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. PDF) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

Mvh
Åsa

Åsa Malmgren
Administratör
Arbetsmarknadsdepartementet
Arbetsmarknadsenheten/Rättssekretariatet
103 33 Stockholm
asa.malmgren@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

Regeringskansliet

Arbetsmarknadsdepartementet

Remiss av utkast till proposition om Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden

Utkastet till proposition i denna remiss innehåller förslag om ett nytt system för grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Inom Arbetsmarknadsdepartementet utarbetades under våren 2021 promemorian Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:16). Promemorian remitterades 8 juni – 15 september.

Under arbetet med propositionen har det identifierats behov av att komplettera vissa av förslagen i promemorian, i syfte att systemet ska få avsedd effekt. Det handlar i stor utsträckning om förtydliganden och språkliga och redaktionella ändringar. Det handlar också till viss del om materiella ändringar. Det är av stort värde om synpunkter på förslagen i utkastet till proposition kan begränsas till de materiella förändringarna, som närmare beskrivs nedan och som har gulmarkerats i det remitterade underlaget.

- § 6. Avsnitt 7.2. **Undantag för vissa anställda.** Inriktningen är att olika företagsformer ska bedömas lika. Det föreslås en bestämmelse som reglerar att aktieägare i egna bolag, verkställande direktörer och närstående till egenföretagare inte omfattas av målgruppen för stödet.
- § 17-22. Avsnitt 10. **Återbetalning av ersättning.** Inriktningen är att anpassa de föreslagna återkravsbestämmelserna till de som gäller

inom flera andra förmånssystem. Syftet är att effektivisera återbetalningen av felaktigt utbetalda ersättningar.

- § 25. Avsnitt 12. **Uppgiftsskyldighet.** Inriktningen är att säkerställa att Kammarkollegiet ska kunna få uppgifter från registrerade omställningsorganisationer för att det nya systemet ska kunna följas upp, analyseras och utvärderas.
- § 26-27. Avsnitt 13. **Omprövning och överklagande.** Inriktningen är att ta bort överklagandenämnden och ersätta denna med ett omprövningsförfarande hos Kammarkollegiet och möjlighet att därefter överklaga till allmän förvaltningsdomstol. Det nya förslaget är mer förenligt med rådande system för flera andra myndigheter.

Svar skickas till a.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till catherine.bicen@regeringskansliet.se. Ange diarienummer A2021/01333 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Remissinstansens namn ska även anges i dokumentnamnet.

Remissinstanser

1. Arbetsgivarverket
2. Brottsförebyggande rådet
3. Domstolsverket
4. Ekobrottsmyndigheten
5. Företagarna
6. Förhandlings- och samverkansrådet PTK
7. Förvaltningsrätten Jönköping
8. Förvaltningsrätten i Stockholm
9. Integritetsskyddsmyndigheten
10. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)
11. Industrifacket IF Metall (IF Metall)
12. Kammarkollegiet
13. Kammarrätten i Stockholm
14. Svenska Kommunalarbetsareförbundet
15. Landsorganisationen i Sverige (LO)
16. Regelrådet
17. Småföretagarnas Riksförbund
18. Svenskt Näringsliv

19. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
20. Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)
21. Sveriges advokatsamfund
22. Tjänstemännens centralorganisation (TCO)

Remissvaren ska ha kommit in till Arbetsmarknadsdepartementet **senast den 7 februari 2022**.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Som en del av remissförfarandet bjuds samtliga remissinstanser in till ett **digitalt remissmöte** den 3 februari kl. 10.00-12.00. Remissmötet kommer att genomföras på skype och telefon. Ni är välkomna att delta med upp till två personer per remissinstans.

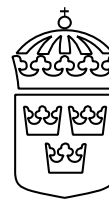
Praktisk information inför mötet kommer att skickas till anmälda deltagare med e-post. Meddela ert eventuella deltagande senast den 2 februari till följande email-adress: catherine.bicen@regeringskansliet.se. Vi ber er även anmäla eventuella ändringar av deltagare till samma adress.

Utkastet till propositionen Grundläggande omställnings- och kompetensstöd- för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden finns på Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se. Utkastet bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Centerpartiet.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – om remisser av betänkanden och andra förslag från Regeringskansliet (SB PM 2021:1). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Catharina Nordlander
Rättschef

Utkast till regeringens proposition

Prop.

Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm Klicka här för att ange datum.

Klicka här för att ange namnunderskrift1.

Klicka här för att ange namnunderskrift2.
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att ett nytt grundläggande omställnings- och kompetensstöd införs genom en ny lag. Stödet syftar till att stärka enskilda personers framtida ställning på den svenska arbetsmarknaden.

Den nya lagen föreslås innehålla bestämmelser om offentligt grundläggande stöd till vissa enskilda personer som inte omfattas av kollektivavtal. Lagen föreslås även innehålla bestämmelser om ersättning till arbetsgivare som betalar avgifter till registrerade omställningsorganisationer som tillhandahåller grundläggande stöd till vissa andra enskilda personer.

Lagen föreslås träda i kraft den 30 juni 2022, med undantag för bestämmelserna om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd och yttrande för den som ansöker om omställningsstudiestöd. De bestämmelserna ska i stället träda i kraft den dag som regeringen bestämmer. Ersättning till arbetsgivare får dock inte lämnas för tid före den 1 oktober 2022. Ersättning till arbetsgivare för perioden den 1 oktober–31 december 2022 får lämnas om den omställningsorganisation som arbetsgivaren har betalat avgifter till var registrerad senast den 31 december 2022.

Denna proposition bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Centerpartiet.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Förslag till lag om grundläggande omställnings- och kompetensstöd	5
3	Ärendet och dess beredning	10
4	Behov av omställnings- och kompetensstöd i arbetslivet	10
5	En ny lag om grundläggande omställnings- och kompetensstöd införs	12
6	Kammarkollegiet ska besluta i ärenden om grundläggande omställnings- och kompetensstöd	18
7	Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd till enskilda.....	21
7.1	Stödets innehåll och tillgång på medel.....	21
7.2	Stöd ska kunna ges både till den som är anställd och till den som är uppsagd.....	27
7.3	Förstärkt stöd ska bara kunna lämnas till personer med särskilda behov	31
7.4	Krav på anknytning till svensk arbetsmarknad och på att inte omfattas av kollektivavtal.....	33
7.5	Krav på arbete eller inkomst i viss omfattning.....	36
7.6	Ålderskrav	41
7.7	Stöd ges som längst i tolv månader	42
7.8	Kvalificering på nytt.....	44
8	Finansiering av grundläggande omställnings- och kompetensstöd hos registrerade omställningsorganisationer	46
8.1	Ersättning till arbetsgivare.....	46
8.2	Förutsättningar för registrering av omställningsorganisationer.....	51
8.3	Förutsättningar för avregistrering av omställningsorganisationer.....	56
9	Yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd.....	57
10	Återbetalning av ersättning	61
10.1	Behov av regler om återbetalning i ett nytt system för omställnings- och kompetensstöd	61
10.2	Återbetalningsskyldighet.....	62
10.3	Beslut om återkrav	63
10.4	Anstånd med betalning.....	64
10.5	Dröjsmålsränta	64
10.6	Eftergift	65
10.7	Kvittning	65
11	Handläggning av ärenden.....	66
11.1	Ansökan om stöd, registrering, ersättning och yttrande.....	66
11.2	Skyldighet att anmäla ändrade förhållanden	70

12	Uppgiftsskyldighet för registrerade omställningsorganisationer	71	Prop.
13	Omprövning och överklagande	73	
14	Sekretess och personuppgiftsbehandling	77	
14.1	Sekretess	77	
14.2	Behandling av personuppgifter hos Kammarkollegiet och leverantörer	82	
15	Ikraftträdandebestämmelser	90	
16	Konsekvenser	92	
16.1	Syftet med förslaget	92	
16.2	Konsekvenser för enskilda	93	
16.3	Konsekvenser för statliga myndigheter	93	
16.4	Statsfinansiella konsekvenser	95	
16.5	Konsekvenser för företag och andra arbetsgivare	95	
16.6	Omställnings- och kompetensstöd kan påverka arbetsmarknadens funktionssätt	96	
16.7	Konsekvenser för arbetsmarknadens parter	98	
16.8	Konsekvenser för de befintliga omställningsorganisationerna	98	
16.9	Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män	99	
16.10	Konsekvenser för utrikes föddas etablering	100	
16.11	Konsekvenser för brottslighet, fusk och felaktiga utbetalningar	100	
16.12	Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden ...	102	
16.13	Övriga konsekvenser	102	
17	Författningskommentar	102	
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden	117	
Bilaga 2	Promemorians lagförslag (Ds 2021:16)	120	
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna (Ds 2021:16)	124	

Prop.

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

2 Förslag till lag om grundläggande omställnings- och kompetensstöd

Prop.

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om

1. offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för enskilda personer,
2. finansiering av grundläggande omställnings- och kompetensstöd hos registrerade omställningsorganisationer, och
3. yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd.

2 § Syftet med denna lag är att stärka enskilda personers framtida ställning på den svenska arbetsmarknaden.

Ansvarig myndighet

3 § Kammarkollegiet fattar beslut i ärenden enligt denna lag.

Tillgång på medel

4 § Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för enskilda personer och yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd enligt denna lag får lämnas i mån av tillgång på medel.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om prioriteringar av medel.

Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för enskilda personer

5 § Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd lämnas i form av rådgivning, vägledning och förstärkt stöd.

6 § Stöd får lämnas till den

1. vars anställning ska upphöra eller har upphört till följd av arbetsbrist, sjukdom eller att anställningen är tidsbegränsad, eller
2. som har en anställning.

För att stöd ska få lämnas enligt första stycket ska en anställning som upphör till följd av arbetsbrist avslutas på initiativ av arbetsgivaren.

Stöd får inte lämnas för en anställning

1. i ett aktiebolag, ekonomisk förening eller annan juridisk person där den sökande är verkställande direktör,
2. i ett aktiebolag där den sökande är aktieägare och aktieinnehavet för sig eller sammanräknat med aktier som ägs av make, maka, registrerad partner, förälder eller barn till aktieägaren, uppgår till minst en tredjedel av aktierna, eller

3. hos en egenföretagare där den sökande är make, maka, registrerad partner eller sammanboende till egenföretagaren.

7 § Förstärkt stöd får lämnas till den vars anställning ska upphöra eller har upphört och som har särskilda behov av stöd till följd av sjukdom.

8 § Stöd får lämnas till den som vid tidpunkten för ansökan om stöd förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat i Sverige hos en arbetsgivare som

1. är registrerad hos Skatteverket,
2. inte finansierar en registrerad omställningsorganisation, och
3. inte är bunden av ett kollektivavtal.

9 § Stöd får lämnas till den som

1. har förvärvsarbetat i Sverige i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad i sammanlagt minst 12 månader inom en ramtid om 24 månader direkt före ansökan om stöd, eller

2. inom den tid som anges i första stycket 1 har haft en viss minsta inkomst av sådant förvärvsarbete.

Förvärvsarbete i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz får tillgodoräknas som förvärvsarbete i Sverige.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om kraven i första och andra styckena.

10 § Stöd får inte lämnas till den som har fyllt 65 år.

11 § Stöd får som längst lämnas under tolv månader från det att ansökan har beviljats.

12 § Den som har fått stöd under tolv månader får ges ytterligare stöd om förutsättningarna för stöd på nytt är uppfyllda. Förvärvsarbete som har legat till grund för ett tidigare beslutat stöd får då inte tillgodoräknas.

Finansiering av grundläggande omställnings- och kompetensstöd hos registrerade omställningsorganisationer

13 § Ersättning ska lämnas till en arbetsgivare för kostnader som motsvarar de avgifter som arbetsgivaren har betalat till en registrerad omställningsorganisation. Ersättningen får motsvara högst 0,15 procent av arbetsgivarens totala utbetalda kontanta ersättningar som ingår i underlaget för arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

14 § En organisation ska registreras som omställningsorganisation om den

1. tillhandahåller eller, om verksamheten är nystartad, avser att tillhandahålla grundläggande omställnings- och kompetensstöd som väsentligen motsvarar stödet enligt denna lag och under villkor som inte är påtagligt mer begränsande än de villkor som gäller för stöd enligt denna lag,

2. finansierar tillhandahållandet av grundläggande omställnings- och kompetensstöd genom avgifter från arbetsgivare, Prop.
3. har tillgång till relevant kompetens,
 4. har tillräcklig finansiell kapacitet, och
 5. i övrigt är lämplig för att utöva verksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om kraven för registrering enligt första stycket.

15 § En omställningsorganisation ska avregistreras om

1. organisationen begär det,
2. förutsättningarna för registrering enligt 14 § inte längre är uppfyllda, eller
3. organisationen inte fullgör sin uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

Yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd

16 § Kammarkollegiet får lämna ett yttrande som avses i 32 § lagen (2022:XX) om omställningsstudiestöd till den som har ansökt eller har för avsikt att ansöka om omställningsstudiestöd om yttrandet har betydelse för prövningen av ett sådant ärende.

Ett yttrande får inte lämnas till den som har fått eller kan få ett yttrande genom en registrerad omställningsorganisation. Ett yttrande får inte heller lämnas till den som omfattas av ett kollektivavtal.

Återbetalning av ersättning

17 § En arbetsgivare som har fått ersättning är återbetalningsskyldig om denne har förorsakat att ersättningen har lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp genom att

1. lämna oriktiga uppgifter, eller
2. underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

Detsamma gäller om ersättning i annat fall har lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp och arbetsgivaren har insett eller skäligen borde ha insett detta.

18 § Om en arbetsgivare är återbetalningsskyldig ska Kammarkollegiet återkräva det felaktigt utbetalda beloppet.

19 § Om en arbetsgivare är återbetalningsskyldig får Kammarkollegiet medge anstånd med betalningen eller träffa avtal med arbetsgivaren om en avbetalningsplan.

I fall som anges i första stycket ska ränta tas ut på det obetalda beloppet. Ränta ska tas ut från den dag då anståndet beviljades eller avtalet om avbetalningsplan träffades, dock inte för tid innan det återkrävda beloppet har förfallit till betalning. Ränta ska tas ut efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter.

20 § Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid, ska dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635) tas ut på beloppet.

Detsamma gäller när arbetsgivaren har beviljats anstånd med betalningen eller träffat ett avtal om en avbetalningsplan och betalning inte sker inom den tid som följer av beslutet om anstånd eller avtalet.

21 § Om det med hänsyn till arbetsgivarens ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter finns särskilda skäl för det, får Kammarkollegiet helt eller delvis avstå från ett krav på återbetalning eller ränta.

22 § Vid återbetalningsskyldighet får Kammarkollegiet, vid en senare utbetalning av ersättning, dra av ett skäligt belopp i avräkning mot det krävda beloppet. Detsamma gäller en skyldighet att betala ränta.

Ansökan

23 § Den som vill begära stöd, registrering, ersättning eller yttrande enligt denna lag ska ansöka skriftligen hos Kammarkollegiet. En ansökan ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om en ansökan enligt första stycket.

24 § Den som har ansökt om stöd, registrering, ersättning eller yttrande enligt denna lag ska till Kammarkollegiet anmäla sådana förändringar som kan påverka det som ansökan avser.

Uppgiftsskyldighet

25 § En registrerad omställningsorganisation ska till Kammarkollegiet lämna de uppgifter som

1. myndigheten behöver i ett ärende enligt denna lag, och
2. behövs för myndighetens analys-, uppföljnings- och utvärderingsarbete.

Omprövning och överklagande

26 § Kammarkollegiets beslut enligt denna lag ska omprövas om det begärs av den som beslutet gäller. Vid omprövningen får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

En begäran om omprövning ska vara skriftlig. Begäran ska lämnas in till Kammarkollegiet och ska ha kommit in inom tre veckor från den dag då den som begär omprövning fick del av beslutet.

Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.

27 § I 40–44 §§ förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol.

1. Denna lag träder i kraft den 30 juni 2022 i fråga om 1–4, 13–15 och 17–27 §§ och i övrigt den dag som regeringen bestämmer.

2. Ersättning till arbetsgivare enligt 13 § får dock inte lämnas för tid före Prop.
den 1 oktober 2022.

3. Ersättning enligt 13 § får lämnas för perioden den 1 oktober–
31 december 2022 om den omställningsorganisation som arbetsgivaren
har betalat avgifter till var registrerad enligt denna lag senast den
31 december 2022.

3 Ärendet och dess beredning

I januari 2019 träffades en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januariavtalet). Partierna kom överens om att arbetsrätten ska moderniseras och anpassas efter dagens arbetsmarknad. För att uppnå detta enades partierna om att en utredning skulle tillsättas med uppdraget att föreslå lagändringar. I januariavtalet sades emellertid att om arbetsmarknadens parter träffar en överenskommelse om hur anställningsskyddslagen ska reformeras på ett sätt som ger ökad flexibilitet, ska det i stället läggas fram förslag i linje med parternas överenskommelse. I oktober 2020 enades Svenskt Näringsliv och Förhandlings- och samverkansrådet PTK (PTK) om ett utkast till ett nytt huvudavtal om trygghet, omställning och anställningsskydd. De enades också om en principöverenskommelse där insatser från staten anges som villkor för att anta huvudavtalet. Efter ytterligare förhandlingar och justeringar av avtalet och överenskommelsen anslöt sig även Industriefacket Metall (IF Metall) och Svenska Kommunalarbetareförbundet (Kommunal) till huvudavtalet och principöverenskommelsen. Även Landsorganisationen i Sverige (LO) har senare anslutit sig till överenskommelsen. Den 4 december 2020 begärde parterna gemensamt om att regeringen ska modernisera arbetsrätten i enlighet med principöverenskommelsen (A2020/02524). Parternas principöverenskommelse finns i *bilaga 1*. En del av parternas principöverenskommelse är att det ska införas ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Inom Arbetsmarknadsdepartementet har promemorian Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:16) utarbetats. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 2*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 3*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (www.regeringen.se) och i Arbetsmarknadsdepartementet.

Denna proposition bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Centerpartiet.

4 Behov av omställnings- och kompetensstöd i arbetslivet

Dagens arbetsliv är dynamiskt och präglas av ökad globalisering, ökad digitalisering, grön omställning och en arbetskraft som arbetar längre upp i åldrarna. Nya arbetstillfällen och förändringar i befintliga arbetsuppgifter kommer att medföra förändrade kompetenskrav. I en tid när samhället och arbetsmarknaden förändras i allt högre takt är det därför viktigt att

säkerställa att yrkesverksamma vid behov kan ställa om från ett arbete till ett annat och kompetensutvecklas under arbetslivets gång. För den enskilde är förbättrade möjligheter till omställning och kompetensutveckling viktigt för att säkerställa ett tryggt, hållbart och produktivt arbetsliv. För arbetsgivare och samhället är detta viktigt för att både säkerställa kompetensförsörjningen och att stärka verksamhetens och i förlängningen Sveriges konkurrenskraft. Omställning och kompetensutveckling kan underlättas genom tillgång till exempelvis rådgivning och vägledning.

De arbetstagare som omfattas av kollektivavtal har i dag generellt sett möjlighet att genom omställningsorganisationer kvalificera sig för omställningsstöd som finansieras av arbetsgivaren. Det finns i dag ett drygt tiotal partsgemensamma omställningsorganisationer på den svenska arbetsmarknaden. Storleken på organisationerna skiljer sig betydligt. Bland de största omställningsorganisationerna är TRR Trygghetsrådet för privatanställda tjänstemän, Trygghetsfonden TSL för privatanställda arbetare, Omställningsfonden som huvudsakligen stödjer anställda inom kommuner och regioner samt Trygghetsstiftelsen som stödjer statligt anställda. Omställningsorganisationerna erbjuder olika tjänster i syfte att underlätta för omställning, det exakta innehållet i och utförandet av tjänsterna varierar mellan organisationerna. Det innebär att många av de arbetstagare som omfattas av kollektivavtal har tillgång till någon form av omställningsstöd från dessa partsgemensamma omställningsorganisationer.

Alla arbetstagare omfattas inte av kollektivavtal genom sin arbetsgivare. De arbetstagare som inte gör det, och därmed inte har möjlighet att få stöd via en omställningsorganisation, har inte samma möjlighet att genom sin arbetsgivare stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Detta skapar en obalans i arbetstagarnas förutsättningar att ställa om och att utveckla sin kompetens.

Tillgången till grundläggande stöd för omställning och kompetensutveckling för alla arbetstagare är betydelsefullt för både välfärden och näringslivet. Ökad möjlighet till omställnings- och kompetensstöd behövs för att bidra till rörlighet på arbetsmarknaden. Tillgången på arbetskraft med rätt kompetens är avgörande för både privata och offentliga arbetsgivares möjligheter att utvecklas. Enligt regeringens uppfattning bör staten därför ta ett större ansvar för enskilda personer som arbetar eller nyligen har förlorat sitt arbete och har behov av omställnings- och kompetensstöd.

Det finns därför ett behov av att införa ett offentligt stöd för enskilda som inte kan få stöd genom omställningsorganisationer. Det finns också ett behov av att staten tar ett större ekonomiskt ansvar för den omställningsverksamhet som bedrivs hos befintliga omställningsorganisationer.

En sådan reformering bör genomföras tillsammans med vissa förändringar inom det arbetsrättsliga området och införandet av ett nytt omställningsstudiestöd i syfte att tillsammans bidra till en arbetsmarknad som är flexibel och ger goda förutsättningar till omställning.

5 En ny lag om grundläggande omställnings- och kompetensstöd införs

Regeringens förslag: Det ska införas en ny lag om grundläggande omställnings- och kompetensstöd som syftar till att stärka enskilda personers framtida ställning på den svenska arbetsmarknaden. Den nya lagen ska bl.a. innehålla bestämmelser om offentligt grundläggande stöd till vissa enskilda personer och statlig finansiering till omställningsorganisationer som tillhandahåller grundläggande stöd till vissa andra enskilda personer.

Den nya lagen ska benämnas lagen om grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Promemorians förslag har en annan redaktionell och språklig utformning.

Remissinstanserna: Några remissinsatser är positiva till förslaget om ny lag som helhet, bland dem *Akavia*, *Almega utbildningsföretagen*, *Arbetsgivarna inom Industrin*, *Förhandling- och samverkansrådet PTK*, *IF Metall*, *Kommunalarbetareförbundet*, *Svenskt Näringsliv*, *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* och *Sveriges Ingenjörer*. *Service och kommunikationsfacket (Seko)* anser att förslaget i sig är bra, men att de föreslagna förändringarna i arbetsrätten leder till en försämrad anställningstrygghet som inte står i proportion till förbättringarna.

Majoriteten av de remissinsatser som har yttrat sig är positiva till eller har inte något att invända mot förslaget om ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd, bland dem *Akademikerförbundet SSR*, *Almega*, *Arbetsförmedlingen*, *Arbetsgivaralliansen*, *Fackförbundet DIK*, *Fastighetsbranschens arbetsgivarorganisation*, *Fremia*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*, *Kompetensföretagen*, *Konjunkturinstitutet*, *LO* och *Svensk Scenkonst*. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* anser att syftet med det nya stödet bör komma tydligare till uttryck.

Flera av remissinstanserna, bland dem *Akademikerförbundet SSR*, *Arbetsgivarverket*, *Svenska ESF-rådet*, *Fastighetsbranschens Arbetsgivarorganisation*, *Företagarna*, *Fysioterapeuterna*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *LO*, *Offentliganställdas förhandlingsråd* och *OFR/Statstjänstemän*, *Poliser*, *Officerare*, ställer sig positiva till att arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd ska få ersättning. Både *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* och *LO* är positiva till förslaget och anser att det är rimligt att arbetsgivare med kollektivavtal inte särbehandlas negativt.

Många remissinstanser som har yttrat sig över promemorians bedömning välkomnar eller ställer sig positiva till att omställnings- och kompetensstödet ska följas upp och utvärderas, bland dem *Akademikerförbundet SSR*, *Arbetsgivarverket*, *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet*, *LO*, *Lärarnas Riksförbund*. Flera remissinstanser har synpunkter på hur en utvärdering bör göras, vilka som bör delta och när den ska genomföras, bland dem *Uppsala universitet*, *Myndigheten för*

yrkeshögskolan, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, LO och Juridiska fakulteten vid Lunds universitet. Prop.

Flera remissinstanser, såsom *Arbetsgivarverket*, *Arbetsgivaralliansen*, *Fremia*, *Finansförbundet*, *Offentliganställdas förhandlingsråd*, *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation*, *Sveriges Kommuner och Regioner*, *Svenska Transportförbundet*, *Sveriges advokatsamfund*, *Trygghetsfonden BAO* och *Trygghetsstiftelsen*, har synpunkter på att inte samtliga arbetsmarknadsparter beretts möjlighet att delta i lagstiftningsarbetet och att förfarandet utestänger hela sektorer av arbetsmarknaden. *Sveriges advokatsamfund* ser ur ett demokratiskt perspektiv att arbetsmarknadens parter beställning av omställningsstödet, som omfattar betydande offentliga resurser, är problematisk. Några remissinstanser, bland dem *Arbetsgivarverket*, *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)* och *Svensk Scenkonst*, anser att promemorian inte tillräckligt har beaktat konsekvenserna för övriga sektorer och önskar att denna brist åtgärdas genom analyser och justeringar i det fortsatta arbetet med att genomföra partsöverenskommelsen. *TCO* förutsätter att det ska finnas utrymme för förhandlingar mellan parterna inom övriga sektorer på den svenska arbetsmarknaden för att möjliggöra för dem att hitta balanserade partslösningar på dessa områden. *Ekobrottsmyndigheten* avstyrker förslaget om införandet av ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd eftersom det finns risker för att systemet kommer att utnyttjas av den organiserade brottsligheten och att det empiriska stödet för de eftersträfvade positiva arbetsmarknadseffekterna är begränsat.

Skälen för regeringens förslag

Ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd till enskilda personer

Det blir allt viktigare att arbetstagare kan utveckla sin kompetens löpande under yrkeslivet och vid behov ställa om från ett arbete till ett annat. Det beror på att både samhället och arbetsmarknaden förändras i snabb takt. För den enskilde arbetstagaren eller för den som nyligen har förlorat sitt arbete är god omställningsförmåga viktig för ett tryggt och hållbart arbetsliv. För arbetsgivare är omställningsförmågan viktig för att underlätta kompetensförsörjning och att stärka verksamhetens konkurrenskraft. De arbetstagare som arbetar för arbetsgivare som är bundna av kollektivavtal har i dag generellt sett goda möjlighet att genom omställningsorganisationer få omställningsstöd som kan bidra till en god omställningsförmåga, t.ex. genom rådgivning och vägledning. Regeringen anser att ett sådant stöd bidrar till att stärka den enskildes ställning på arbetsmarknaden.

Många men inte alla arbetstagare omfattas i dag av kollektivavtal. Täckningsgraden inom offentlig sektor är 100 procent och inom privat sektor är täckningsgraden 83,4 procent i åldersgruppen 16–64 år. Det innebär att omkring en halv miljon arbetstagare arbetar för arbetsgivare som inte är bundna av kollektivavtal och som därmed inte har åtagit sig att tillhandahålla omställningsstöd. Dessa arbetstagare har därmed inte samma möjlighet att genom, sin arbetsgivare stärka sin ställning på arbetsmarknaden, vilket skapar en obalans i arbetstagarnas förutsättningar att ställa om och att utveckla sin kompetens. Regeringen konstaterar att

Prop.

även de som inte omfattas av kollektivavtal kan ha behov av stöd för att förbättra sin omställningsförmåga. Staten bör därför ta ett större ansvar så att arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal ska kunna få sådant stöd. För dessa enskilda personer bör det därför införas ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Statlig finansiering av grundläggande omställnings- och kompetensstöd hos omställningsorganisationer

Ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal innebär ett utökad statligt åtagande. Att staten tillhandahåller ett offentligt stöd för vissa enskilda personer innebär en kostnad för staten. För att det inte ska uppstå en ekonomisk obalans mellan det offentliga stödet och stödet som tillhandahålls genom befintliga omställningsorganisationer bör staten därför även ta ett större ekonomiskt ansvar för det omställningsstöd som arbetstagare får genom befintliga omställningsorganisationer.

Den verksamhet som i dag bedrivs av befintliga omställningsorganisationer finansieras av de arbetsgivare som omfattas av kollektivavtal. Regeringen anser i likhet med *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* och *LO* att arbetsgivare med kollektivavtal inte ska särbehandlas negativt. Ett lämpligt sätt för staten att finansiera omställningsstöd hos omställningsorganisationer är därför att ersätta arbetsgivare för deras kostnader för avgifter till omställningsorganisationerna. Regeringen anser emellertid att en sådan ersättning, av bl.a. statsstödsrättsliga skäl, inte bör begränsas till arbetsgivare som är bundna av kollektivavtal. Alla arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör därför ha rätt till ersättning för sådana kostnader. Det bör därmed finnas en möjlighet även för nya omställningsorganisationer, som inte är kopplade till arbetsmarknadens parter, att erbjuda grundläggande omställnings- och kompetensstöd till vissa enskilda.

För att säkerställa att de statliga medlen användas för avsedda ändamål bör endast kostnader som en arbetsgivare betalar till en omställningsorganisation som staten har godkänt genom en registrering ersättas.

Syftet med ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd

Som framgår ovan bör det införas ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för enskilda som inte omfattas av kollektivavtal och statlig finansiering till omställningsorganisationer som tillhandahåller grundläggande stöd till vissa andra enskilda personer. Regeringen anser sammanfattningsvis, i likhet med bl.a. *IF Metall*, *Kommunal*, *Förhandling- och samverkansrådet PTK* och *Svenskt Näringsliv* men till skillnad från *Ekobrottsmyndigheten* att det ska införas ett nytt grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Juridiska fakulteten vid Lunds universitet anser att syftet med det nya stödet bör tydliggöras. I promemorian föreslås att det i en syftesbestämmelse ska anges att stödet syftar till att stärka arbetstagares ställning på arbetsmarknaden. Regeringen anser att denna bestämmelse i huvudsak är väl utformad. Det bör dock tydliggöras att alla delar av det

grundläggande omställnings- och kompetensstödet omfattas av syftesbestämmelsen, dvs. det offentliga stödet till enskilda, ersättning till arbetsgivare och registrering av omställningsorganisationer. Det bör även tydliggöras att det grundläggande stödet tar sikte på den svenska arbetsmarknaden. Det bör därför tydligt framgå att syftet med det nya grundläggande omställnings- och kompetensstödet är att stärka den enskilde personens ställning på den svenska arbetsmarknaden.

Införandet av ett nytt grundläggande omställnings- och kompetensstöd är en del i ett omställningspaket för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden. *Service kommunikationsfacket (Seko)* anser att införandet av ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd och omställningsstudiestöd är bra, men att de föreslagna förändringarna i arbetsrätten som leder till en försämrad anställningstrygghet inte står i proportion till förbättringarna. Regeringen instämmer inte i detta, utan anser att balansen mellan de olika förslagen är väl avvägd.

Grunderna för det nya systemet ska regleras i lag

Införandet av ett nytt system för grundläggande omställnings- och kompetensstöd kräver ett relativt omfattande regelverk för att fungera. Inriktningen på reformen är att staten bör ta ett större ansvar för de enskilda personer som inte kan få omställningsstöd genom en befintlig omställningsorganisation, samtidigt som staten också bör ta ett större ekonomiskt ansvar för den omställningsverksamhet som bedrivs hos omställningsorganisationerna. För att åstadkomma detta behövs det ett regelverk med både materiella och processuella bestämmelser. Det kommer bl.a. att behövas bestämmelser för de krav som bör gälla för att enskilda ska kunna få stöd, liksom bestämmelser för hur staten genom utbetalningar ska kunna finansiera den verksamhet som bedrivs hos omställningsorganisationerna. De olika delarna i det nya omställnings- och kompetenssystemet ställer krav på en rättssäker, tydlig och ändamålsenlig reglering.

Av 8 kap. 7 § regeringsformen framgår att regeringen får meddela föreskrifter som enligt grundlag inte ska meddelas av riksdagen, den s.k. restkompetensen. Vad som enligt grundlag ska meddelas i lag framgår bl.a. av 8 kap. 2 § regeringsformen. I bestämmelsen stadgas att föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna ska meddelas i lag under förutsättning att föreskrifterna gäller skyldigheter för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Den reglering som behövs för att införa ett nytt system för grundläggande omställnings- och kompetensstöd bedöms kunna genomföras med stöd av regeringens restkompetens, dvs. på förordningsnivå.

Regeringen kan dock konstatera att det inte endast är regeringsformens bestämmelser om normgivning som avgör vilka bestämmelser som bör meddelas i lag respektive i förordning. När det gäller utformningen av ett nytt regelverk för grundläggande omställnings- och kompetensstöd finns det flera andra faktorer att ta hänsyn till vid bedömningen av om bestämmelser ska meddelas genom lag eller förordning. Bland annat bör hänsyn tas till det resultat som kan förväntas komma av att meddela bestämmelser i lag respektive förordning. Enligt regeringens uppfattning skulle en lagreglering ge systemet ökad legitimitet och stabilitet. Andra

Prop.

skäl som talar för en lagreglering är att reformeringen av arbetsrätten och det nya omställningsstudiestödet föreslås regleras i lag. Att även grunderna för det grundläggande omställnings- och kompetensstödet regleras på detta sätt bidrar således till balans mellan reformerna. De bestämmelser som reglerar grunderna för systemet bör därför meddelas i lag trots att det inte är nödvändigt ur ett normgivningsperspektiv. Det innefattar bestämmelser om kraven för stöd till enskilda personer och finansiering av den omställningsverksamhet som bedrivs hos omställningsorganisationerna. Till grunderna för ett nytt regelverk hör även processuella bestämmelser.

Även om grunderna för ett nytt grundläggande omställnings- och kompetensstöd regleras i lag behövs det sannolikt en kompletterande reglering i förordning och myndighetsföreskrifter. Bland annat är det lämpligt att reglera bestämmelser med en hög detaljnivå i förordning.

Det nya systemet ska kunna följas upp och utvärderas

Förslaget om ett nytt grundläggande omställnings- och kompetensstöd kan få betydelse både för de personer som tar del av stödet och för samhällsekonomin, välfärdens och näringslivets långsiktiga kompetensförsörjning. Det nya stödet innebär ett utökat statligt åtagande både när det gäller individstöd och finansiering av befintliga omställningsorganisationers verksamhet. Det innebär att det löpande behöver följas upp och utvärderas för att säkerställa att det har avsedd effekt.

I promemorian föreslås att regeringen ska låta en lämplig aktör utvärdera det nya systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Flera av remissinstanserna, bl.a. *LO* och *Sveriges Kommuner och Regioner*, anser att fler parter på arbetsmarknaden och inte bara parterna bakom principöverenskommelse, ska vara delaktiga i en sådan utvärdering. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* anser att det är oklart vad förslaget att parterna bakom principöverenskommelsen ska vara delaktiga i utvärderingen innebär. Regeringen anser att en bred utvärdering behöver göras av det nya systemet. I likhet med promemorian anser regeringen att utvärderingen bör omfatta såväl den offentliga omställningsorganisationen som de privata registrerade omställningsorganisationerna och det stöd som de tillhandahåller. Behovet av utvärdering av stödets resultat är särskilt stort med anledning av det nya systemets offentligfinansiella konsekvenser och eftersom det finns få empiriska studier av effekterna av det omställningsstöd som i dag tillhandahålls via omställningsorganisationer. Införande av ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd och parternas utkast till nytt huvudavtal innebär dessutom att ännu fler arbetstagare kommer att omfattas av omställnings- och kompetensstöd. Det ökar behovet av kunskap ytterligare.

Några remissinstanser lyfter fram vikten av en gedigen och trovärdig utvärdering, bland dem *Myndigheten för yrkeshögskolan* och *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*. Andra instanser har synpunkter på vilka aspekter som ska utvärderas, t.ex. *LO* och *Tillväxtverket*. För att möjliggöra en framtida effektutvärdering anser regeringen att data behöver samlas in för att kunna följa upp reformen. Det

gäller t.ex. individernas kön, ålder, yrke och arbetsmarknadsstatus vid tidpunkten för ansökan samt efter avslutat stöd. Det är även viktigt att dessa uppgifter sedan kan kopplas till befolknings-, utbildnings- och arbetsmarknadsregister. Även vilka typer av tjänster de sökande tar del av och i vilken omfattning det sker kan behöva följas upp.

Några remissinstanser har synpunkter på när systemet ska utvärderas, bl.a. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* och *Saco*. Regeringen gör bedömningen att det nya systemet bör ha varit i bruk några år för att det ska vara möjligt att utvärdera. Innan dess kommer systemet att vara i en uppbyggnadsfas och sannolikt finjusteras allteftersom aktörerna drar lärdom av hur olika processer inom systemet fungerar. Det är även viktigt att systemet inte utvärderas för tidigt, eftersom det då inte kommer att vara möjligt att bedöma dess effekter för arbetstagare, arbetsgivare eller samhället i stort.

Beredningen av förslagen

Flera instanser, bland dem *Arbetsgivarverket*, *Arbetsgivaralliansen*, *Finansförbundet*, *Fremia*, *Offentliganställdas förhandlingsråd*, *Sveriges Kommuner och Regioner*, *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation*, *Svensk Scenkonst*, *Svenska Transportförbundet*, *Sveriges advokatsamfund*, *Trygghetsfonden BAO* och *Trygghetsstiftelsen*, är kritiska mot att samtliga parter på arbetsmarknaden inte har givits samma möjligheter att delta i lagstiftningsarbetet. Regeringen vill inledningsvis framhålla att det är viktigt att arbetsmarknadens parter, oavsett avtalsområde, tar ett stort ansvar för utformningen av bestämmelserna på arbetsmarknaden. En lagstiftning som parterna står bakom har enligt regeringens mening generellt sett goda förutsättningar att fungera väl i praktisk tillämpning. Det är riktigt att alla parter på arbetsmarknaden inte står bakom den principöverenskommelse som föregått regeringens förslag. Därför har det varit viktigt för regeringen att under beredningen av förslagen inhämta upplysningar och yttranden. Under beredningen av promemorian fördes dialog med arbetsmarknadens parter, företrädare för små och medelstora företag samt andra relevanta aktörer på arbetsmarknaden. Dessutom inhämtades synpunkter från relevanta myndigheter. Promemorian har remitterats till berörda myndigheter och organisationer enligt beredningskravet i regeringsformen och etablerade rutiner i Regeringskansliet. Bland remissinstanserna finns givetvis även parter och andra organisationer på arbetsmarknaden som inte varit en del av principöverenskommelsen, men också myndigheter med djupa expertkunskaper om den svenska arbetsmarknaden. Den kunskap och de synpunkter som inhämtats under beredningsprocessen har föranlett vissa viktiga justeringar av förslagen. Regeringens förslag har således inte, som *Sveriges advokatsamfund* befarar, framtagits genom en beredning där förslagen i promemorian i sin helhet antingen kunde godtas eller förkastats. Regeringen anser mot den bakgrunden att det i beredningen av lagstiftningsärendet har tagits hänsyn till synpunkter från många olika parter på arbetsmarknaden.

6 Kammarkollegiet ska besluta i ärenden om grundläggande omställnings- och kompetensstöd

Regeringens förslag: Kammarkollegiet ska fatta beslut i ärenden om grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorian föreslår att Kammarkollegiet som ansvarig myndighet liksom myndighetens beslut regleras i förordning.

Remissinstanserna: *Arbetsgivarverket, Kompetensföretagen, Svenska ESF-rådet* och *Skatteverket* är positiva till förslaget. Många remissinstanser är kritiska till förslaget att Kammarkollegiet ska vara ansvarig myndighet, bland dem *Ekonomistyrningsverket, Fackförbundet DIK, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Lernia, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, LO, Myndigheten för delaktighet, Sveriges a-kassor, Upphandlingsmyndigheten* och *Uppsala universitet*. Flera av dem anser att Arbetsförmedlingen i stället borde få uppgiften. Flera remissinstanser, bland dem *Akademikerförbundet SSR, Lärarnas Riksförbund* och *Offentliganställdas förhandlingsråd*, ser behov av att på sikt låta en egen myndighet ansvara för den offentliga omställningsorganisationen. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anser också att namnet på myndigheten ska anges i förordning så att det med lättare kan ändras om och när en egen myndighet bildas. *Arbetsförmedlingen, Ekonomistyrningsverket, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Lernia, Myndigheten för delaktighet* och *Statskontoret*, har synpunkter kring ansvarsfördelningen och samverkan mellan Kammarkollegiets och Arbetsförmedlingens verksamheter. *Kammarkollegiet* anser att myndigheten ska kunna anskaffa de aktuella tjänsterna med stöd av lagen (2008:962) om valfrihetssystem. *Brottsförebyggande rådet* och *Ekobrottsmyndigheten* anför att erfarenheter från Arbetsförmedlingens område illustrerar att det kan finnas betydande risker för fel, inte minst om de tjänster som efterfrågas är svåra att utföra. *Brottsförebyggande rådet* betonar att en mer specifik analys behövs kring vilken typ av kontrollsystem och uppföljningar som den nya omställningsorganisationen behöver för att säkerställa att den inte öppnar upp för felaktiga utbetalningar. *Kammarkollegiet, Saco, Sveriges läkarförbund* och *Sveriges Kommuner och Regioner* har synpunkter kring uppbyggnaden och organisationen för den nya verksamheten hos Kammarkollegiet.

Skälen för regeringens förslag

Den nya offentliga omställningsorganisationen bör organiseras hos Kammarkollegiet

Den föreslagna lagen innebär att det inrättas en offentlig omställningsorganisation som ska erbjuda ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Detta utgör ett nytt

statligt åtagande. En aktör behöver vara ansvarig för det nya åtagandet och organiseringen av verksamheten. I promemorian föreslås det att den offentliga omställningsorganisationen ska organiseras vid en befintlig myndighet. Några remissinstanser, t.ex. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd*, anser att det bör utredas om den offentliga omställningsorganisationen på sikt ska organiseras vid en egen myndighet. Regeringen delar inte den uppfattningen och anser i stället i likhet med bl.a. *Ekonomistyrningsverket*, *Fackförbundet DIK*, *LO*, *Lärarnas Riksförbund* och *Tillväxtverket* att den nya offentliga omställningsorganisationen bör organiseras vid en befintlig myndighet.

I promemorian föreslås det att den nya offentliga omställningsorganisationen ska organiseras vid Kammarkollegiet. Några remissinstanser, bl.a. *Arbetsgivarverket*, *Kompetensföretagen* och *Svenska ESF-rådet*, är positiva till förslaget att Kammarkollegiet får uppgiften. *Arbetsgivarverket* anför dock att det på ett övergripande plan är otydligt och inte tillräckligt motiverat varför det är nödvändigt att ge i princip samma uppdrag till en befintlig myndighet som en redan etablerad myndighet, Arbetsförmedlingen, innehar, och att detta riskerar att ytterligare bidra till otydlighet för individen. Andra är kritiska till förslaget, bl.a. *Ekonomistyrningsverket*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*, *Lernia*, *LO*, och *Sveriges a-kassor*. Flera av dem anför att Arbetsförmedlingen i stället borde få uppgiften, eftersom myndigheten har kompetens inom det aktuella området. Regeringen instämmer i att Arbetsförmedlingen har kompetens som ligger nära den verksamhet som den offentliga omställningsorganisationen ska bedriva. Arbetsförmedlingen har även flera av de praktiska förutsättningar som krävs. Regeringen anser emellertid att det skulle ta betydande kraft och fokus från Arbetsförmedlingen om myndigheten parallellt med den reformering som pågår av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten även skulle få i uppdrag att ansvara för den offentliga omställningsorganisationen. Risken är att kvaliteten skulle påverkas negativt både i det nya offentliga omställnings- och kompetensstödet och i reformarbetet. Regeringen anser därför, till skillnad från bl.a. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*, *LO*, *Sveriges a-kassor* och *Upphandlingsmyndigheten* inte att Arbetsförmedlingen bör få uppdraget.

Regeringen kan konstatera att Kammarkollegiet inte är experter på omställnings- och kompetensstöd eller på andra frågor inom arbetsmarknads- eller utbildningsområdet. Däremot har myndigheten förmåga att snabbt bygga upp kompetens inom nya områden och att utforma funktionella, effektiva och rättssäkra verksamhetsprocesser för dessa. Denna kompetens är viktig eftersom den nya verksamheten måste byggas upp snabbt. Kammarkollegiet har vidare erfarenhet av att handlägga individärenden och har tillgång till de it-system som krävs för att hantera stora volymer av sådana ärenden. Kammarkollegiet har också erfarenhet av stora upphandlingar. Enligt regeringens uppfattning har Kammarkollegiet därmed goda förutsättningar för att bygga upp den nya verksamheten för ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd på ett sätt som liknar de partsgemensamma omställningsorganisationerna, t.ex. TRR och TSL. Regeringen anser sammantaget och i likhet med *Kompetensföretagen*, *Lärarnas Riksförbund* och *Svenska ESF-rådet* att

Kammarkollegiet bör ansvara för den nya offentliga omställningsorganisationen.

Flera remissinstanser har synpunkter på hur den nya verksamheten hos Kammarkollegiet ska organiseras och marknadsföras, bland dem *Arbetsgivarverket*, *Företagarna*, *Statskontoret*, *Kammarkollegiet*, *Kompetensföretagen*, *Myndigheten för yrkeshögskolan*, *Offentliganställdas förhandlingsråd* och *Sveriges Kommuner och Regioner*. Regeringen anser att Kammarkollegiets organisation inte lämpar sig för reglering i lag. Synpunkter som rör Kammarkollegiets organisation kommer därför att beaktas inom ramen för det fortsatta förordningsarbetet.

Regeringen anser, i likhet med *Arbetsförmedlingen* och *Statskontoret*, att det är viktigt att Kammarkollegiet och Arbetsförmedlingen utvecklar ett nära samarbete för att underlätta genomförandet av myndigheternas uppdrag. Det är bl.a. mot den bakgrunden som Kammarkollegiet har fått i uppdrag att påbörja förberedelser för införandet av omställningsorganisationen. I det förberedande uppdrag som myndigheten har fått ingår att myndigheten ska samråda med Arbetsförmedlingen samt ta de kontakter som är nödvändiga med andra myndigheter och aktörer i den utsträckning som är lämpligt. Kammarkollegiet ska även föra dialog med befintliga omställningsorganisationer. I uppdraget ingår även att Kammarkollegiet ska förberedande arbetet inför upphandlingar av det stöd som verksamheten ska tillhandahålla, utveckla nödvändiga digitala lösningar för att hantera stora volymer av individärenden. I uppdraget anges vidare att Kammarkollegiet ska bygga upp den nya verksamheten med beaktande av de befintliga partsgemensamma omställningsorganisationerna och erfarenheter från deras verksamhet.

Stöd till enskilda personer bör utföras av fristående aktörer

En central del i det nya åtagandet är tillhandahållandet av stödet till enskilda. Genom sitt uppdrag att ansvara för den offentliga omställningsorganisationen bör Kammarkollegiet säkerställa att enskilda personer får ett ändamålsenligt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd. I promemorian görs bedömningen att det bör vara fristående aktörer som utför det offentliga stödet till enskilda. Flera remissinstanser, bland dem *Akademikerförbundet SSR*, *Lernia*, *LO*, *Lärarnas Riksförbund*, *Offentliganställdas förhandlingsråd*, *Uppsala universitet* och *Upphandlingsmyndigheten*, har synpunkter på om Kammarkollegiet ska utföra de aktuella tjänsterna i egen regi eller upphandla dem. Regeringen anser att det finns flera fördelar med att Kammarkollegiet anskaffar de aktuella tjänsterna från privata aktörer i stället för att utföra dem i egen regi. Det kan genom en sådan ordning bli lättare för Kammarkollegiet att möta ett varierande behov av de tjänster som bör erbjudas både över tid och mellan olika branscher. Regeringen anser inte heller att det vore konkurrensneutralt eller samhällsekonomiskt effektivt om staten byggde upp ny verksamhet i egen regi för att konkurrera med en befintlig privat verksamhet. Om myndigheten i stället anskaffar utförandet av stödet till enskilda från fristående aktörer får samtliga aktörer på marknaden möjlighet att konkurrera om att få utföra tjänsterna. Det säkerställer att myndigheten får betala marknadspris för

tjänsterna och att den eller de vinnande leverantörerna inte har fått en fördel av staten. Det är ett upplägg som inte innebär en fördel för leverantören och som är förenligt med Europeiska unionens regler för statligt stöd. Prop.

Regeringen anser, till skillnad från *Kammarkollegiet*, att myndigheten kan anskaffa de aktuella tjänsterna på ett ändamålsenligt sätt utan att tillämpa lagen om valfrihetssystem.

Upphandlingsmyndigheten och *Uppsala universitet* påpekar att det finns utmaningar för Kammarkollegiet då de ska upphandla de aktuella tjänsterna. Regeringen konstaterar att Kammarkollegiet har erfarenhet av stora upphandlingar. Myndigheten bör därmed vara väl lämpad att klara av att upphandla även dessa tjänster.

Brottsförebyggande rådet och *Ekobrottsmyndigheten* påpekar att det finns betydande risker för fel vid upphandling av de aktuella tjänsterna, inte minst om de tjänster som efterfrågas är svåra att utföra. Mot bakgrund av risken för fel inom det nya systemet för det grundläggande omställnings- och kompetensstödet har regeringen gett Kammarkollegiet i uppdrag att bl.a. ta fram en handlingsplan för att motverka fusk och felaktiga utbetalningar inom systemet.

Kammarkollegiets ansvar för beslut i ärenden bör regleras i lag

Regeringen föreslår att grunderna i det nya systemet för ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd regleras i lag. Bestämmelser om beslut i ärenden enligt det nya systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstöd är centrala och grundläggande för det nya systemet. Det kan också finnas ett värde ur informationssynpunkt, särskilt när det gäller införande av helt nya regelverk, att upplysa om vilken myndighet som beslutar i ärenden. Det bör mot den bakgrunden införas en bestämmelse i lagen som anger att Kammarkollegiet beslutar i ärenden om grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

7 Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd till enskilda

7.1 Stödets innehåll och tillgång på medel

Regeringens förslag: Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd ska ges i form av rådgivning, vägledning och förstärkt stöd. Stödet ska få lämnas i mån av tillgång på medel.

Det ska införas en bestämmelse som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om prioriteringar av medel.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Bestämmelsen i promemorians förslag har en annan redaktionell och språklig utformning. Promemorian föreslår också att det ska finnas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen

Prop.

bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om prioriteringar av medel, men att den bestämmelsen placeras i en särskild paragraf med övriga upplysningsbestämmelser.

Remissinstanserna: *Lärarnas Riksförbund* tillstyrker förslaget. Flera av remissinstanserna har lämnat synpunkter på förslaget. *LO* tillstyrker förslaget och framhåller vikten av att det förstärkta stödet för sjuka inte ska ta över ansvar från andra aktörer. Några remissinstanser bl.a. *Arbetsförmedlingen*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Myndigheten för delaktighet* har framfört synpunkter i fråga om utformningen av Kammarkollegiets tjänster. *Arbetsgivarverket* anser att det är viktigt att de uppgifter som ligger i olika myndigheters grundläggande uppdrag inte förskjuts till kollektivavtalets parter. *Företagarna* anser att det finns skäl att detaljreglera innehållet i skattefinansierad aktivitet. *Skatteverket* anser att det kan vara svårt att skilja mellan tjänsterna rådgivning och vägledning. *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* anser att ett tydliggörande av det offentliga stödets nivå och omfattning skulle bidra till att klarlägga villkoren för arbetsgivare att komma i fråga för statlig ersättning. *Lernia* anser att det inledande kartläggningssamtalet bör ske hos den leverantör som genomför resten av vägledningen. *Myndigheten för yrkeshögskolan* anser att hela valideringsprocessen bör ingå som en del i de grundläggande tjänsterna. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* har flera synpunkter på förslaget i promemorian, bl.a. att definitionerna av och gränsdragningen mellan de olika stödförmerna rådgivning och vägledning framstår som oklara. *Västsvenska Handelskammaren* anser att de tjänster som erbjuds inom ramen för stödet inte bara ska riktas mot befintliga kompetensbehov utan också framtida behov. Flera av remissinstanserna bl.a. *Saco*, *Offentliganställdas förhandlingsråd* och *Akademikerförbundet SSR* framhåller arbetsgivarens fortsatta ansvar för finansiering av arbetstagares kompetensutveckling. Samtidigt önskar vissa remissinstanser, bl.a. *Företagarna* och *Kammarkollegiet*, ett förtydligande vad som avses med företagsspecifik utbildning och kompetensutveckling.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering tillstyrker förslaget i promemorian om att stöd ska ges i mån av tillgång på medel. *LO* tillstyrker, med stor tveksamhet, förslaget. Flera remissinstanser har lämnat synpunkter på förslaget. Bland annat anser *Fackförbundet Scen och Film*, *Kammarkollegiet* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* att stödet ska vara en rättighet om kraven för stöd är uppfyllda. *Sveriges Arkitekter* anser vidare om stödet inte ska vara en rättighet så finns risk att förslaget inte kommer ge så stort genomslag som är tänkt och att det saknas tydlighet kring hur stor arbetslöshet som stödet beräknas räcka för. *Arbetsförmedlingen*, *Västsvenska Handelskammaren* och *Lantbrukarnas Riksförbund* har synpunkter på hur stödet föreslås fördelas. *Lärarnas Riksförbund* avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Innehållet i det offentliga stödet

Införandet av ett system för grundläggande omställnings- och kompetensstöd syftar till att stärka enskilda personers ställning på arbetsmarknaden. Detta bör därför vara en utgångspunkt när det gäller vad

stödet bör innehålla. Eftersom stödet också bör vara av grundläggande Prop. karaktär bör stödet inte innehålla sådana mer omfattande insatser som exempelvis ges inom ramen för Arbetsförmedlingens verksamhet. Enligt regeringens uppfattning bör enskilda personer dessutom kunna få samma grundläggande omställnings- och kompetensstöd oavsett om de omfattas av ett kollektivavtal eller inte. En annan utgångspunkt för det offentliga stödet bör därför vara det stöd som en enskild person som omfattas av kollektivavtal kan få genom en omställningsorganisation. Regeringen delar *Västsvenska Handelskammarens* uppfattning att tjänsterna inom det grundläggande offentliga stödet bör utformas så att det inte bara tar hänsyn till befintliga kompetensbehov på arbetsmarknaden utan också på de framtida behoven. Till skillnad mot *Företagarna* anser regeringen att det inte är lämpligt att detaljreglera innehållet i dessa tjänster, framför allt eftersom det riskerar att försvåra för Kammarkollegiet att individanpassa stödet. Det kan även på ett onödigt sätt begränsa Kammarkollegiets möjligheter att utveckla stödet över tid.

Rådgivning, vägledning och förstärkt stöd

För en arbetstagare som vill eller behöver ställa om är det viktigt att kunna göra det på ett effektivt sätt. Vissa personer kan t.ex. ha arbetat på samma arbetsplats under en lång tid och därmed inte erfarenhet av att söka jobb. Att få hjälp med att se över sina kompetenser och att lyfta fram dem för potentiella arbetsgivare i ansökningar och intervjuer kan göra det lättare för en person att hitta en ny sysselsättning som passar just honom eller henne. Det kan också underlätta för arbetsgivare att hitta rätt person till rätt jobb, eftersom de får en tydligare bild av personers kompetens och erfarenheter. En del av det grundläggande stödet bör därför ges i form av rådgivning, dvs. att stötta och motivera arbetstagaren till att söka arbete utifrån sina förutsättningar, intressen, kunskaper och kompetenser samt arbetsmarknadens behov.

Det finns många utbildningsformer och sätt att finansiera utbildning. Exempelvis föreslår regeringen att det införs ett nytt omställningsstudiestöd som kan öka intresset för studier. Det finns också möjlighet för en person att med omställningsstudiestödet genomgå validering inom ramen för en utbildning och att genom denna få tillgodoräkna sig tidigare förvärvade kunskaper och informell utbildning. Det kan vara svårt för personer att navigera bland dessa valmöjligheter. Regeringen anser därför att en annan del av det grundläggande stödet bör bestå av vägledning som hjälper personer att hitta utbildningar som de är intresserade av och som är eftertraktade på arbetsmarknaden. Detta har ett stort potentiellt värde ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, eftersom det kan bidra till att förbättra kompetensförsörjning och matchning på arbetsmarknaden och till att personer gör bättre informerade val. Det omvända, dvs. att utbildningsbeslut fattas utan tillräcklig information, riskerar att leda till att den enskilde personen inte slutför en påbörjad utbildning eller att den inte kommer till nytta. Detta skulle kunna medföra en kostnad för både personen och samhället. Enligt regeringens uppfattning bör vägledning därför syfta till att identifiera en persons intressen, kunskaper och kompetenser och därefter vägleda personen till eventuella beslut om utbildning och validering. *Myndigheten för*

yrkeshögskolan anser att hela valideringsprocessen bör ingå som en del i de grundläggande tjänsterna i de fall där det individuella kartläggningssamtalet visar att arbetstagaren har förutsättningar för en validering. Regeringen delar inte myndighetens uppfattning då valideringsprocessen inte kan anses vara av grundläggande karaktär.

Juridiska Fakulteten vid Lunds universitet anser att definitionerna av och gränsdragningen mellan de olika stödformerna rådgivning och vägledning framstår som oklara och bör förtydligas. *Skatteverket* anser att rådgivning och vägledning bör uttryckas som en tjänst då dessa kan vara svåra att skilja på. Enligt regeringen uppfattning är det inte nödvändigt att tydliggöra gränsdragningen mellan de olika stödformerna. Det viktiga är i stället att Kammarkollegiet inom ramen för det offentliga stödet kan utforma och erbjuda den rådgivning och vägledning som behövs utifrån individens behov. Den som har en anställning kan vara i behov av en typ av stöd medan en person som blivit uppsagd kan ha ett annat behov av stöd.

Utöver rådgivning och vägledning kan det finnas behov av att i vissa fall, inom ramen för det grundläggande omställnings- och kompetensstödet, kunna ge ett extra stöd. Det skulle kunna handla om intensifierat stöd, hjälp med myndighetskontakter eller annat extra stöd. Liksom för omställnings- och kompetensstöd i stort behöver formerna för det förstärka stödet kunna variera mellan arbetstagare, utifrån behoven i de enskilda fallen.

Sammanfattningsvis anser regeringen att det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet bör bestå av tjänsterna rådgivning, vägledning och förstärkt stöd. Dessa tjänster har förutsättningar att möta de viktigaste behoven hos en person som söker stöd för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Regeringen anser i likhet med *LO* och *Arbetsgivarverket* att det offentliga grundläggande stödet inte ska ersätta stödet som enskilda personer kan få från andra aktörer, t.ex. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, sjukvården eller arbetsgivaren.

Juridiska fakulteten vid Lunds universitet anser att den föreslagna bestämmelsen i promemorian innehåller överflödiga led som inte tillför något till bestämmelsen. Fakulteten anser vidare att stödformerna bör definieras i lagtexten. I promemorian betecknas stöd till en arbetstagare som behöver hitta ett nytt arbete som omställningsstöd. Stöd till en anställd arbetstagare i syfte att stärka hans eller hennes framtida ställning på arbetsmarknaden betecknas som kompetensstöd. Regeringen konstaterar, liksom promemorian, att stödets innehåll är detsamma för omställningsstöd som för kompetensstöd. Regeringen instämmer med remissinstansen om att bestämmelsen kan uttryckas tydligare. Paragrafen som reglerar innehållet i det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet bör därför tydliggöras på detta sätt, dvs. att offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd ges i form av rådgivning, vägledning och förstärkt stöd. Att förstärkt stöd endast bör kunna ges till den vars anställning ska upphöra eller har upphört och som har särskilda behov av stöd till följd av sjukdom bör, så som det föreslås i promemorian, regleras i en särskild paragraf. Regeringen anser inte att det därutöver, så som *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* anför, behövs en grundläggande definition av stödformerna i lagtexten.

Regeringen anser att innehållet i det offentliga grundläggande stödet inte bör detaljregleras, bl.a. för att det riskerar att försvåra för Kammarkollegiet att individanpassa stödet. Till skillnad från *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* anser regeringen inte att det på förhand genom reglering bör begränsas hur och till vilken nivå och omfattning stödet tillhandahålls. Det offentliga stödet bör kunna tillhandahållas så att arbetstagare får tillgång till ett paket där vägledning, rådgivning och i förekommande fall förstärkt stöd kan ingå. Den exakta kombinationen av tjänsterna bör avgöras av arbetstagaren och leverantören efter behov.

För att inte enskilda personer inte ska uppleva en bristande kontinuitet och att väsentlig information går förlorad på vägen anser *Lernia* att det inledande kartläggningssamtalet bör ske hos samma leverantör som genomför resten av vägledningen. Regeringen anser att detta inte bör regleras särskilt och att Kammarkollegiet är bäst lämpad att avgöra hur detta på lämpligast sätt kan arrangeras. Det bör därför vara upp till Kammarkollegiet att avgöra den exakta formen för tjänsterna. Av promemorians förslag framgår att tjänsterna i hög utsträckning bör tillhandahållas digitalt. Flera av remissinstanserna bl.a. *Arbetsförmedlingen*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Myndigheten för delaktighet* har framfört synpunkter om att det vid utformningen av Kammarkollegiets tjänster är viktigt att säkerställa att tjänsterna även kan erbjudas på andra sätt än digitalt så att exempelvis personer med mindre digital vana på ett likvärdigt sätt ska kunna tillgodogöra sig dem och på så sätt erbjudas ett likvärdigt stöd. I de fall stöd erbjuds digitalt är det enligt regeringens mening och så som remissinstanserna framhåller, viktigt att säkerställa att de som inte använder digitala tjänster eller personer med mindre digital vana ska kunna få ett likvärdigt stöd och att regelverk som finns kring digital tillgänglighet uppfylls så att alla, oavsett funktionsförmåga, kan ta del av stödet.

Regeringen delar promemorians och bl.a. *Akademikerförbundet SSR:s* synpunkter om att arbetsgivare har ett stort eget ansvar för sina anställdas kompetensutveckling. Det grundläggande omställnings- och kompetensstödet i form av rådgivning, vägledning och förstärkt stöd syftar till att stärka enskilda personers ställning på arbetsmarknaden och avser därmed inte företagsspecifikt stöd som stärker individens förmåga att klara av och utföra sitt arbete hos en specifik arbetsgivare. Regeringen bedömer att sådana företagsspecifika kompetensutvecklingsinsatser därför även fortsättningsvis bör vara arbetsgivarens ansvar och inte finansieras av staten.

Stödet begränsas av tillgängliga medel

Regeringen anser att ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör vara kostnadseffektivt och skapa förutsättningar för en övergripande kostnadskontroll.

Fler remissinstanser, bl.a. *Fackförbundet Scen och Film* och *Offentliganställdas förhandlingsråd*, anser att det grundläggande omställnings- och kompetensstödet bör vara en rättighet. De anser vidare att den som ansöker om stöd sent under ett budgetår inte ska ha mindre möjlighet att beviljas stöd i jämförelse med den som har ansökt om stöd

Prop.

tidigare. Även *Kammarkollegiet* anser att förslaget i promemorian om att stöd bör få lämnas i mån av tillgång på medel kan skapa en otydlighet och osäkerhet för målgruppen och förordar att alla sökande som uppfyller kraven för stöd ska kunna få stöd. *Sveriges Arkitekter* påpekar att det finns en risk att många som behöver stöd och hjälpinsatser inte kommer att få det. Regeringen anser att en lagstadgad rätt till grundläggande omställnings- och kompetensstöd för alla som uppfyller villkoren, där utgifterna tillåts variera automatiskt med efterfrågan, inte är samhällsekonomiskt motiverad och inte heller möjliggör kostnadskontroll. Som framgår ovan bör det dessutom inte finnas en lagstadgad rätt till stöd för arbetstagare som omfattas av kollektivavtal. En sådan rättighet för arbetstagare utan kollektivavtal skulle minska likvärdigheten i systemet. Regeringen anser därför att det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet bör beviljas i mån av tillgång på medel. Det bör därför införas en bestämmelse i den föreslagna lagen med ett sådant innehåll.

Enligt *Sveriges Arkitekter* är det otydligt hur stor arbetslöshet som det offentliga grundläggande stödet beräknas räcka för och vilka begränsningar det finns i samband med en konjunkturedgång. De lyfter även vikten av förutsägbarhet kring möjligheten till stöd. Regeringen konstaterar att Kammarkollegiet kan använda sig av anslagskrediten för att tillfälligt utöka möjligheterna att tillhandahålla stöd om behoven hastigt och oförutsett skulle öka, exempelvis i en djup lågkonjunktur. Det ska dock påpekas att en användning av krediten minskar det ekonomiska utrymmet för nästkommande år, då det ekonomiska läget kan ha normaliserats och förbättrats.

Föreskriftsrätt om prioriteringar utifrån tillgång på medel

Inom en ekonomisk ram går det att fördela medel enligt olika principer. Exempelvis kan det vara ändamålsenligt att stöd fördelas i den turordning som ansökningar kommer in, eftersom det kan uppfattas som en tydlig och rättvis princip. Alla som uppfyller kvalifikationsvillkoren har också samma möjlighet att ta del av stöd i mån av tillgängliga medel. En sådan ordning är sannolikt också enkel för Kammarkollegiet att administrera och i hög utsträckning möjlig att automatisera, till skillnad från *Arbetsförmedlingens* förslag om att stödet i stället borde fördelas efter en behovsprövning utifrån hur stark ställning den enskilde personen har på arbetsmarknaden. En annan princip för att fördela tillgängliga medel kan vara utifrån vilken del av målgruppen en sökande tillhör. Det kan vara ändamålsenligt att Kammarkollegiet prioriterar stöd till sökanden vars anställning är på väg att upphöra eller har upphört, i det fall myndigheten bedömer att de beviljade medlen inte kommer att räcka för stöd till alla som kvalificerar sig. Det skulle då kunna innebära att stödet prioriteras för den vars anställning har upphört framför den som har kvar sin anställning. Enligt regeringen uppfattning är det lämpligt att bestämmelser om prioritering av medel anges i förordning eller myndighetsföreskrifter, bl.a. eftersom en alltför snäv utformning av bestämmelsen skulle kunna försvåra en senare förändring av prioriteringar av medlen om behov skulle uppkomma.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser regeringen att prioriteringen av medel bör kunna regleras i förordning. Det bör därför införas en upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om prioriteringar av tillgängliga medel. De synpunkter som *Västsvenska Handelskammaren* och *Lantbrukarnas Riksförbund* har lämnat om prioriteringsordning kommer därmed att beaktas i det fortsatta arbetet med bestämmelserna på förordningsnivå. Prop.

7.2 Stöd ska kunna ges både till den som är anställd och till den som är uppsagd

Regeringens förslag: Stöd får lämnas till den

1. vars anställning ska upphöra eller har upphört till följd av arbetsbrist, sjukdom eller att anställningen är tidsbegränsad, eller
2. som har en anställning.

För att stöd ska få lämnas enligt första stycket ska en anställning som upphör till följd av arbetsbrist avslutas på initiativ av arbetsgivaren.

Stöd får inte lämnas för en anställning

1. i ett aktiebolag, ekonomisk förening eller annan juridisk person där den sökande är verkställande direktör,
2. i ett aktiebolag där den sökande är aktieägare och aktieinnehavet för sig eller sammanräknat med aktier som ägs av make, maka, registrerad partner, förälder eller barn till aktieägaren, uppgår till minst en tredjedel av aktierna, eller
3. hos en egenföretagare där den sökande är make, maka, registrerad partner eller sammanboende till egenföretagaren.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Bestämmelsen i promemorians förslag har en annan redaktionell och språklig utformning. Promemorian föreslår att det klart ska framgå att en anställning har avslutats på initiativ av arbetsgivaren och på grund av arbetsbrist. Promemorian föreslår även att stöd inte ska få ges till den som på grund av otillbörligt uppförande har skilts från sitt arbete och att detta även ska gälla den som av samma skäl inte har fått fortsatt arbete efter att en tidsbegränsad anställning har upphört. Promemorian lämnar inget förslag om att det ska införas en upplysningsbestämmelse om föreskrifter om undantag från att vissa anställda ska kunna få offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Remissinstanserna: *Akademikerförbundet SSR*, *Fackförbundet DIK*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, LO*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Lärarnas Riksförbund*, *Offentliganställdas förhandlingsråd*, *OFR/Statstjänstemän*, *Poliser*, *Officerare* och *Saco*, tillstyrker eller ställer sig positiva till förslagen i promemorian. *Sveriges Arkitekter* lyfter att det finns behov att förtydliga hur anställda ska styrka sin avslutade anställning, särskilt när det gäller uppsägningsgrund, men också hur en uppsägning till följd av sjukdom behöver se ut. *Företagarna* anser inte att en arbetsrelaterad förmån ska kunna frånhållas de som uppfyller de formella kvalifikationskraven oavsett företagsform och

Prop.

framhåller att valet av företagsform inte bör vara avgörande för om en företagare omfattas av trygghetssystem och statliga förmåner. Företagarna anser vidare att även egenföretagare bör ha möjlighet att ta del av ett grundläggande offentligt omställnings- och kompetensstöd. *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* är kritisk och anför att arbetstagare som genom överenskommelse med arbetsgivare avslutar sin anställning och exempelvis får avgångsvederlag inte bör omfattas av stödet. Vidare framför *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* att det i promemorian inte görs någon åtskillnad när det gäller stödets tillgänglighet för arbetstagare med säsongsanställning och annan tidsbegränsad anställning och föreslår att endast säsongsanställda som inte kommer att få fortsatt säsongsanställning vid den nya säsongens början ska få möjlighet att ta del av stödet.

Flera remissinstanser har haft synpunkter på promemorias förslag om att stöd inte ska ges i vissa fall när arbetstagaren har orsakat sin arbetslöshet. *Akademikerförbundet SSR*, *Fackförbundet Scen och Film*, *Offentliganställdas förhandlingsråd*, *Saco* och *Sveriges Arkitekter* anser att bestämmelsen är otydlig och att det kan vara svårt att fastställa vad som anses vara otillbörligt uppförande. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* anser att det är oklart vad som avses med att skilja någon från sitt arbete i jämförelse med att anställningsavtalet sägs eller har sagts upp. Det är enligt fakulteten dessutom oklart vad som ska gälla under tid för tvist om anställningens fortbestånd i och med förslagen i promemorian. En reformerad arbetsrätt – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:17).

Skälen för regeringens förslag

Krav på att vara anställd eller att anställningen har upphört av vissa anledningar

Syftet med det föreslagna offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet är att hjälpa enskilda personer att stärka sin ställning på den svenska arbetsmarknaden. Stödet syftar till att hjälpa arbetstagare att ställa om till en ny sysselsättning. Regeringen anser därför att både anställda som vill stärka sin framtida ställning på arbetsmarknaden och arbetstagare vars anställning är på väg att upphöra eller har upphört bör omfattas av stödet.

Det finns dock skäl att begränsa stödet till vissa enskilda personer vars anställning har upphört eller är på väg att upphöra. Det kan inte anses rimligt att enskilda personer som självmant lämnar en anställning eller till följd av misskötsamhet avskedas eller sägs upp får del av ett statligt finansierat stöd. Enligt regeringens uppfattning bör stödet därför begränsas till arbetstagare som är uppsagda på grund av arbetsbrist. Både de som har en tillsvidareanställning och en tidsbegränsad anställning kan ha samma behov av stöd och därför bör det inte göras någon skillnad på anställningsform. Stödet bör därför omfatta både arbetstagare med tillsvidareanställning och tidsbegränsad anställning. En tidsbegränsad anställning upphör normalt när tiden för anställningen har löpt ut. Den vars tidsbegränsade anställning har löpt ut bör därför också omfattas av stödet.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation är kritisk till att arbetstagare som genom överenskommelse med arbetsgivare avslutar sin anställning

och exempelvis får avgångsvederlag kan omfattas av stödet. I likhet med promemorian anser regeringen att det bör krävas att en anställning som upphör till följd av arbetsbrist ska ha avslutats på initiativ av arbetsgivaren. Formen för anställningens upphörande kan då antingen vara att arbetsgivaren säger upp arbetstagaren eller ingår en överenskommelse med honom eller henne om att den ska upphöra till följd av arbetsbristsituationen. Regeringen konstaterar att stödet till enskilda personer kan behövas oavsett vilken typ av försörjning den sökande har. Till skillnad från Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation anser regeringen därför inte att det är ett problem om den enskilde personen får ett avgångsvederlag samtidigt som han eller hon tar del av det offentliga stödet. Som framgår ovan bör en anställning ha avslutats på initiativ av arbetsgivaren. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation framför att det i promemorian inte görs någon åtskillnad när det gäller stödets tillgänglighet för arbetstagare med säsongsanställning och annan tidsbegränsad anställning och föreslår att endast säsongsanställda som inte kommer att få fortsatt säsongsanställning vid den nya säsongens början ska få möjlighet att ta del av stödet. För att en sökande ska kunna erbjudas stöd bör det krävas att han eller hon, förutom att uppfylla kraven på att anställningen har avslutats till följd av arbetsbrist, under en betydande tid har förvärvat arbetat (se avsnitt 7.5). Regeringen anser att ett sådant krav tillsammans med att anställningen har upphört till följd av arbetsbrist är tillräckligt för att kunna erbjudas stöd. Regeringen anser därför att det i detta avseende inte bör göra någon skillnad på vilken typ av tidsbegränsad anställning individen har eller haft. Regeringen anser även att provanställning i detta sammanhang bör likställas med en tidsbegränsad anställning.

Företagarna anser att även egenföretagare bör ha möjlighet att ta del av ett grundläggande offentligt omställnings- och kompetensstöd. Regeringen har förståelse för att även egenföretagare kan ha behov av stöd. Det föreslagna offentliga omställnings- och kompetensstödet är dock tänkt att kunna erbjudas arbetstagare som inte kan få stöd genom en registrerad omställningsorganisation och därmed kompensera för den obalans som finns på arbetsmarknaden mellan arbetstagare som omfattas respektive inte omfattas av kollektivavtal.

I likhet med promemorian anser regeringen att personer vars anställning upphör till följd av sjukdom bör omfattas av målgruppen för stöd, även om en sådan anställning inte alltid upphör på initiativ från arbetsgivare. Regeringen anser att det inte bör ställas samma krav på att en sådan anställning upphör på initiativ av arbetsgivaren, eftersom anställningen även kan upphöra på initiativ av arbetstagaren exempelvis i de fall där arbetstagaren har varit i kontakt med sjukvården eller andra aktörer och där det har framkommit olika skäl till att anställningen bör upphöra till följd av sjukdom.

Sveriges Arkitekter anser att det finns behov att förtydliga hur anställda ska styrka sin avslutade anställning, särskilt när det gäller uppsägningsgrund men också hur en uppsägning till följd av sjukdom behöver se ut. Det är den enskilde personen som ansöker om stöd hos Kammarkollegiet. I en ansökan om stöd bör den enskilde personen lämna de uppgifter som behövs för att myndigheten ska kunna pröva ansökan. Den enskilde personen kan t.ex. lämna in arbetsgivarintyg, en

Prop.

uppsägningshandling eller en överenskommelse om att anställningen har upphört. Det är upp till Kammarkollegiet att bedöma om ansökan är tillräcklig för att kunna besluta om stöd. Regeringen anser inte att det är lämpligt att i detalj reglera vilket underlag som kan anses vara tillräckligt för att kunna bedöma att förutsättningarna för stöd är uppfyllda.

Regeringen anser att även den som har en pågående anställning bör ges möjlighet att stärka sin framtida ställning på arbetsmarknaden, bl.a. för att stöd under pågående anställning kan öka arbetstagarens förmåga att hantera nya arbetsuppgifter och krav för att undvika framtida arbetslöshet. Regeringen bedömer att det är motiverat att stödja sådan kompetensutveckling eftersom arbetsgivare kan vara mindre benägna att investera i kompetenshöjande insatser som underlättar för arbetstagare att söka sig vidare till andra arbetsgivare.

I promemorian föreslås en s.k. stoppbestämmelse som innebär att stöd inte får inte ges till den som på grund av otillbörligt uppförande har skilts från sitt arbete. Det gäller även den som av samma skäl inte har fått fortsatt arbete efter att en tidsbegränsad anställning har upphört. Flera remissinstanser, bl.a. *Akademikerförbundet SSR* och *Fackförbundet Scen och Film*, har haft synpunkter på bestämmelsen och anger att den är otydlig och svårtolkad. Även *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* anser att det är oklart vad som avses med att skilja någon från sitt arbete i jämförelse med att anställningsavtalet sägs eller har sagts upp. Regeringen anser att den föreslagna bestämmelse som anger att en anställning upphör till följd av arbetsbrist, sjukdom eller för att en tidsbegränsad anställning löpt ut är uttömmande. De situationer som stoppbestämmelsen tar sikte på kommer att fångas upp redan av huvudregeln. Det bör därför inte införas en sådan bestämmelse som föreslås i promemorian. Bestämmelsen om målgruppen i promemorians förslag bör dessutom justeras språkligt och redaktionellt.

Juridiska fakulteten vid Lunds universitet anser vidare att det är även oklart vad som ska gälla under tid för tvist om anställningens fortbestånd. Av regeringens förslag i lagrådsremissen En reformerad arbetsrätt – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden, framgår att om en arbetsgivare har sagt upp en arbetstagare upphör anställningen vid uppsägningstidens utgång, även om det har uppkommit en tvist om uppsägningens giltighet. Regeringen anser att frågan om tvist om uppsägningens giltighet saknar betydelse för möjligheten att ta del av omställnings- och kompetensstöd då villkoren för stöd utgår ifrån att anställningen ska upphöra eller har upphört till följd av arbetsbrist, sjukdom eller att anställningen är tidsbegränsad.

Egenföretagare och dess närstående samt verkställande direktörer ska inte omfattas inte av stödet

Regeringen anser att det kan finns skäl att undanta vissa kategorier av anställda från målgruppen för det föreslagna offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet.

Företagarna anser att en arbetsrelaterad förmån inte ska kunna undantas för de som uppfyller de formella kvalifikationskraven oavsett företagsform, samt att valet av företagsform inte bör vara avgörande för om en företagare omfattas av trygghetssystem och statliga förmåner. Enligt regeringen finns det inte samma behov av grundläggande offentligt

stöd för egenföretagare och personer i företagsledande ställning. Det finns inte heller samma behov av stöd för de närstående som är anställda hos egenföretagaren.

Prop.

Regeringen delar Företagarnas uppfattning om att valet av företagsform inte bör vara avgörande för om en egenföretagare kan omfattas av systemet. Eftersom stödet föreslås rikta sig till anställda eller de som har förlorat en anställning omfattas inte egenföretagare i enskild firma, handelsbolag, inklusive kommanditbolag. Det innebär dock att anställda i egna aktiebolag eller verkställande direktörer kan omfattas av målgruppen. För att olika företagsformer ska bedömas lika bör det därför införas en bestämmelse som reglerar att aktieägare som är anställd i eget aktiebolag samt verkställande direktörer, inte omfattas av målgruppen för stödet. Det bör även införas en uttrycklig bestämmelse som anger att närstående till egenföretagare och som är anställd hos egenföretagaren inte omfattas av målgruppen. Det är den anställning som ansökan om grundläggande omställnings- och kompetensstöd grundar sig på som ska vara avgörande. En egenföretagare eller en verkställande direktör kan ha ett annat arbete och genom detta arbete kvalificera sig för stöd och att en närstående till en egenföretagare kan kvalificera sig för stöd genom en annan anställning än den hos egenföretagaren. Det finns enligt regeringens uppfattning inget behov av att ha motsvarande undantag för generaldirektörer.

7.3 Förstärkt stöd ska bara kunna lämnas till personer med särskilda behov

Regeringens förslag: Förstärkt stöd ska få lämnas till den vars anställning ska upphöra eller har upphört och som har särskilda behov av stöd till följd av sjukdom.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Bestämmelsen i promemorians förslag anger att förstärkt stöd också ska kunna ges vid ohälsa.

Remissinstanserna: *Fackförbundet DIK* är positiva till förslaget men anser att förstärkt stöd även ska kunna ges till exempelvis till personer som varit kort tid i Sverige eller har lägre kunskaper i svenska språket. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* instämmer i att det förstärkta stödet inte kan ges till alla, men anser att det inte är uppenbart varför stödet reserveras för dem med särskilda behov kopplat till ohälsa och sjukdom. *Förvaltningsrätten i Malmö* anser att rekvisitet ohälsa kan behöva förtydligas. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* anser att promemorians förklaring av förstärkt stöd är underutvecklad och i hög grad cirkulär och att den otydliga definitionen av förstärkt stöd i promemorian kan försvaga ställningen hos de arbetstagare som är sjuka som har rätt till stödet. Vidare anser de att personkretsen för förstärkt stöd är oklar såvitt gäller behovskriteriet.

Skälen för regeringens förslag: Omställnings- och kompetensstöd föreslås bestå av tjänsterna rådgivning, vägledning och förstärkt stöd. Även om de olika tjänsterna inte närmare regleras gör regeringen bedömningen att rådgivning och vägledning kommer att vara stöd av

mindre omfattning medan förstärkt stöd kan komma att innehålla stöd av en annan karaktär.

I promemorian föreslås att förstärkt stöd endast får ges till den som har särskilda behov av stöd till följd av ohälsa eller sjukdom. *Förvaltningsrätten i Malmö* anser att rekvisitet ohälsa kan behöva förtydligas i promemorian. Även *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* pekar på otydligheter kring begreppen sjukdom och ohälsa. Regeringen anser i likhet med remissinstanserna att det finns en otydlighet när det gäller begreppen ohälsa och sjukdom och anser att begreppen skulle kunna innebära å ena sidan olika typer av tillstånd och å andra sidan ett och samma typ av tillstånd. För att undvika otydlighet anser regeringen därför att förstärkt stöd endast bör kunna lämnas till den vars anställning ska upphöra eller har upphört och som har särskilda behov av stöd till följd av sjukdom.

Det förstärkta stödet är tänkt att syfta till att ge ett extra stöd till arbetstagare i form av intensifierat stöd. Det skulle exempelvis kunna handla om hjälp med myndighetskontakter eller annat extra stöd. Vissa personer som är i behov av omställning kan ha ett förstärkt behov av stöd. Regeringen anser att förstärkt stöd, till skillnad från övriga grundläggande tjänster, enbart bör kunna ges till arbetstagare vars anställning ska upphöra eller har upphört och som har särskilda behov av stöd till följd av sjukdom. Regeringen bedömer att det kan vara särskilt betydelsefullt att i en sådan situation få möjlighet till ett förstärkt stöd för att kunna ställa om. Det är alltså inte grunden för uppsägning som ska vara avgörande för behovet av förstärkt stöd. *Fackförbundet DIK* anser att det förstärkta stödet även bör kunna ges till andra målgrupper och *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* anser att det inte är uppenbart varför stödet föreslås reserveras för dem med särskilda behov till följd av ohälsa och sjukdom. Regeringen är införstådd med att det skulle kunna finnas behov av förstärkt stöd även för andra målgrupper eller även i vissa fall där personer har en pågående anställning. Dock bedömer regeringen att förslaget på prioritering av det förstärkta är motiverad och väl avvägd.

Formerna för det förstärkta stödet föreslås att variera mellan arbetstagare utifrån behoven i de enskilda fallen, men skulle t.ex. kunna bestå av mer omfattande och intensifierad rådgivning eller vägledning eller extra stöd i kontakter med myndigheter. Arbetsförmedlingen, i samverkan med Försäkringskassan, har i dag det övergripande ansvaret för att stödja arbetsökande med särskilda behov, exempelvis på grund av nedsatt arbetsförmåga eller sjukdom. Regeringen vill betona att förslaget om det förstärkta stödet inte handlar om att Kammarkollegiet tar över ansvaret från aktörer som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, eller sjukvården och inte heller arbetsgivarens skyldigheter gällande rehabiliteringsinsatser och anpassning av arbetsuppgifter eller arbetsmiljö. Det förstärkta stödet bör däremot stärka och stötta personen i processen, men det formella ansvaret är inte avsett att förändras.

Regeringen anser att Kammarkollegiet bör få avgöra hur arbetstagare med behov av förstärkt stöd kan få det på bästa sätt. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* anser att personkretsen för förstärkt stöd i promemorian framstår som otydlig när det gäller behovskriteriet. Behovet av det förstärkta stödet kan ses som ett särskilt behov av ett annat stöd än de mindre omfattande tjänsterna kartläggning och rådgivning och som

individ är i behov av till följd av sjukdomen. Av promemorian framgår att det kan vara komplicerat att avgöra vilka av arbetstagarna som har ett faktiskt behov av stödet till följd av sjukdom. Regeringen ser i likhet med promemorian möjligheten att det särskilda behovet av stöd till följd av sjukdom bör kunna framkomma i dialogen mellan arbetstagaren och utföraren i samband med det inledande kartläggningssamtalet. Efter att detta särskilda behov har uppmärksammats bör det förstärkta stödet kunna lämnas till individen. Prop.

7.4 Krav på anknytning till svensk arbetsmarknad och på att inte omfattas av kollektivavtal

Regeringens förslag: Stöd får lämnas till den som vid tidpunkten för ansökan om stöd förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat i Sverige hos en arbetsgivare som

1. är registrerad hos Skatteverket,
2. inte finansierar en registrerad omställningsorganisation, och
3. inte är bunden av ett kollektivavtal.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag. Bestämmelsen i promemorians förslag har en dock annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: *Lantbrukarnas Riksförbund* och *LO* tillstyrker eller är positiva till förslaget. Flera remissinstanser har synpunkter på förslaget. *Arbetsförmedlingen* anser att personer som bor i Sverige och arbetar i något av våra grannländer också ska kunna ta del av stödet. Även *Trygghetsstiftelsen* anser att det inte vore bra att införa ett villkor om att gränsen för var stöd kan beviljas är Sverige. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anför att uttrycket anknytning till svensk arbetsmarknad är otydligt och att det måste formuleras på ett sådant sätt att stödet tydligt riktar sig till personer som är verksamma på svensk arbetsmarknad utan att strida mot EU-rätten. Remissinstanserna anser därför att en arbetstagare borde vara verksam i Sverige vid sin ansökan om stöd. *Kammarkollegiet* önskar en fördjupad analys om vad som krävs för att en anställd ska anses ha anknytning till svensk arbetsmarknad. *Konjunkturinstitutet* framför att det i praktiken inte skulle krävas långvarig anknytning till den svenska arbetsmarknaden för att vara berättigad stöd. Några remissinstanser, bl.a. *Fackförbundet Scen och Film*, *Fremia*, *Sveriges Kommuner och Regioner* samt *Trygghetsstiftelsen*, anser att det offentliga stödet även borde omfatta enskilda personer som arbetar på företag som har kollektivavtal men där det saknas bestämmelser om omställningsstöd.

Skälen för regeringens förslag

Anknytning till svensk arbetsmarknad

Det föreslagna grundläggande omställnings- och kompetensstödet syftar till att underlätta omställning på den svenska arbetsmarknaden. *Arbetsförmedlingen* anser att personer som bor i Sverige och arbetar i

Prop.

något av våra grannländer borde få ta del av stödet. Även *Trygghetsstiftelsen* uttrycker att det inte vore bra att införa ett villkor om att gränsen för var stöd kan beviljas är Sverige. Till skillnad från Arbetsförmedlingen och Trygghetsstiftelsen anser regeringen att stödet bör riktas till personer som kan uppvisa anknytning till svensk arbetsmarknad. Regeringen anser att den som förvärvsarbetar i ett annat land än Sverige vid ansökningstillfället inte kan anses vara etablerad på svensk arbetsmarknad då arbetstagarens arbetsmarknad inte är svensk oavsett om arbetstagaren bor i Sverige. Medborgarskap, bosättning eller uppehållstillstånd bör inte påverka möjligheten till stöd.

Akademikerförbundet SSR och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anser att uttrycket anknytning till svensk arbetsmarknad är otydligt och anser att det borde vara avgörande att en arbetstagare borde vara verksam i Sverige vid ansökan om stöd. *Kammarkollegiet* efterfrågar en fördjupad analys om vad som krävs för att en anställd ska anses ha anknytning till svensk arbetsmarknad. *Konjunkturinstitutet* anser att det kunde vara lämpligt att överväga en tidsbestämd period som den sökande ska ha varit anställd hos en arbetsgivare som är registrerad av Skatteverket för att uppfylla kravet på anknytning till svensk arbetsmarknad. Detta eftersom det enligt förslaget i promemorian i praktiken inte skulle krävas långvarig anknytning till den svenska arbetsmarknaden för att vara berättigad stöd, med anledning av att villkoret om arbetad tid även kan uppfyllas genom arbete i andra länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), Schweiz, Storbritannien och Nordirland. Regeringen instämmer i att uttrycket anknytning är otydligt och bör förtydligas. I promemorian anges det att anknytning till den svenska arbetsmarknaden t.ex. kan vara att den sökande utför sitt arbete i Sverige. Enligt regeringens mening är anknytningen till svensk arbetsmarknad tydlig när det gäller den som arbetar i landet. Det omvända, dvs. att en person lämnar Sverige för att arbeta i ett annat land, innebär således att han eller hon inte längre kan anses ha en anknytning till den svenska arbetsmarknaden. Mot den bakgrunden och med hänsyn till de remissynpunkter som har lämnats på förslaget i den här delen anser regeringen att det direkt av bestämmelsen bör framgå att den enskilde personen ska förvärvsarbeta eller senast ha förvärvsarbetat i Sverige hos en arbetsgivare som är registrerad hos Skatteverket. Det hindrar inte, som *Konjunkturinstitutet* påpekar, att en betydande del av kravet om arbetad tid kan uppfyllas med arbete i EES, Schweiz, Storbritannien eller Nordirland. Detta är dock enligt regeringens mening inte ett problem utan tvärtom något som är positivt och i linje med ett europarättsligt perspektiv och den fria rörligheten.

Arbetsgivaren ska inte finansiera verksamhet hos en registrerad omställningsorganisation

Det grundläggande offentliga omställnings- och kompetensstödet föreslås riktas till de arbetstagare som är anställda eller senast var anställda hos en arbetsgivare som saknar kollektivavtal. Många av de arbetsgivare som är bundna av kollektivavtal är också bundna till bestämmelser om omställning och finansierar redan i dag sådan verksamhet hos en omställningsorganisation.

I dag finns, när det gäller tillgång till omställningsstöd, bara två grupper av arbetstagare. Den första gruppen innehåller de arbetstagare som omfattas av kollektivavtal, och inte bör ha tillgång till det nya offentliga stödet. Den andra gruppen är de arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal, och som därför föreslås bör få tillgång till det nya offentliga stödet. Regeringen anser att det i framtiden även bör finnas en möjlighet för nya omställningsorganisationer utan koppling till arbetsmarknadens parter att kunna etablera sig på en marknad för omställningsstöd. Arbetstagare vars arbetsgivare finansierar verksamhet hos en sådan organisation bör inte heller ha tillgång till det offentliga stödet.

Regeringen bedömer därför att det grundläggande offentliga omställnings- och kompetensstödet endast ska få lämnas till en arbetstagare som är anställd eller senast var anställd hos en arbetsgivare som inte finansierar verksamhet hos en omställningsorganisation. Det innebär att det offentliga stödet endast bör kunna lämnas till arbetstagare som inte kan få stöd genom registrerade omställningsorganisationer.

Arbetsgivaren ska inte vara bunden av ett kollektivavtal

De flesta arbetstagare på den svenska arbetsmarknaden omfattas av kollektivavtal genom sin arbetsgivare. Ett kollektivavtal är ett skriftligt avtal mellan en arbetsgivarorganisation eller arbetsgivare och en arbetstagarorganisation. Avtalet reglerar anställningsvillkor för arbetstagare eller förhållandet i övrigt mellan arbetsgivare och arbetstagare och kan bl.a. innehålla bestämmelser om lön, arbetstid och tjänstepension. Kollektivavtal kan även innehålla bestämmelser om omställning. Det innebär att många, dock inte alla, arbetstagare som omfattas av kollektivavtal redan i dag har tillgång till någon form av omställningsstöd från partsgemensamma omställningsorganisationer.

Några remissinstanser, bl.a. *Sveriges Kommuner och Regioner* och *Trygghetsstiftelsen*, anser att det föreslagna offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet även borde kunna lämnas till dem som arbetar på företag som har kollektivavtal men där det saknas bestämmelser om omställningsstöd eftersom detta annars kan komma att innebära att den som arbetar under ett sådant kollektivavtal varken kan få stöd från någon av parternas omställningsorganisationer eller från den nya offentliga omställningsorganisationen.

Mot bakgrund av att de flesta arbetstagare på svensk arbetsmarknad omfattas av kollektivavtal och därmed har tillgång till någon form av omställningsstöd anser regeringen att det är en väl avvägd avgränsning att staten endast bör tillhandahålla ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för de arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal. Det ger fler arbetstagare möjlighet att stärka sin omställningsförmåga och att få ett tryggt och hållbart arbetsliv samtidigt som det kan skapa en bättre likvärdighet avseende grundläggande omställnings- och kompetensstöd för de som omfattas av kollektivavtal och för de som inte gör det. Regeringen föreslår därför att det offentliga grundläggande stödet endast ska få lämnas till en arbetstagare som är anställd eller senast var anställd hos en arbetsgivare som inte är bunden till kollektivavtal.

7.5 Krav på arbete eller inkomst i viss omfattning

Regeringens förslag: Stöd ska få ges till den som

1. har förvärvsarbetat i Sverige i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad i sammanlagt minst 12 månader inom en ramtid om 24 månader direkt före sin ansökan om stöd, eller

2. inom den tid som anges i första stycket 1 haft en viss minsta inkomst av sådant förvärvsarbete.

Förvärvsarbete i ett land inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz får tillgodoräknas som förvärvsarbete i Sverige.

Det ska införas en bestämmelse som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om kraven på förvärvsarbete eller inkomst av förvärvsarbete.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag. Bestämmelserna i promemorians förslag har dock en annan utformning. Promemorian föreslår att det i lagen ska tas in en bestämmelse om s.k. överhoppningsbar tid, dvs. tid som det ska bortses från när kravet om arbetad tid provas. Promemorian föreslår också att det ska finnas en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om förvärvsarbete och minsta inkomst. Upplysningsbestämmelsen föreslås placeras i en särskild paragraf med övriga upplysningsbestämmelser.

Remissinstanserna: Ett flertal av de remissinsatser som har yttrat sig är positiva eller har inte något att invända mot förslaget, bland dem *Akademikerförbundet SSR*, *Fackförbundet DIK*, *Kompetensföretagen*, *Lärarnas Riksförbund* och *Volvo Personvagnar AB*. Flera remissinstanser har synpunkter på delar av förslaget. *LO* anser att det borde finnas en möjlighet att göra en rimlighetsbedömning avseende om en sökande uppfyller ett arbetsvillkor och anser att den föreslagna lägsta inkomsten för att uppfylla arbetsvillkoret kan vara för hög. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* anser att det inte skulle vara orimligt att det ställs hårdare krav på de som har en anställning än på dem som har sagt upp. *Arbetsförmedlingen* anser att det är olyckligt att använda begreppet arbetsvillkor och anser att villkoret bör ändras så att fler kan få del av stödet. *Omställningsfonden* och *Trygghetsfonden TSL* förordar att även registrerade omställningsorganisationer ska kunna styrka arbetsvillkoret med uppgifter från Skatteverket. *CSN* konstaterar att det finns en skillnad mellan regelverken för omställningsstudiestöd och offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd samt noterar att det inte föreslås några bestämmelser om vilka tidsgränser som ska gälla för den överhoppningsbara tiden. *Företagarna* anser att ett arbetsvillkor om arbetad tid är det mest lämpliga sättet att fastställa om en person är etablerad på arbetsmarknaden, men påpekar att det inte bör påföras nya skyldigheter för arbetsgivare att intyga hur en arbetstagare har arbetat. *Konjunkturinstitutet* vill se ett striktare arbetsvillkor. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att en alternativ regel bör övervägas för säsongarbetare. *Sveriges Kommuner och Regioner* anser det bör förtydligas om arbets- eller inkomstvillkoret för stöd kan uppfyllas med en subventionerad anställning från Arbetsförmedlingen. *Fackförbundet Scen*

och Film och Juridiska fakulteten vid Lunds universitet anser att det bör tydliggöras att tid som uppdragstagare och egenföretagares inkomster av aktiv näringsverksamhet ska beaktas vid tillämpningen av arbetsvillkoret. Prop.

Skälen för regeringens förslag

Krav på etablering på arbetsmarknaden genom arbetad tid

Det föreslås att ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd ska ges till den som antingen har en anställning eller den vars anställning ska eller har upphört. Stödets syfte är att stärka den enskilde personens framtida ställning på den svenska arbetsmarknaden och ska även bidra till att hjälpa arbetstagare att ställa om till en ny sysselsättning. Regeringen anser därför att stödet bör kunna ges till den som är eller i närhet har varit etablerad på arbetsmarknaden. Förankringen på arbetsmarknaden bör, enligt regeringen, mätas i den sökandes förvärvsarbete. Liksom *Företagarna* anser regeringen att ett krav om arbetad tid är det mest lämpliga sättet att fastställa om en person är etablerad på arbetsmarknaden eftersom ett sådant krav inte missgynnar någon viss grupp av arbetstagare på ett systematiskt sätt, t.ex. utifrån anställningsform, sektor eller ålder för inträde på arbetsmarknaden. För att inte diskvalificera arbetstagare som är etablerade men har haft återkommande perioder av kortare arbetslöshet bör kravet även förenas med en ramtid, dvs. inom den tid som krav om arbetad tid ska vara uppfyllt.

För att uppfylla ett krav om arbetad tid föreslår regeringen att den sökande bör ha förvärvsarbetat under tolv av de senaste 24 månaderna. Arbetet bör ha bedrivits under i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad. *Sveriges Kommuner och Regioner* anser att kravet om arbetad tid riskerar att missgynna de vars genomsnittliga veckoarbetstid vid heltid är längre än 40 timmar. *LO* anser att det viktiga inte borde vara att beräkna den arbetade tiden utan anser att det även borde finnas en möjlighet att göra en rimlighetsbedömning avseende om en sökande uppfyller kravet om arbetad tid. *Konjunkturinstitutet* vill se ett striktare krav om arbetad tid. Regeringen anser att den tid som föreslås krävas för en arbetsmarknadsförankringen är väl avvägd och instämmer varken i Konjunkturinstitutets synpunkt om ett striktare krav om arbetad tid eller *LO:s* synpunkt om att kunna göra en rimlighetsbedömning vid prövningen av kravet. Regeringen bedömer att det föreslagna kravet om arbetad tid gör att både deltidsanställda och arbetstagare vars veckoarbetstid vid heltid är lägre än 40 timmar kan uppfylla kravet och därmed omfattas av stödet. Då kravet anger arbetad tid för ett visst antal månader, och i syfte att underlätta handläggningen, bör det beräknas utifrån ett genomsnittligt antal timmar per kalendermånad.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering anser att det inte skulle vara orimligt att det ställs hårdare krav för statligt stöd till dem som uppgraderar sin kompetens inom ramen för en anställning än till dem som sagts upp och riskerar arbetslöshet. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att en alternativ regel bör övervägas för säsongarbetare som i andra avseenden kan anses etablerade i Sverige. Till skillnad från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering och

Prop.

Lantbrukarnas Riksförbund anser regeringen att ett krav om arbetad tid bör vara formulerat på samma sätt för alla arbetstagare.

Arbetsförmedlingen anser att det är olyckligt att använda begreppet arbetsvillkor då begreppet används inom arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen delar synpunkten och konstaterar att lagtexten inte innehåller begreppet arbetsvillkor. Arbetsförmedlingen anser vidare att villkoret för stöd bör ändras så att fler inskrivna arbetslösa hos myndigheten kan få del av stödet. Regeringen vill understryka att kravet om arbetad tid i första hand syftar till att säkerställa att den sökande har en aktuell arbetsmarknadsanknytning. Det är viktigt eftersom det föreslagna stödet syftar till att stärka den sökandes ställning på arbetsmarknaden, inte till att slussa in den sökande på arbetsmarknaden. Personer som ännu inte har etablerat sig på arbetsmarknaden eller varit borta under lång tid från arbetsmarknaden har i allmänhet tillgång till andra typer av stöd och kompetensutveckling via utbildningssystemet eller inom arbetsmarknadspolitiken.

Sveriges Kommuner och Regioner anser att det bör förtydligas om arbets- eller inkomstvillkoret kan uppfyllas med en subventionerad anställning från Arbetsförmedlingen. Arbetad tid i en subventionerad anställning bör enligt regeringens uppfattning kunna räknas in vid prövningen av kravet om arbetad tid. Lagtexten behöver dock inte förtydligas ytterligare eftersom den som har en subventionerad anställning också har inkomst av förvärvsarbete. Som framgår av avsnitt 6 anser regeringen att det är viktigt att Kammarkollegiet och Arbetsförmedlingen utvecklar ett nära samarbete för att underlätta genomförandet av myndigheternas respektive uppdrag. Regeringen bedömer att de arbetsmarknadspolitiska insatserna behöver samordnas för att undvika överlappning mellan olika myndigheter. En enskild person som har en subventionerad anställning genom Arbetsförmedlingen bör enligt regeringens mening fortsatt ha möjlighet att få stöd genom Arbetsförmedlingen, både under och efter anställning, utifrån de bedömningar som görs av Arbetsförmedlingen. Regeringen anser att det inte är lämpligt att det grundläggande omställnings- och kompetensstödet ska ersätta det stöd som den enskilda kan få genom Arbetsförmedlingen.

Promemorian föreslår att kravet om arbetad tid ska prövas utifrån förhållandena fram till ansökan om stöd. *CSN* konstaterar att det finns en viktig skillnad mellan regelverken för omställningsstudiestöd och offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd när det gäller ramtiden och anser att de två föreslagna regelverken i möjligaste mån bör se likadana ut. Regeringen bedömer att de allra flesta uppgifter som behövs i ärendet kommer att kunna lämnas redan i samband med ansökan och att handläggningstiderna för denna typ av stöd kommer att vara korta. Regeringen delar inte *CSN*:s uppfattning att bestämmelser om ramtid måste se likadana ut. Mot den bakgrunden och för att främja likabehandling mellan de sökande, bör tidpunkten för ansökan om stöd hos Kammarkollegiet vara den tidpunkt som kravet om arbetad tid beräknas från.

Regeringen bedömer att arbetstagare på eget initiativ, genom intyg från arbetsgivaren som visar arbetad tid eller motsvarande, bör kunna ge in det underlag som behövs för att kunna bedöma att kravet om arbetad tid är

uppfyllt. Det bör dock inte, som *Företagarna* påpekar, införas nya Prop. skyldigheter för arbetsgivare att intyga hur arbetstagare har arbetat.

Enligt regeringen kan det finnas behov av ytterligare och närmare bestämmelser kring prövningen av kravet om arbetad tid. I promemorian lämnas t.ex. förslag på en förordningsbestämmelse om vad som avses med inkomst av förvärvsarbete. Den typen av bestämmelser bör enligt regeringens uppfattning regleras i förordning eller myndighetsföreskrifter.

Fackförbundet Scen och Film och *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* anser att det bör tydliggöras att arbetad tid som uppdragstagare eller kombinator ska beaktas vid bedömningen av om kravet på arbetad tid är uppfyllt. Som framgår av avsnitt 7.2 bör egenföretagare inte ingå i målgruppen för offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Inkomst av näringsverksamhet bör därför inte beaktas vid tillämpningen av kravet om arbetad tid.

Inkomstuppgifter kan visa förvärvsarbete i tillräcklig omfattning

Att ge in intyg från arbetsgivare som anger arbetad tid kan vara komplicerat och tidskrävande för den sökande, särskilt om han eller hon har haft flera olika arbetsgivare under ramtiden. Intyg kan dessutom vara otydliga och kräva komplettering, vilket kan vara tidskrävande både för arbetstagaren, arbetsgivaren och Kammarkollegiet. För att underlätta för den sökande, liksom för administrationen av det offentliga grundläggandet omställnings- och kompetensstödet, bör kravet om arbetad tid även kunna prövas genom en arbetsinkomst. Inkomsterna bör avse tid i arbete och därför bör t.ex. inte inkomster i form av socialförsäkringsförmåner eller arbetslöshetsersättning kunna tillgodoräknas. Däremot bör inkomster från en subventionerad anställning kunna räknas in eftersom det är inkomst av förvärvsarbete.

För att motverka fusk och felaktiga utbetalningar gäller i dag att uppgifter om inkomster från arbete, utom när det gäller inkomster för egenföretagare och från visst arbete utomlands, finnas i de uppgifter på individnivå som arbetsgivare månadsvis lämnar till Skatteverket i arbetsgivardeklarationen. När en ansökan om stöd kommer in till Kammarkollegiet bör myndigheten ställa en fråga till Skatteverket om det finns inkomster under ramtiden som svarar mot sådan ersättning för arbete som anges ovan. Dessa inkomster kommer då att kunna omräknas till ett visst antal månaders arbete. Parallellt med detta kan den sökande vid behov åberopa eventuell ytterligare arbetad tid genom att redovisa t.ex. arbetsgivarintyg, anställningsavtal eller lönespecifikationer. På detta sätt kan alltså arbetad tid kombineras med inkomster av förvärvsarbete. Det bör inte vara möjligt att tillgodoräkna sig samma tid mer än en gång, se vidare avsnitt 7.8. *Omställningsfonden* och *Trygghetsfonden TSL* förordar att även registrerade omställningsorganisationer ska kunna styrka arbetsvillkoret genom uppgifter från Skatteverket. Regeringen anser att ett uppgiftsutbyte mellan Skatteverket och registrerade omställningsorganisationer inte ryms inom ramen för detta lagstiftningsarbete.

Vid prövningen av kravet om arbetad tid baserat på inkomster är det enligt regeringens uppfattning rimligt att inkomsten i huvudsak motsvarar den tid som krävs för att uppfylla kravet med arbetad tid. För sökande vars

Prop.

inkomster finns redovisade i månadsvisa arbetsgivardeklarationer på individnivå framgår av promemorian att inkomsten bör uppgå till minst 25 procent av inkomstbasbeloppet per månad för att månaden ska få räknas den sökande tillgodo. Den nivån motsvarar en inkomst på 17 050 kronor i månaden under 2021. *LO* anser att den föreslagna lägsta inkomsten av förvärvsarbete för att uppfylla arbetsvillkoret kan vara för hög för vissa deltidsarbetare men tillstyrker den under förutsättning att arbetsvillkoret även kan styrkas genom arbetsgivarintyg, anställningsbevis eller liknande och inte enbart med inkomstuppgifter. Regeringen anser, liksom *LO*, att möjligheten att uppfylla kravet om arbetad tid på andra sätt än enbart genom inkomstuppgifter kan vara särskilt viktigt för låginkomsttagare och deltidsarbetande. Det säkerställer att alla sökande ges likvärdiga förutsättningar vid prövningen, oavsett inkomst. Av denna anledning delar regeringen inte *Arbetsförmedlingen* synpunkt om att det borde övervägas att enbart ha ett kvalificeringsvillkor baserat på inkomstuppgifter i stället för arbetad tid. Regeringen anser i likhet med promemorian att bestämmelser om vad som avses med en viss minsta inkomst lämpligen bör regleras på förordningsnivå. Lämnade synpunkter om nivån på den inkomst som ska gälla kommer därför att beaktas i det fortsatta förordningsarbetet.

Arbete och inkomst i EES-området, Förenade kungariket eller Schweiz ska kunna tillgodoräknas

För en kunskapsintensiv ekonomi är det positivt med det kunskapsutbyte som en rörlig arbetskraft mellan länder medför. Vidare råder fri rörlighet för bl.a. personer och tjänster på EU:s inre marknad (se bl.a. artikel 26.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt). Det finns även ett värde i att svensk arbetsmarknad drar nytta av det kunskapsutbyte som följer av att enskilda personer arbetar på den inre marknaden. Mot denna bakgrund är det rimligt att även förvärvsarbete eller inkomster från ett land inom EES och Schweiz tillgodoräknas på motsvarande sätt som beskrivs ovan. Därtill finns det ett stort antal svenska medborgare som bor och förvärvsarbetar i Förenade kungariket, dvs. Storbritannien. Regeringen anser att även deras arbete och inkomster bör kunna beaktas vid prövningen av kravet om en viss arbetad tid. Regeringen anser därför att förvärvsarbete eller inkomster i Förenade kungariket bör kunna tillgodoräknas på motsvarande sätt som arbete och inkomster i Sverige. Hur sådan inkomst ska tillgodoräknas bör dock regleras i förordning eller myndighetsföreskrifter.

Tid med annan sysselsättning som är överhoppningsbar

Vid prövningen av kravet om arbetad tid bör hänsyn kunna tas till tid då den enskilde personen fått vissa ersättningar. I promemorian föreslås en lagbestämmelse som innebär att föräldraledighet, sjukskrivning, värnplikt och omställningsstudiestöd ska ses som överhoppningsbar tid, dvs. tid som det ska bortses från vid prövningen av om den sökande uppfyller kravet. Detsamma bör enligt promemorian gälla motsvarande ersättningar i ett land inom EES, i Förenade kungariket och i Schweiz. Regeringen konstaterar, liksom *CSN*, att det saknas bestämmelser i den föreslagna lagen om vilka tidsgränser som gäller för den överhoppningsbara tiden.

Enligt regeringens bedömning bör bestämmelser om överhoppningsbar tid hållas ihop på samma normgivningsnivå när det gäller vilka ersättningar som ska kunna hoppas över och hur länge respektive ersättning ska kunna hoppas över. Sådana bestämmelser är relativt detaljerade samtidigt som de kan komma att behöva justeras över tid. Vilka ersättningar som hänsyn ska kunna tas till och i vilken omfattning bör därför regleras på förordningsnivå eller i myndighetsföreskrifter. De synpunkter som CSN lämnar om vilka tidsgränser som ska gälla för den överhoppningsbara tiden kommer att beaktas i det fortsatta arbetet med bestämmelserna på förordningsnivå.

Prop.

Föreskriftsrätt om kraven på förvärvsarbete eller inkomst av förvärvsarbete

Ytterligare bestämmelser om kravet om arbetad tid bör enligt regeringens bedömning kunna meddelas på förordningsnivå eller efter bemyndigande av regeringen i myndighetsföreskrifter. Eftersom kravet föreslås regleras i den nya lagen behöver det i lagen tas in en s.k. nödvändig upplysningsbestämmelse som tydliggör att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela ytterligare föreskrifter om kraven på förvärvsarbete eller inkomst av förvärvsarbete.

7.6 Ålderskrav

Regeringens förslag: Stöd ska inte få lämnas till den som har fyllt 65 år.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Bestämmelsen i promemorians förslag har dock en annan språklig utformning.

Remissinstanserna: *Lantbrukarnas Riksförbund* är positiv till förslaget. Flera remissinstanser, bl.a. *Arbetsgivarverket*, *LO*, *Lunds universitet*, *Offentliganställdas förhandlingsråd*, *Saco* och *Sveriges Kommuner och Regioner* anser att stödet ska vara tillgängligt för personer upp till riktåldern alternativt att stödet ska kunna lämnas så länge arbetstagaren har rätt att vara kvar i anställning enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd. *Upphandlingsmyndigheten* ställer sig tveksam till en fast övre åldersgräns och att enbart medelpensionsåldern ska bestämma åldersgränsen. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* anser att åldersgränsen om 65 år bör kunna höjas.

Skälen för regeringens förslag: Det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet syftar till att stärka enskilda personers ställning på arbetsmarknaden. Stödet bör därför, enligt regeringens uppfattning, som utgångspunkt endast lämnas till de personer som är på den svenska arbetsmarknaden. I likhet med promemorian bedömer regeringen därför att det bör finnas en övre, men inte en nedre, åldersgräns för att kunna få del av stödet. I promemorian föreslås en övre åldersgräns på 65 år, bl.a. med motiveringen att garantipension kan tas ut från 65 års ålder och att medelpensionsåldern 2018 var ca 65 år.

Den s.k. riktåldern styr när enskilda personer tidigast kommer att kunna ta ut allmän pension eller få garantipension. För 2027 är riktåldern fastställd till 67 år. Från och med 2020 höjdes åldern så att arbetstagare har rätt att kvarstå i anställning till 68 år. Från 2023 kommer arbetstagare ha rätt att kvarstå i anställning till 69 år. Regeringen bedömer att det därmed kan komma att uppstå ett behov på sikt av att även justera den övre åldersgränsen för att kunna få ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Regeringen anser dock att promemorians åldersgräns på 65 år i dagsläget är väl avvägd utifrån syftet med stödet. Till skillnad från bl.a. *Arbetsgivarverket*, *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet*, *LO*, *Saco*, *Sveriges Kommuner och Regioner* och *Upphandlingsmyndigheten* anser regeringen inte att det nu finns behov av en högre åldersgräns eller att reglera åldersgränsen på annat sätt än det som föreslås i promemorian.

Regeringen kommer att följa det nya systemet för ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd nära, bl.a. genom den uppföljning och utvärdering som bör göras. Om det skulle uppstå ett behov av att anpassa den övre åldersgränsen kommer regeringen att se över den frågan.

Bestämmelsen i promemorians förslag har utformats på så sätt att stöd inte bör avse tid efter det att den sökande eller den som har fått stöd har fyllt 65 år. Enligt regeringens uppfattning bör bestämmelsen förtydligas språkligt och anpassas till hur övriga bestämmelser uttrycks i den föreslagna lagen. Bestämmelsen bör därför uttryckas på så sätt att stöd inte får lämnas till den som har fyllt 65 år. Ändringen förändrar inte det materiella innehållet, vilket innebär att stöd varken bör kunna beviljas eller tillhandahållas efter det att den enskilde personen har fyllt 65 år.

7.7 Stöd ges som längst i tolv månader

Regeringens förslag: Stöd ska som längst få lämnas i tolv månader från det att ansökan har beviljats.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag. Bestämmelsen i promemorians förslag har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna: *Akademikerförbundet SSR*, *Fackförbundet DIK*, *Lärarnas Riksförbund* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* tillstyrker förslaget. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att stödet bör utformas på ett sådant sätt att säsongsanställda som uppfyller kvalificeringsvillkoren kan ta del av det genom att utbilda sig i perioder mellan säsongerna. *Saco* framhåller att möjligheten för en arbetstagare att ta del av stödet kommer att vara beroende av arbetsgivarens inställning och välvilja. *Fysioterapeuterna* ifrågasätter om ett stöd som inte utgör en rättighet kommer att förbättra tillgången till stödinsatser för arbetstagare och anger att möjligheten att ta del av stödet därmed kommer vara beroende av arbetsgivarens inställning. *Fysioterapeuterna* anför vidare att möjligheten till kompetensutveckling är begränsade inom branscher med hög arbetsbelastning och underbemanning. *LO* avstyrker förslaget om att stöd ska få ges som längst tolv månader.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att en arbetstagare bör kunna få tillgång till det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet under en viss begränsad tid. Inom den tiden bör det vara möjligt att fördela stödet utifrån de behov som finns eller kan uppstå. Stödet föreslås kunna ges både till de som har en anställning och de vars anställning ska eller har upphört. För de som har en anställning och de som är uppsagda men ännu inte har lämnat anställningen kan det finnas ett behov för arbetstagaren och arbetsgivaren att komma överens om när stöd tillfällen ska äga rum. Det kan också finnas behov av att fördela stödet utifrån den enskilda personens behov, t.ex. för att han eller hon under en stödperiod får ett kortare arbete.

En alltför kort tid med stöd skulle kunna leda till att arbetstagare som behöver stöd vid flera tillfällen inte hinner ta del av det. Samtidigt bör stödet inte vara tillgängligt under alltför lång tid eftersom ett annat och mer omfattande offentligt stöd kan vara mer ändamålsenligt efter en längre tid som arbetssökande, t.ex. stöd via Arbetsförmedlingen. Ett stöd som koncentreras till början av perioden efter ansökan ger också arbetstagaren möjlighet att snabbt få med sig viktiga verktyg i sitt jobbsökande.

Lantbrukarnas Riksförbund anser att stödet bör utformas så att säsongsanställda som uppfyller kvalificeringsvillkoren kan ta del av det genom att utbilda sig i perioder mellan säsongerna. Regeringen konstaterar att det grundläggande omställnings- och kompetensstödet syftar till att stärka enskilda personers omställningsförmåga. Detta genom att förbättra möjligheterna att utveckla sin kompetens under yrkeslivet för att på så sätt stärka sin ställning på arbetsmarknaden. De tjänster som föreslås erbjudas inom det grundläggande offentliga stödet är rådgivning, vägledning och förstärkt stöd och är således inte utbildningsinsatser. Regeringen anser inte att villkoren för eller innehållet i det grundläggande stödet bör ändras på det sätt som *Lantbrukarnas Riksförbund* anför.

Regeringen anser att stöd får lämnas under som längst tolv månader från det att ansökan har beviljats är en rimlig avvägning mellan arbetsgivares och arbetstagares behov av att planera och anpassa stödet till sina förutsättningar och arbetstagares behov av andra mer omfattande arbetsmarknadspolitiska stöd vid längre arbetslöshet. Som utgångspunkt bör, vid omställning, den tiden vara tillräcklig för att hitta en ny sysselsättning. Det ger också möjlighet för arbetstagaren att återuppta sitt stöd inom den tiden, t.ex. om han eller hon får ett kortare arbete. En sådan arbetstagare bör inte behöva ansöka om stöd på nytt.

LO avstyrker förslaget om att stöd ska få lämnas som längst tolv månader med hänvisning till att stöd inom organisationens omställningsavtal kan lämnas upp till 18 månader. Det föreslås att en omställningsorganisation kan registrera sig om den tillhandahåller grundläggande omställnings- och kompetensstöd som väsentligen motsvarar det grundläggande offentliga stödet. Det grundläggande stödet i form av tjänsterna rådgivning, vägledning och förstärkt stöd som tillhandahålls av registrerade omställningsorganisationer bör således väsentligen motsvara det grundläggande offentliga stödet som lämnas av den offentliga omställningsorganisationen och därför varken vara mer eller mindre förmånligt. Däremot finns inget hinder mot att en registrerad omställningsorganisation kan erbjuda utökade tilläggstjänster som inte ingår eller erbjuds av den offentliga omställningsorganisationen. Ett mer

förmånligt stöd kan dock inte ges som en del av det grundläggande stödet som den statliga ersättningen är tänkt att täcka.

Saco poängterar att möjligheten för en arbetstagare att ta del av stödet kommer att vara beroende av arbetsgivarens inställning och välvilja. Även *Fysioterapeuterna* ifrågasätter om ett stöd som inte utgör en rättighet kommer att förbättra tillgången till stödinsatser. Fysioterapeuterna anför vidare att möjligheten att ta del av stödet kommer vara beroende av arbetsgivarens inställning och påtar att möjligheten till kompetensutveckling inom vissa branscher med hög arbetsbelastning och underbemanning kan vara begränsade. Regeringen bedömer att det är viktigt att arbetsgivare ger anställda och uppsagda möjlighet att ta del av det grundläggande omställnings- och kompetensstödet. Det finns ingen motsvarande rättighet för arbetstagare som omfattas av kollektivavtal att ta del av omställningsstöd. Regeringen anser inte heller att någon reglering av en skyldighet för arbetsgivare utan kollektivavtal att möjliggöra för arbetstagare att ta del av stöd är lämpligt men att det naturligtvis är angeläget att arbetsgivare möjliggör för sina anställda och uppsagda arbetstagare att ta del av stödet. Att det grundläggande omställnings- och kompetensstödet kan lämnas under en period av tolv månader från att ansökan har beviljats ger därför arbetstagare och arbetsgivare utrymme att komma överens om när stödtillfällen kan äga rum även inom branscher med underbemanning eller där arbetsbelastningen kan vara hög.

7.8 Kvalificering på nytt

Regeringens förslag: Den som har fått stöd under tolv månader ska kunna få stöd på nytt om förutsättningarna för stöd är uppfyllda. Förvärvsarbete som har legat till grund för ett tidigare beslutat stöd ska då inte få tillgodoräknas.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag. Bestämmelsen i promemorians förslag har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna: *LO* och *Lärarnas Riksförbund* tillstyrker förslaget. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* stödjer förslaget men anser att det krävs ett förtydligande om samma 24-månadersperiod kan återopas två gånger för två kvalificeringsperioder av arbete på vardera tolv månader. De anser vidare att den som inte har utnyttjat hela stödperioden med omställningsstöd ska kunna fortsätta på den tidigare perioden vid ny arbetslöshet utan krav på återkvalificering. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att villkoren för att på nytt kvalificera sig till stöd bör utformas på sådant sätt att också säsongsanställda ges rimliga möjlighet att forma en yrkeskarriär eller kvalificera sig på arbetsmarknaden. *Sveriges Kommuner och Regioner* anser att förslaget bör förtydligas så att en arbetstagare inte kan omfattas av fler än en omställningsorganisation samtidigt, oavsett om denna är offentlig eller partsgemensam.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att en arbetstagare som har fått ta del av det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet bör kunna återkvalificera sig för stöd, eftersom behovet

av omställning kan återkomma. Regeringen bedömer samtidigt att staten inte kontinuerligt bör tillhandahålla sådant stöd till samma person, eftersom innehållet i tjänsterna inte kommer att förändras så snabbt. Det talar för att det bör gå en tid mellan nyttjandet av tjänsterna. Det är vidare inte samhällsekonomiskt motiverat att samma arbetstagare tar del av samma stöd flera gånger under allt för kort tid, eftersom arbetstagaren bör kunna ha nytta av tidigare lämnat stöd under en viss tid.

Regeringen bedömer att det därför bör finnas ett villkor för återkvalificering. Regeringen anser att arbetstagare som har fått grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör kunna återkvalificera sig för stöd efter att tiden för hur länge stöd kan ges har löpt ut, dvs. efter tolv månader från det tidigare beslutet om stöd. Som *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anför bör därför den som inte har utnyttjat hela stödperioden med omställnings- eller kompetensstöd kunna fortsätta på den tidigare perioden vid ny arbetslöshet utan krav på återkvalificering om det inte gått tolv månader. Det är först efter att tolv månadersperioden har löpt ut som den enskilde personen på nytt måste uppfylla förutsättningarna för att kunna ges ytterligare stöd. Arbete som har legat till grund för stöd som tidigare har beslutats bör då inte få tillgodoräknas.

Lantbrukarnas Riksförbund anser att villkoren för att på nytt kvalificera sig till stöd bör utformas så att också säsonganställda kan ges rimliga möjligheter att forma en yrkeskarriär eller kvalificera sig på arbetsmarknaden. Regeringen anser att de föreslagna villkoren för att på nytt kvalificera sig till stöd är rimliga och väl avvägda så att även de som är säsonganställda kan kvalificera sig till stöd på nytt. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anser att det behöver förtydligas om samma 24-månadersperiod kan användas för två kvalificeringsperioder av arbete på vardera tolv månader. Av vad som framgår ovan bör den som ansöker om grundläggande omställnings- och kompetensstöd bl.a. uppfylla ett krav om arbetad tid direkt före sin ansökan om stöd. Av de följer att vid en ny ansökan om stöd kan inte samma arbetade tid som har använts för att uppfylla kravet om arbetad tid för tidigare stödperiod användas igen. Regeringen anser inte att det finns behov av ett förtydligande av detta.

Regeringen anser att villkoret för återkvalificering enbart bör ta hänsyn till tidigare stöd som har beslutats av Kammarkollegiet. Eventuellt stöd som arbetstagaren har tagit emot från andra omställningsorganisationer bör inte ingå i bedömningen av om villkoret för återkvalificering har uppfyllts eller inte. I annat fall skulle Kammarkollegiet behöva kunna kontrollera om en arbetstagare har tagit del av stöd hos en annan omställningsorganisation för att bedöma om han eller hon uppfyller kriterierna för stöd. Regeringen anser att det inte vore rimligt sett till omfattningen av det stöd som avses. *Sveriges Kommuner och Regioner* anser att förslaget bör förtydligas så att en arbetstagare inte kan omfattas av fler än en omställningsorganisation samtidigt, oavsett om den är offentlig eller partsgemensam. Regeringen konstaterar att en arbetstagare skulle kunna omfattas av fler än en omställningsorganisation, t.ex. om arbetstagaren utför arbete åt flera arbetsgivare. Den som ansöker om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd genom Kammarkollegiet kommer emellertid inte att kunna få sådant stöd om

arbetsgivaren finansierar en registrerad omställningsorganisation eller är bunden av ett kollektivavtal. Kammarkollegiet behöver därmed vid prövningen av en ansökan avgöra om den enskilde personen ska ges stödet utifrån de uppgifter som han eller hon lämnar i sin ansökan om bl.a. anställning och arbetsgivare.

8 Finansiering av grundläggande omställnings- och kompetensstöd hos registrerade omställningsorganisationer

8.1 Ersättning till arbetsgivare

Regeringens förslag: Ersättning ska lämnas till en arbetsgivare för kostnader som motsvarar de avgifter som arbetsgivaren har betalat till en registrerad omställningsorganisation. Ersättningen ska få motsvara högst 0,15 procent av arbetsgivarens totala utbetalda kontanta ersättningar som ingår i underlaget för arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås bl.a. att det av bestämmelsen ska framgå att ersättning lämnas efter ansökan av arbetsgivaren. Bestämmelsen i promemorians förslag har dock en annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Merparten av de remissinstanser som har yttrat sig över förslaget, bland dem *Arbetsgivarverket*, *Svenska ESF-rådet*, *Fastighetsbranschens Arbetsgivarorganisation*, *Företagarna*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitiska utvärdering*, *LO*, *Lärarnas Riksförbund*, *Regelrådet*, *Sveriges a-kassor* och *Volvo Cars* är positiva till förslaget. *Akademikerförbundet SSR*, *Offentliganställdas förhandlingsråd*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* och *Svensk Scenkonst*, som är positiva till förslaget i stort, har synpunkter på att kostnaderna ligger fast över tid, att det finns ett takbelopp och att den schabloniserade ersättningsnivån inte motsvarar arbetsgivarens faktiska kostnader. *Fremia* anför att utbetalningen av ersättningen inte får bli administrativt betungande för arbetsgivaren. *Svensk Industriförening* anser att ersättningen bör omfördelas så att kostnaden för arbetsgivare med samma kollektivavtal och samma omställningsförsäkring blir densamma. *Finansförbundet* anser att regleringen bör utformas på ett sådant sätt att även medlemsföretagen i Trygghetsfonden BAO omfattas av rätten till ersättning. *Omställningsfonden* påpekar att den administrativa hanteringen av ersättningen inte får begränsas till administrationsbolag. *Fysioterapeuterna* påpekar vikten av att fler anställda får ta del av stödet. *Upphandlingsmyndigheten* anser att frågan om ersättning till arbetsgivare eventuellt behöver utredas mer i förhållande till EU:s statsstödsregler. *Ekobrottsmyndigheten* avstyrker förslaget och påpekar att det finns vissa risker för att systemet kan komma att utnyttjas för brottsliga ändamål.

Förutsättningar för ersättning

Det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstöd som föreslås tillhandahållas via Kammarkollegiet utgör ett nytt statligt åtagande avseende arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal. Det föreslås även att staten ska finansiera grundläggande omställnings- och kompetensstöd som ges av andra organisationer än Kammarkollegiet. Omställningsorganisationer som i dag tillhandahåller omställnings- och kompetensstöd finansierar stödet med avgifter från arbetsgivare. De arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd genom andra organisationer tar på sig ett motsvarande åtagande för sina arbetstagare och bör därför ersättas av staten. I promemorian görs bedömningen att alla arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör ha möjlighet till ersättning. I likhet med promemorians förslag och *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitiska utvärdering* och *LO* anser regeringen att alla arbetsgivare som finansierar stöd som väsentligen motsvarar det nya grundläggande omställnings- och kompetensstödet bör ha möjlighet till ersättning, oavsett om finansieringen följer av kollektivavtal eller inte. Om arbetsgivare utan kollektivavtal finansierar sådant stöd talar både kostnads- och konkurrensneutralitetsskäl för att även dessa arbetsgivare bör ha möjlighet till ersättning. Det finns även statsstödsrättsliga skäl för att möjligheten till ersättning bör omfatta alla arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Eftersom alla arbetsgivare bör ha möjlighet till ersättning undviks risken att åtgärden skulle kunna betraktas som selektiv, dvs. att den gynnar vissa företag framför andra, och därmed kommer ersättningen inte utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Upphandlingsmyndigheten anser att förslaget om ersättning till arbetsgivare eventuellt behöver utredas mer i förhållande till EU:s statsstödsregler om stöden kommer att utgöra selektiva stöd till de företag som tar emot stöden. Regeringen bedömer, i likhet med promemorian, att förslaget är förenligt med EU:s regelverk för icke-selektivitet som säkerställer att ersättningen inte utgör statligt stöd enligt artikel 107.1 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Finansförbundet påpekar att förslaget innebär att arbetsgivarna i bank- och finansbranschen inte kommer att kunna få ersättning och anser att lagen bör utformas på ett sådant sätt att även medlemsföretagen i Trygghetsfonden BAO omfattas av rätten till ersättning. Regeringen anser att alla arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör kunna få ersättning för sina kostnader. För att säkerställa att omställningsorganisationer tillhandahåller stöd som väsentligen motsvarar grundläggande omställnings- och kompetensstöd föreslås att det införs en möjlighet för omställningsorganisationer att ansöka om registrering. Alla arbetsgivare som betalar in avgifter till registrerade omställningsorganisationer kommer därmed att kunna ansöka om ersättning för dessa.

Omställningsfonden anför att ersättningarna bör betalas ut automatiskt utifrån det uppgiftsunderlag som sänks in och att Kammarkollegiet i

Prop.

föreskrifter om den administrativa hanteringen av ersättningen inte bör begränsa den till administrationsbolag. Även *Fremia* anser att utbetalningen av ersättningen inte bör bli administrativ betungande för arbetsgivare. Kammarkollegiet bör besluta om ersättning till arbetsgivare för avgifter de har betalat till registrerade omställningsorganisationer. Ett syfte med registreringen är att säkerställa att ersättningen till arbetsgivare motsvaras av ett motsvarande stöd från en registrerad omställningsorganisation. Kammarkollegiet bör kunna meddela föreskrifter om det närmare innehållet i och formerna för ansökan då myndigheten har bäst förutsättningar att göra detta. Detta skulle kunna ske t.ex. i dialog med omställningsorganisationerna, administrationsbolagen och arbetsgivarorganisationerna. Partsgemensamma administrationsbolag bör i många fall kunna tillhandahålla alla nödvändiga uppgifter till arbetsgivare som vill ansöka om ersättning. Regeringen är angelägen om att ansökningsförfarandet utformas på ett sätt som underlättar för både arbetsgivarna och myndigheten så långt det är möjligt och att de ansökningsformer som Kammarkollegiet föreskriver om är effektiva och inte administrativt betungande för arbetsgivarna. Det bör vara möjligt för arbetsgivare vars avgifter till registrerade omställningsorganisationer faktureras av administrationsbolag att uppdra till bolaget att ansöka om ersättning. Detta bör kunna ske genom att administrationsbolaget med fullmakt ansöker om ersättning för arbetsgivarens räkning eller att administrationsbolaget förbereder ansökan och att arbetsgivaren med t.ex. digital signatur undertecknar ansökan och bekräftar att innehållet i ansökan är korrekt. Regeringen anser att möjligheten till kollektiva ansökningar och kollektivt uppbärande av ersättning för arbetsgivarens räkning skulle vara ett sätt att underlätta administrationen av ersättningen. Kammarkollegiet kommer att fatta beslut om ersättning för respektive arbetsgivare. En sådan kollektiv ansökan behöver därför alltid innehålla alla nödvändiga uppgifter som avser varje enskild arbetsgivarens ansökan. Arbetsgivaren kommer alltid att vara ansvarig för ansökan och de uppgifter som lämnas.

Fysioterapeuterna påpekar att ett sätt att låta ersättningen komma de anställda till del kan vara att finansiera vikarier under tiden som de anställda får ta del av kompetenshöjande insatser. Regeringen anser att någon reglering av skyldighet för arbetsgivare att möjliggöra för arbetstagare att ta del av stöd inte är lämplig. Regeringen anser dock att det är angeläget att arbetsgivare möjliggör för anställda och uppsagda arbetstagare att ta del av stödet. Omställnings- och kompetensstödet ger arbetstagarna väsentligt bättre möjligheter till omställning och kompetensutveckling, något som även på sikt kommer arbetsgivarna till del.

Ekobrottsmyndigheten anför att det finns vissa risker med ekonomisk brottslighet i ett nytt system för grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Regeringen anser att frågan är angelägen att bevaka, men anser samtidigt att riskerna för ekonomisk brottslighet är relativt små. Bland annat för att ersättningen som myndigheten föreslås betala ut efter ansökan från arbetsgivarna bör avse det föregående årets avgifter och bygga på arbetsgivarens lönesumma så som den är registrerad hos Skatteverket. Detta ger Kammarkollegiet möjlighet att hämta uppgifter om lönesumman direkt från Skatteverket, vilket minskar risken för fusk.

Kammarkollegiet föreslås också få möjlighet att kontrollera arbetsgivarens uppgifter innan ersättning betalas ut. Det gäller t.ex. om att arbetsgivaren verkligen har betalat in en avgift till den organisation som uppges i ansökan. Kammarkollegiet föreslås också få möjlighet att återkräva felaktigt utbetalda belopp. Regeringen har dessutom gett Kammarkollegiet i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att motverka fusk och felaktiga utbetalningar av grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Prop.

Nivån på den högsta möjliga ersättningen

I promemorian föreslås att staten ska ersätta de arbetsgivare som avser finansiera grundläggande omställnings- och kompetensstöd genom partsgemensamma omställningsorganisationer, på en nivå som motsvarar och är likvärdig med statens finansiering av den offentliga organisationen. De partsgemensamma omställningsorganisationerna arbetar på olika sätt och med olika ambitionsnivå. Dessutom förändras deras verksamhet över tid. Parternas utkast till huvudavtal innebär utökad stöd och en vidgad målgrupp för vissa av omställningsorganisationerna. Det finns därmed inte en enhetlig och konstant kostnad i de partsgemensamma omställningsorganisationerna för det nya grundläggande omställnings- och kompetensstödet. Bestämmelser om nivå på ersättningen till arbetsgivare behöver därför fastställas. Staten har en skyldighet att organisera sin verksamhet på det sätt som staten bedömer är mest lämpligt och effektivt och kan inte anpassa sina utgifter till arbetssätt och kostnadsutvecklingen hos privata aktörer. Ersättningsnivån till arbetsgivare som finansierar sådant stöd bör därför bestämmas med utgångspunkt i statens kostnader för det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet. Regeringen anser därför, i likhet med promemorian, att statens kostnader för offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör fungera som en utgångspunkt för att bedöma nivån på ersättningen till en arbetsgivare. För att bestämma en lämplig nivå på ersättningen till arbetsgivarna har regeringen beräknat kostnaden för ett offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd som ges genom Kammarkollegiet i förhållande till lönesumman hos arbetsgivare som inte finansierar ett motsvarande stöd för sina arbetstagare. Det motsvarar ca 0,129 procent av lönesumman för arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal.

Parternas omställningsorganisationer har avgiftsnivåer som är stabila över tid. I högkonjunktur kan detta innebära ett visst överskott som gör det möjligt att hantera en ökad efterfrågan på stöd under lågkonjunktur. På grund av detta och den osäkerhet som finns i antagandena bedömer regeringen att en något högre ersättningsnivå, 0,15 procent av lönesumman, är väl avvägd.

Några av remissinstanserna, t.ex. *Akademikerförbundet SSR*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Offentliganställdas förhandlingsråd*, *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* och *Svensk Scenkonst*, har synpunkter på att den schabloniserade ersättningsnivån ska ligga fast över tid och att den inte svarar mot arbetsgivarens faktiska kostnad. Regeringen anser, i likhet med *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitiska utvärdering* och *LO*, att ersättningen till arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör uppgå till högst 0,15 procent av

Prop.

summan av arbetsgivarens totala utbetalda kontanta ersättningar som är underlag för arbetsgivaravgifter (lönesumman), eftersom kompensationen bör vara i paritet med statens kostnader för det stöd som den offentliga omställningsorganisationen tillhandahåller. Någon specificering av hur stor del av avgiften för arbetsgivare som finansierar omställnings- och kompetensstöd som går till grundläggande tjänster och hur mycket som går till olika typer av tilläggstjänster bör inte krävas.

Svensk Industriförening påpekar att det är orimligt och diskriminerade att kostnaden för ett obligatoriskt omställnings- och kompetensstöd på ett väsentligt sätt ska skilja sig mellan arbetsgivare. *Svensk Industriförening* anser att den statliga ersättningen bör omfördelas så att kostnaden för arbetsgivare med samma kollektivavtal och samma omställningsförsäkring blir densamma oavsett om kollektivavtalet tillkommit genom medlemskap i Svensk Näringsliv, annan arbetsgivarorganisation eller direkt mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisation (hängavtal). *Svensk Industriförening* anser vidare att det står i strid med den fria organisationsrätten och att lagstiftaren inte bör medverka till detta. Regeringens anser att alla arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör ha möjlighet till ersättning, oavsett om finansieringen följer av kollektivavtal eller inte. Därmed undviks risken att åtgärden skulle kunna betraktas som selektiv, dvs. att den gynnar vissa företag framför andra.

Arbetsgivarverket, som är positiv till förslaget, påpekar att genom kollektivavtal tar parterna ansvar för sådana kostnader som uppkommer genom de förmåner som man avtalat om. Dessa finansieras också på det sätt som parterna bestämmer. Om parterna över tid på annat sätt lyckats fondera medel som även kan omhänderta kostnader för grundläggande omställningsstöd bör inte avsaknaden av avgifter enskilda år hindra att staten ersätter arbetsgivarna för åtagandet som de redan finansierar. Det skulle i så fall kunna innebära att avgifter avsätts endast i syfte att erhålla sådan ersättning. Regeringen anser att det är lämpligt att endast avgifter som faktiskt betalats in bör kunna ersättas av staten, vilket har stor betydelse för systemens långsiktiga trovärdighet.

Behov av ytterligare föreskrifter i förordning eller myndighetsföreskrifter

Den föreslagna bestämmelsen anger inte närmare hur och när ersättningen ska betalas ut till arbetsgivare. Promemorian föreslår bl.a. att det i förordning bör regleras att ersättning till arbetsgivare ska betalas ut årsvis. Enligt regeringen uppfattning passar sig den typen av bestämmelser bättre på förordningsnivå. Detta ligger också i linje med vad som föreslås i promemorian, bl.a. att det i förordning bör anges att ersättningen ska betalas ut årsvis. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela sådana föreskrifter. Det behövs inte någon särskild upplysningsbestämmelse i den föreslagna lagen om detta.

8.2 Förutsättningar för registrering av omställningsorganisationer

Prop.

Regeringens förslag: En organisation ska registreras som omställningsorganisation om den

1. tillhandahåller eller, om verksamheten är nystartad, avser att tillhandahålla grundläggande omställnings- och kompetensstöd som väsentligen motsvarar stödet enligt denna lag under villkor som inte påtagligt är mer begränsande än de villkor som gäller för stöd enligt denna lag,

2. finansierar tillhandahållandet av grundläggande omställnings och kompetensstöd genom avgifter från arbetsgivare,

3. har tillgång till relevant kompetens,

4. har tillräcklig finansiell kapacitet, och

5. i övrigt är lämplig för att utöva verksamheten.

Det ska införas en bestämmelse som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av restkompetensen kan meddela föreskrifter om kraven för registrering.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att det av paragrafen ska framgå att en organisation ska registreras efter en ansökan. I promemorian föreslås vidare att upplysningsbestämmelsen som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd restkompetensen ska kunna meddela närmare föreskrifter om kraven för registrering placeras i en särskild paragraf för upplysningsbestämmelser.

Remissinstanserna: *Fastighetsbranschens Arbetsgivarorganisation, Företagarna, Lärarnas Riksförbund, Svenska ESF-rådet och Sveriges akassor* är positiva till förslaget. *LO*, som är positiva till förslaget, anser det måste vara möjligt för en omställningsorganisation att registreras även om den tillhandahåller ett mer förmånligt stöd än det offentliga stödet. En del instanser, bl.a. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anför att förslagen i promemorian utgått från innehållet i kollektivavtal på privat sektor och att förslaget inte motsvarar de kategorier som ingår i kollektivavtal inom offentlig sektor. *Arbetsgivaralliansen* är kritisk till kravet på registrering. *Arbetsgivarverket* anför att en helhetsbedömning av ett åtagande i kollektivavtal bör vara tillräckligt för att betala ut ersättning till arbetsgivaren. *Trygghetsstiftelsen* påpekar att tidsbegränsat anställda som arbetat i minst två år omfattas av stöd inom det statliga partsavtalsområdets omställningsavtal och anser att förslaget kan resultera att flertalet tidsbegränsat anställda kommer att falla utanför tilltänkt omställnings- och kompetensstöd. *Trygghetsfonden inom Bank- och Finansbranschen (BAO)* anser att omställningsorganisationer som har sin grund i kollektivavtal borde kunna registreras utan krav på att själva omställningsorganisationen erbjuder de föreslagna grundläggande omställnings- och kompetensstödsformerna. *Trygghetsstiftelsen* anser att det bör förtydligas om det är frivilligt för en omställningsorganisation att registrera sig, om en omställningsorganisation kan motsätta sig krav från företag att registrera sig, hur omfattande administration systemet innebär för

omställningsorganisationerna och om en fristående aktör samtidigt kan vara registrerad omställningsorganisation.

Juridiska fakulteten vid Lunds universitet påpekar att kraven för registrering behöver förtydligas. *Myndigheten för yrkeshögskolan* och *Svensk Scenkonst* anser att begreppet relevant kompetens behöver förklaras ytterligare. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anser att kraven för registrering inte är tillräckliga för att eliminera risken för oseriösa aktörer. *Sveriges Kommuner och Regioner* anser att den närmare innebörden av kvalifikationsvillkoren bör föregås av dialog med arbetsmarknadsparter och förutsätter att likvärdiga krav även ska gälla för den som söker stöd hos en registrerad omställningsorganisation. *Omställningsfonden* understryker att Kammarkollegiet bör tydliggöra och samverka med kommande registrerade omställningsorganisationer om detaljerna när det gäller uppgiftslämning och tidsaspekter för inhämtande av korrekta ekonomiska underlag.

Skälen för regeringens förslag

Syftet med registrering

Som framgår ovan bör de arbetsgivare som finansierar det föreslagna grundläggande omställnings- och kompetensstödet kunna få ersättning från staten. De statliga medlen bör endast användas för att täcka avgifter som motsvaras av en verklig förmån som kan likställas med det föreslagna offentliga stödet för de berörda arbetstagarna som kan likställas med det föreslagna offentliga stödet.

För att säkerställa att sådan ersättning används för avsedda ändamål bör det ställas vissa krav på de omställningsorganisationer som tillhandahåller sådant stöd. En organisation som uppfyller kraven bör därför kunna registreras. I promemorian föreslås därför att omställningsorganisationer ska ha möjlighet att registrera sig och att endast avgifter till registrerade organisationer ska vara ersättningsgilla. Flera instanser är kritiska till registreringen. Några remissinstanser, bl.a. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd*, framhåller att förslaget i promemorian inte motsvarar de kategorier som ingår i kollektivavtal på offentlig sektor. *Trygghetsstiftelsen* menar att deras omställningsavtal omfattar tidsbegränsat anställda som har arbetat i minst två år. De anser vidare att det bör förtydligas om det är frivilligt för en omställningsorganisation att registrera sig. *Arbetsgivaralliansen* är kritisk till förslaget som kräver att Trygghetsrådet (TRS) registrerar sig hos Kammarkollegiet och menar denna konstruktion är en systemförändring som ger staten både insyn och viss kontroll över verksamheten samt kommer vara administrativt betungande för trygghetsråden. *Arbetsgivarverket* anser att en helhetsbedömning av ett åtagande i kollektivavtal bör vara tillräckligt för att betala ut ersättning till arbetsgivaren. *Trygghetsfonden BAO* anför att kraven inte tar hänsyn till olika branschens förutsättningar och villkor och anser att omställningsorganisationerna som har sin grund i kollektivavtal borde kunna registreras utan krav på att erbjuda de av utredningen föreslagna grundläggande omställnings- och kompetensstödsformerna.

Regeringen anser att det är viktigt att det fastställs krav för registrering som säkerställer ett likvärdigt grundläggande omställnings- och kompetensstöd på arbetsmarknaden. Regeringen bedömer att det skulle medföra betydande risker om arbetsgivare skulle kunna få statlig ersättning för att tillhandahålla omställnings- och kompetensstöd åt sina arbetstagare t.ex. med hjälp av egen personal. Ersättning bör endast betalas ut till arbetsgivare som finansierar en registrerad omställningsorganisation eftersom detta säkerställer en likvärdighet i det stöd som olika arbetstagare omfattas av. Regeringen anser vidare att målgruppen och villkoren är väl avvägda för att fånga in de individer som har behov av grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Regeringen konstaterar att det är frivilligt för omställningsorganisationer att registrera sig. Det finns vidare inte något hinder för parterna att ändra sina avtal och därigenom möjliggöra för omställningsorganisationen att registrera sig.

Trygghetsstiftelsen anser att det bör förtydligas om en fristående aktör kan registreras som en omställningsorganisation. Regeringen ser inte något hinder för en fristående aktör att registreras som omställningsorganisation hos Kammarkollegiet under förutsättning att aktören uppfyller de krav som ställs i lagen. Trygghetsstiftelsen undrar vidare om en omställningsorganisation kan motsätta sig krav från företaget att registrera sig. Regeringen reglerar inte omställningsorganisationernas verksamhet, inklusive deras hantering av krav från företag. Regeringen bedömer att detta är en fråga för omställningsorganisationerna och de parter som äger dem.

Kraven för registrering

Ett syfte med registreringen är att säkerställa att organisationen har kapacitet att tillhandahålla en verklig förmån, i form av grundläggande omställnings- och kompetensstöd. För att kunna bli registrerad bör därför organisationen bedriva, eller ha för avsikt att bedriva, verksamhet som syftar till att tillhandahålla sådant stöd. Ett annat syfte med registreringen är att säkerställa att ersättningen till arbetsgivare motsvaras av ett tillräckligt stöd från den registrerade omställningsorganisationen. Det stöd som organisationen tillhandahåller bör därför väsentligen motsvara det stöd som Kammarkollegiet tillhandahåller. Det innebär att det grundläggande stödet bör vara likvärdigt. *LO* anser det måste vara möjligt för en omställningsorganisation att registreras även om den tillhandahåller ett mer förmånligt stöd än det offentliga stödet. Regeringen anser att en omställningsorganisation har möjlighet att erbjuda mer förmånligt stöd eller tilläggstjänster, som de gör i dag, men det kan då inte ges som en del av det grundläggande stödet som den statliga ersättningen är tänkt att täcka.

Kvalifikationsvillkoren för att ta del av stöd bör inte heller vara påtagligt mer begränsande än den offentliga organisationens villkor. Detta innebär att det kommer att finnas ett visst utrymme för stödet och villkoren i de registrerade omställningsorganisationerna att skilja sig från stödet och villkoren för det stöd som tillhandahålls av Kammarkollegiet. Det kan t.ex. handla om att en registrerad omställningsorganisation inte behöver kunna använda inkomstuppgifter för att bedöma om kravet om arbetad tid är uppfyllt. Det kan också handla om att den registrerade organisationen

kan ställa krav på att arbete har varit huvudsyssla under ramtiden. Båda dessa villkor är enligt regeringens bedömning något, men inte påtagligt, mer begränsande än de krav som uppställs för stöd genom Kammarkollegiet. Mer omfattande skillnader i stöd eller villkor skulle enligt regeringens bedömning dock innebära att organisationen inte uppfyller villkoren för registrering. Det kan t.ex. handla om att organisationen kräver att arbetstagare uppfyller kravet om arbetad tid hos särskilda arbetsgivare. De avgifter som arbetsgivare betalar till sådana organisationer bör därför inte vara ersättningsgilla.

Sveriges Kommuner och Regioner anser att den närmare innebörden av kvalifikationsvillkoren bör föregås av dialog med arbetsmarknadens parter. *Omställningsfonden* anför att Kammarkollegiet bör tydliggöra och samverka med kommande registrerade omställningsorganisationer om detaljerna när det gäller uppgiftslämning och tidsaspekter för inhämtande av korrekta ekonomiska underlag. Regeringen instämmer att det är viktigt med en dialog med relevanta aktörer. Det är bl.a. mot den bakgrunden Kammarkollegiet har fått i uppdrag att förbereda införandet av en ny offentlig omställningsorganisation. Myndigheten ska föra dialog med befintliga omställningsorganisationer och ta de kontakter som är nödvändiga med andra aktörer i den utsträckning som är lämpligt.

Sveriges Kommuner och Regioner anser att likvärdiga krav om att det offentliga stödet till enskild person endast ska få beviljas i mån av tillgång till avsatta medel även ska gälla för den som söker stöd hos en registrerad omställningsorganisation. Regeringen anser att hur mycket medel som avsätts för grundläggande omställnings- och kompetensstöd i de olika omställningsorganisationerna är en fråga för parterna.

Det bör vidare ställas krav på att organisationen har tillgång till nödvändig kompetens för att kunna tillhandahålla stödet. Regeringen bedömer att sådana krav väsentligen bör kunna motsvara de krav på kompetens som Kammarkollegiet t.ex. ställer i upphandlingar av det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet. Kraven på kompetens får dock inte innebära att organisationer som använder underentreprenörer för att utföra omställnings- och kompetensstödet utesluts från möjligheten till statlig ersättning. *Myndigheten för yrkeshögskolan* och *Svensk Scenkonst* anser att begreppet relevant kompetens behöver förklaras ytterligare. Som regeringen anger ovan kan relevant kompetens vara de krav som Kammarkollegiet ställer i upphandlingar av det offentliga stödet. Det bör därför inte i detalj eller på förhand anges exakt vad relevant kompetens innebär. Det skulle dock kunna innefatta kompetens för att tillhandahålla grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Vid behov kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, företrädesvis Kammarkollegiet, också meddela föreskrifter om relevant kompetens.

Det är viktigt att motverka att statliga medel används till att finansiera avgifter till omställningsorganisationer som saknar finansiell uthållighet och därför inte kan hantera en situation där kostnaderna för stödet periodvis överstiger intäkterna. Regeringen anser därför att tillräcklig finansiell kapacitet för att utöva verksamheten bör vara ett krav för registrering. Ett sätt att påvisa sådan kapacitet skulle kunna vara att organisationen har tillhandahållit omställnings- och kompetensstöd under ett antal år, eller kan uppvisa god soliditet. Det bör även finnas andra sätt

att påvisa finansiell kapacitet än att ha varit verksam under en längre tid Prop.
eftersom nya organisationer annars inte skulle kunna registrera sig.

Regeringen anser vidare att det är viktigt att inte olämpliga aktörer registrerar sig som omställningsorganisationer. Till skillnad från *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anser regeringen att krav på att organisationen i övrigt bör vara lämplig för att utöva verksamheten är tillräckligt som krav för att motverka att oseriösa aktörer registreras. Detta ger t.ex. utrymme att pröva organisationens och ledningens vandel för att förhindra att oseriösa organisationer etableras. Regeringen har även gett Kammarkollegiet i uppdrag att ta fram handlingsplan för att motverka fusk och felaktiga utbetalningar av grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Regeringen anser vidare att registrering inte får förutsätta att organisationen är knuten till ett kollektivavtal. Ett sådant krav skulle förhindra arbetsgivare som inte har kollektivavtal, men som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd åt sina arbetstagare, att ta del av den statliga ersättningen. Det skulle äventyra den icke-selektivitet som säkerställer att ersättningen inte utgör statligt stöd enligt artikel 107.1 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

När det gäller själva regleringen av ansökan anser regeringen att det blir tydligare att reglera själva ansökningsprocessen i särskilda paragrafer. Paragrafen som reglerar de materiella kraven för att kunna registreras bör därför inte innehålla bestämmelser om ansökan (se avsnitt 11.1).

Föreskriftsrätt

Den föreslagna bestämmelsen om de krav som bör gälla för att en omställningsorganisation ska kunna registreras innehåller inte några närmare och mer specifika krav. Regeringen konstaterar att den typen av bestämmelser i vissa fall kan vara på en detaljnivå som inte är lämplig att reglera i lag. Det kan t.ex. behövas närmare bestämmelser om vad som avses med tillräcklig finansiell kapacitet. Det kan även finnas behov av bestämmelser om vad som avses med tillgång till relevant kompetens och i övrigt är lämplig för att utöva verksamheten. Vissa krav kan även vara av den karaktär att de inte heller är lämpligt att reglera ens genom förordning. Detta skulle då kunna ske på myndighetsnivå där detaljkunskap och expertis kommer att utvecklas. Regeringen anser att det behövs en upplysningsbestämmelse i den föreslagna lagen som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen ska kunna meddela föreskrifter om kraven för registrering.

8.3 Förutsättningar för avregistrering av omställningsorganisationer

Regeringens förslag: En omställningsorganisation ska avregistreras om

1. organisationen begär det,
2. det inte längre finns förutsättningar för registrering, eller
3. organisationen inte fullgör sin uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian förslås inte att en organisation ska avregistreras om den inte fullgör en anmälningsskyldighet.

Remissinstanserna: *Lärarnas Riksförbund* och *Svensk Scenkonst* tillstyrker förslaget att en omställningsorganisation ska kunna avregistreras. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd*, som ställer sig positiva till förslaget, anser att oegentligheter hos en omställningsorganisation bör leda till avregistrering.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med promemorian anser regeringen att en registrerad omställningsorganisation som begär att inte längre vara registrerad bör kunna bli avregistrerad. Det bör vara upp till organisationen själv att avgöra om den vid en given tidpunkt vill bedriva sin verksamhet på ett sätt som uppfyller kraven för att vara en registrerad omställningsorganisation.

En registrerad omställningsorganisation som inte uppfyller sin uppgiftsskyldighet bör inte fortsätta att vara registrerad eftersom ett sådant agerande riskerar att undergräva syftet med registreringen och leda till felaktiga beslut om ersättningen till arbetsgivare eller stödet till arbetstagare. Utöver en skyldighet att lämna sådana uppgifter som behövs i ett ärende om registrering anser regeringen att en organisation bör ha en skyldighet att anmäla sådana ändrade förhållanden som kan påverka rätten att vara registrerad (se avsnitt 8). För att en sådan bestämmelse ska få avsedd effekt bör en organisation även avregistreras om det framkommer att den har underlåtit att anmäla ändrade förhållanden.

Akademikerförbundet SSR och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anser att oegentligheter hos en omställningsorganisation bör leda till avregistrering. I promemorian föreslås att en omställningsorganisation som inte längre uppfyller kraven för registrering bör avregistreras eftersom syftet med registreringen då inte längre är uppfyllt. Ett av kraven är att omställningsorganisationen kan anses vara lämplig att utöva verksamheten. Som regeringen anför ovan ger detta t.ex. utrymme att pröva organisationens och ledningensandel för att förhindra att oseriösa organisationer etableras. Oegentligheter hos en omställningsorganisation skulle därmed kunna leda till att organisationen inte kan anses lämplig för att utöva verksamheten. Detta behöver dock avgöras från fall till fall. Regeringen anser därför, till skillnad från *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd*, att det inte finns behov av en sådan bestämmelse.

Sammanfattningsvis bör Kammarkollegiet avregistrera en omställningsorganisation om organisationen själv begär det, om förutsättningar för

registrering inte längre föreligger eller om organisationen inte fullgör sin Prop. uppgifts- eller anmälningskyldighet.

9 Yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd

Regeringens förslag: Kammarkollegiet ska få lämna ett yttrande som avses i 32 § lagen om omställningsstudiestöd till den som har ansökt eller har för avsikt att ansöka om omställningsstudiestöd om yttrandet har betydelse för prövningen av ett sådant ärende.

Ett yttrande får inte lämnas till den som har fått eller kan få ett yttrande genom en registrerad omställningsorganisation. Ett yttrande får inte heller lämnas till den som omfattas av ett kollektivavtal.

Yttrandet ska få lämnas i mån av tillgång på medel. Det ska införas en bestämmelse som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om prioriteringar av medel.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Promemorian föreslår att Kammarkollegiet ska få tillhandahålla yttranden till CSN i ärenden om omställningsstudiestöd för arbetstagare vars arbetsgivare inte omfattas av kollektivavtal och för egenföretagare. Enligt promemorian ska yttrandena tillhandahållas inom ramen för vägledning. Promemorian föreslår att regleringen av yttrandet sker på förordningsnivå.

Remissinstanserna: CSN och LO tillstyrker promemorians förslag. *Småföretagarnas Riksförbund* anser att det är positivt att även egenföretagare får möjlighet till ett yttrande. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anser att förslaget om yttrande ska omformuleras så att den offentliga omställningsorganisationen på begäran av sökande ”ska” tillhandahålla yttranden till CSN. *Arbetsgivarverket* anför att CSN och Skatteverket behöver förbereda för omställningsorganisationer att på ett enkelt sätt leverera och få uppgifter från myndigheterna digitalt då arbetet med handläggning av rätt till omställningsstudiestöd måste löpa på smidigt utan att alltför stora administrativa resurser tas i anspråk. *Lärarnas Riksförbund* ställer sig frågande till om ett yttrande från en omställningsorganisation alltid behövs. *Tillväxtverket* anser att det är avgörande att bedömningen vid yttrandet sker med utgångspunkt i aktuella prognoser och analyser om arbetsmarknadens kompetensbehov.

Skälen för regeringens förslag

Behov av yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd

I lagrådsremissen Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden föreslås att det ska införas ett omställningsstudiestöd som riktar sig till personer som är etablerade på arbetsmarknaden, men som behöver stärka sin kompetens eller ställa om

till annat arbete. Enligt förslaget ska CSN kunna bevilja sådant stöd för utbildningar som bedöms stärka den sökandes framtida ställning på arbetsmarknaden, med beaktande av arbetsmarknadens behov. Vid bedömningen av om en enskild person ska beviljas omställningsstudiestöd ska CSN, enligt förslaget i lagrådsmissen, lägga särskild vikt vid ett yttrande som har lämnats från en omställningsorganisation som den enskilde är anknuten till, dvs. antingen en registrerad omställningsorganisation eller Kammarkollegiet. Enligt lagrådsremissen föreslås att CSN innan sitt beslut om omställningsstudiestöd ska ge en registrerad omställningsorganisation eller Kammarkollegiet möjlighet att yttra sig. Yttrandet ska bl.a. innehålla uppgifter om vilken betydelse den utbildning som ansökan avser kan ha för den sökandes framtida ställning på arbetsmarknaden. *Lärarnas Riksförbund* ställer sig frågande till om ett yttrande från en omställningsorganisation alls behövs i de fall en yrkesverksam lärare redan har kommit överens med arbetsgivaren om att få gå en fortbildning. Enligt förbundet riskerar detta att skapa en onödig ytterligare administration och långa handläggningstider. Regeringen bedömer att de registrerade omställningsorganisationerna och Kammarkollegiet som föreslås erbjuda grundläggande omställnings- eller kompetensstöd har en bra inblick i den enskilde arbetstagarens situation och särskilt goda förutsättningar att uttala sig om hur dennes ställning på arbetsmarknaden kan stärkas genom deltagande i en viss utbildning. Regeringen anser att denna kompetens bör tillvaratas. Till skillnad från *Lärarnas Riksförbund* anser regeringen därför att dessa omställningsorganisationer, i de fall den enskilde individen är anknuten till en sådan, bör ges tillfälle att lämna ett yttrande till CSN med ett utlåtande om och i förekommande fall hur den sökta utbildningen kommer att stärka den studerandes framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. Regeringen noterar *Arbetsgivarverkets* synpunkt om att omställningsorganisationer, i syfte att minska administrationen, på ett enkelt sätt behöver kunna leverera och få uppgifter från olika myndigheter digitalt. Denna fråga hanteras inom ramen för regeringens arbete med omställningsstudiestödet.

Akademikerförbundet SSR och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anser att bestämmelsen om yttrande ska formuleras så att den offentliga omställningsorganisationen på begäran av sökande ”ska” istället för ”får” tillhandahålla yttranden till CSN. Eftersom CSN, enligt förslaget i lagrådsremissen Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden, bör ha skyldighet att ge en omställningsorganisation, både en registrerad och Kammarkollegiet, tillfälle att lämna ett yttrande i ett ärende om omställningsstudiestöd är det enligt regeringens bedömning tydligare både för den som begär ett yttrande och för Kammarkollegiet om det finns en uttrycklig bestämmelse som anger att Kammarkollegiet ska få lämna ett yttrande till den som har ansökt eller har för avsikt att ansöka om omställningsstudiestöd. Ett yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd får beviljas i mån av tillgång på medel, se nedan.

I promemorian föreslås att ett yttrande ska kunna lämnas inom ramen för tjänsten vägledning. Regeringen instämmer delvis i förslaget i promemorian att ett yttrande bör kunna lämnas inom ramen för tjänsten vägledning. I tjänsten vägledning kan Kammarkollegiet få information om

den sökandes tidigare utbildning och erfarenhet samt en bild av den sökandes egna ambitioner för sitt framtida arbetsliv. Genom bl.a. denna information bör därför ett yttrande kunna tillhandahållas med ett utlåtande om hur en viss utbildning kan stärka en sökandes framtida ställning på arbetsmarknaden. Regeringen är dock av uppfattningen att det inte är nödvändigt eller önskvärt att på förhand låsa formen för hur Kammarkollegiet tillhandahåller ett yttrande. Tvärtom bör Kammarkollegiet själv få avgöra hur myndigheten organiserar sig i den delen för att kunna erbjuda den mest effektiva lösningen då målgruppen för Kammarkollegiets tillhandahållande av ett yttrande till CSN är bredare än målgruppen för det grundläggande offentliga omställnings- och kompetensstödet. Det är dock viktigt att Kammarkollegiet säkerställer att relevant information om den enskilde personen inhämtas genom någon form av vägledningssamtal för att på så sätt kunna göra ett utlåtande om hur en viss utbildning kan stärka hans eller hennes framtida ställning på arbetsmarknaden.

Tillväxtverket anser att ett yttrande lämpligen bör ta sin utgångspunkt i aktuella prognoser och analyser av befintliga kompetensbehov men också framtida kompetensbehov på arbetsmarknaden. Regeringen delar myndighetens synpunkt att det ofta kan vara en lämplig utgångspunkt för ett yttrande, men vill betona att omställningsorganisationerna och Kammarkollegiet vid sina bedömningar även behöver ta hänsyn till om en utbildning kan antas öka den enskildes möjligheter utifrån förhållandena på arbetsmarknaden. Det kan ha särskild betydelse i de fall utbildningen syftar till att personen behöver stärka sin kompetens på andra arbetsområden än det som han eller hon redan arbetar eller har arbetat inom. I de fallen bör det även beaktas om det är rimligt att utbildningen kan öka möjligheten att söka och faktiskt etablera sig inom ett nytt arbetsområde efter genomgången utbildning.

Målgruppen för yttranden från Kammarkollegiet

I lagrådsremissen Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden föreslås att enskilda personer ska kunna få ett yttrande för ett ärende om omställningsstudiestöd. Den föreslagna målgruppen för omställningsstudiestödet utgörs av personer som kan få omställnings- och kompetensstöd genom en registrerad omställningsorganisation och genom Kammarkollegiet, men också andra personer som uppfyller kraven på arbete eller inkomst i viss omfattning. Exempelvis kan en egenföretagare beviljas omställningsstudiestöd om han eller hon uppfyller kravet på arbetad tid enligt den föreslagna lagen om omställningsstudiestöd.

Ett yttrande föreslås vara en viktig del i CSN:s bedömning om en sökande ska beviljas omställningsstudiestöd eller inte. Enligt förslaget i den ovannämnda lagrådsremissen föreslås enskilda personer som är anknutna till en registrerad omställningsorganisation vända sig till den omställningsorganisationen för ett yttrande och att Kammarkollegiet, som offentlig omställningsorganisation, bör kunna ge yttrande till vissa andra.

Regeringen anser att det mest ändamålsenliga är att enskilda personer som omfattas av en registrerad omställningsorganisation även bör kunna få ett yttrande från den organisationen. Det innebär att ett yttrande från

Prop.

Kammarkollegiet bör kunna lämnas till enskilda personer som inte har fått eller kan få ett yttrande genom en registrerad omställningsorganisation.

Regeringen anser vidare att ett yttrande från Kammarkollegiet bör lämnas för enskilda personer som inte omfattas av kollektivavtal genom sin arbetsgivare. Det innebär att enskilda som omfattas av det offentliga grundläggande stödet som tillhandahålls av Kammarkollegiet även kommer att kunna vända sig till Kammarkollegiet för ett yttrande. Det innebär vidare att egenföretagare, som inte omfattas av kollektivavtal, bör kunna få ett yttrande från Kammarkollegiet.

Regeringen anser dessutom att ett yttrande från Kammarkollegiet till CSN endast bör lämnas i de fall där yttrandet är av betydelse för ett ärende av omställningsstudiestöd. Regeringen anser att framtagandet av ett yttrande inte bör ske i de fall där det är uppenbart att den sökande inte kommer att uppfylla kvalifikationsvillkoren för omställningsstudiestöd, såsom t.ex. att den sökande inte arbetat i tillräcklig omfattning eller har en ålder som inte ligger inom ramen för målgruppen. Det skulle i annat fall leda till oönskade utgifter och dessutom bidra till att onödiga administrativa resurser tas i anspråk från myndigheten.

Enligt regeringens uppfattning bör det därför införas en bestämmelse i den föreslagna lagen som innebär att Kammarkollegiet ska få lämna ett yttrande till den som har ansökt eller har för avsikt att ansöka om omställningsstudiestöd om han eller hon inte har fått eller kan få ett yttrande genom en registrerad omställningsorganisation och han eller hon inte omfattas av ett kollektivavtal. Denna föreslås endast gälla om yttrandet har betydelse för prövningen av ett ärende om omställningsstudiestöd.

Prioritering av yttrande utifrån tillgång på medel

I likhet med det offentliga grundläggande stödet till enskilda personer anser regeringen att yttranden till enskilda personer bör vara kostnadseffektiva och skapa förutsättningar för en övergripande kostnadskontroll. Yttrandena bör därtill ges under liknande förutsättningar som hos de registrerade omställningsorganisationerna, eftersom en registrering av en omställningsorganisation utgår från likvärdighet i det föreslagna systemet. Regeringen anser därför att yttrandet, likt det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet, endast bör kunna beviljas i mån av tillgång på medel. Det bör därför införas en bestämmelse i den föreslagna lagen med sådant innehåll.

Föreskriftsrätt om prioriteringar utifrån tillgång på medel

Eftersom yttrandena bör begränsas i mån av tillgång till medel behöver det finnas vissa principer för hur medlen fördelas. Regeringen bedömer att medlen bör fördelas och hanteras i den turordning som förfrågan om yttrande kommer in, vilket regeringen anser är en tydlig och rättvis princip. Det kan vara ändamålsenligt att Kammarkollegiet prioriterar yttrande till sökanden vars anställning är på väg att upphöra eller har upphört, i det fall myndigheten bedömer att de beviljade medlen inte kommer att räcka för yttranden till alla. Det skulle innebära att yttranden prioriteras till den vars anställning har upphört eller ska upphöra framför den som har kvar sin anställning. Vid prioritering av medlen kan det även vara ändamålsenligt

att prioritera mellan den som ansöker om offentligt grundläggande stöd Prop. och den som ansöker om att få ett yttrande.

Enligt regeringens uppfattning är det dock lämpligt att bestämmelser om prioritering av medel anges i förordning eller föreskrifter, bl.a. eftersom en alltför snäv utformning av lagtexten skulle kunna försvåra en senare förändring av prioriteringar av medlen om behov skulle uppkomma. Det bör därför införas en upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om prioriteringar av tillgängliga medel.

10 Återbetalning av ersättning

10.1 Behov av regler om återbetalning i ett nytt system för omställnings- och kompetensstöd

Regeringens bedömning: Det finns behov av regler om återbetalning för arbetsgivare i det föreslagna systemet för omställnings- och kompetensstöd som motsvarar de bestämmelser som finns i andra förmånssystem.

Promemorians bedömning: Det finns ingen motsvarande bedömning i promemorian.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans berör frågan särskilt.

Skälen för regeringens bedömning: Arbetsgivare kommer enligt förslaget att kunna få ersättning för kostnader som arbetsgivaren har för att finansiera det grundläggande omställnings- och kompetensstödet hos omställningsorganisationer. En arbetsgivare kommer att behöva lämna uppgifter för bedömningen av rätten till sådan ersättning (se avsnitt 8). I vissa fall kan arbetsgivaren lämna sådana uppgifter som inte stämmer eller som visar att tidigare lämnade uppgifter inte är korrekta. Det kan även vara så att arbetsgivaren låter bli att lämna uppgifter som denne har varit skyldig att lämna. I sådana fall kan resultatet bli att ersättning felaktigt betalas ut. Det kan inte heller uteslutas att vissa andra omständigheter medför att arbetsgivaren har fått ersättning som denne överhuvudtaget inte borde ha fått ut eller har fått det med för ett högt belopp. I alla dessa fall kan ersättning komma att betalas ut, trots att bestämmelserna om rätten till ersättning anger annat. Det skulle vara ett problem för systemets legitimitet om felaktigt utbetald ersättning skulle få behållas i sådana situationer. Därför behövs regler som, genom att arbetsgivaren blir återbetalningsskyldig för den ersättning som lämnats felaktigt, korrigerar missförhållandet så att denne bara kan behålla ersättning som skulle ha utbetalts om all relevant och riktig information hade funnits vid beslutstillfället.

Som utgångspunkt bör motsvarande regler som gäller inom andra liknande förmånssystem gälla även för arbetsgivare i det föreslagna systemet för omställnings- och kompetensstöd, se t.ex. inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och socialförsäkringen.

10.2 Återbetalningsskyldighet

Regeringens förslag: En arbetsgivare som har fått ersättning ska vara återbetalningsskyldig om denne har förorsakat att ersättning har lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp genom att

1. lämna oriktiga uppgifter, eller
2. underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

Detsamma ska gälla om ersättning i annat fall har lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp och arbetsgivaren har insett eller skäligen borde ha insett detta.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Enligt förslaget i promemorian ska t.ex. en arbetsgivare betala tillbaka ersättning om denne även på annat sätt har orsakat att ersättning har lämnats obehörigen eller med för högt belopp. Bestämmelsen i promemorians förslag har också en annan redaktionell utformning.

Remissinstanserna: *Akademikerförbundet SSR*, *LO* och *Lärarnas Riksförbund* tillstyrker förslaget. Även *Svensk Scenkonst* tillstyrker förslaget men påpekar att konstruktionen med en delvis statlig finansiering är en komplicerande faktor när fel ska åtgärdas retroaktivt.

Skälen för regeringens förslag: Enligt regeringens uppfattning bör, i likhet med vad bl.a. *LO* och *Lärarnas Riksförbund* framför, en arbetsgivare som har orsakat att ersättning lämnas på felaktig grund eller med ett för högt belopp vara återbetalningsskyldig. Återbetalningsskyldighet kan uppstå genom att en arbetsgivare har lämnat oriktiga uppgifter i en ansökan om ersättning. Återbetalningsskyldighet kan även uppstå om arbetsgivaren har låtit bli att fullgöra en sådan uppgifts- eller anmälningsskyldighet som har till syfte att motverka att en arbetsgivare gynnas av att lämna eller låta bli att lämna uppgifter som har betydelse för prövningen av rätten till ersättning. Vid sådana tillfällen, dvs. där arbetsgivaren lämnat en felaktig uppgift eller underlåtit att fullgöra sin uppgifts- eller anmälningsskyldighet, bör det enligt regeringens mening råda strikt återbetalningsskyldighet. Detta innebär att det inte bör tas hänsyn till under vilka omständigheter situationen har uppkommit, se dock nedan när det gäller eftergift av återbetalningsskyldighet.

Det kan även finnas andra omständigheter som har lett fram till att felaktig ersättning har betalats ut. Utbetalningen kan antingen ha gjorts på felaktig grund eller med för högt belopp, men utan att det beror på att arbetsgivaren har lämnat felaktiga uppgifter eller underlåtit att lämna uppgifter av betydelse. Det kan t.ex. vara fråga om att Kammarkollegiet har betalat ut ersättning med ett för högt belopp. Vid ett sådant tillfälle bör det tas hänsyn till om arbetsgivaren har varit i s.k. god tro. Om arbetsgivaren varken har insett eller borde ha insett att ersättningen varit felaktig, bör ersättningen inte kunna återkrävas. Det bör därför finnas en bestämmelse som anger att ersättning ska betalas tillbaka om arbetsgivaren på annat sätt fått ersättning obehörigen eller med för högt belopp och denne skäligen borde ha insett detta. En sådan bestämmelse tar tillräcklig hänsyn till situationer när arbetsgivaren faktiskt inte har förstått eller getts möjlighet att förstå att felaktig ersättning har betalats ut. Samtidigt begränsar en sådan regel antalet fall när denne kan hänvisa till okunskap för att få behålla ersättning som felaktigt har betalats ut. Balansen mellan

Prop. dessa två principer bör gälla i det föreslagna systemet för att inte urholka dess legitimitet.

Svensk Scenkonst påpekar att omställningsorganisationerna och deras administrationsbolag inte har tillgång till Skatteverkets uppgifter om lönesumma, utan bygger sin fakturering på uppgifter som lämnas av arbetsgivarna och anser att frågor om felaktigt rapporterade uppgifter är ett återkommande problem som hanteras av parternas egna administrationsbolag och vid behov av partssammansatta nämnder. Konstruktionen med en delvis statlig finansiering är, enligt organisationen, en komplicerande faktor när fel ska åtgärdas retroaktivt, jämfört med när samtliga avgiftsfrågor hanteras av parternas egna organ.

Regeringen anser att det är av yttersta vikt att allmänna medel används för avsedda ändamål. En arbetsgivare som begär ersättning för sina kostnader har ett stort ansvar att lämna korrekta uppgifter i sin ansökan och även därefter anmäla sådana förhållanden som påverkar rätt till eller storleken på ersättningen. Om det uppkommer en situation där en arbetsgivare t.ex. har fått för hög ersättning till följd av att en omställningsorganisation har återbetalat en del av den tidigare inbetalade avgiften ska arbetsgivaren också betala tillbaka den del av ersättningen som är felaktigt utbetald till Kammarkollegiet. Om arbetsgivare inte gör det kan Kammarkollegiet kräva tillbaka det felaktigt utbetalda beloppet. När det gäller tillgången till individuppgifter hos Skatteverket konstaterar regeringen att en reglering för ett informationsutbyte mellan Skatteverket och registrerade omställningsorganisationer inte rymms inom ramen för detta lagstiftningsarbete.

10.3 Beslut om återkrav

Regeringens förslag: Om en arbetsgivare är återbetalningsskyldig ska Kammarkollegiet återkräva det felaktigt utbetalda beloppet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag. Promemorians förslag har dock fått en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans berör frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: När Kammarkollegiet har utrett och konstaterat att en arbetsgivare är återbetalningsskyldig bör det beslutas om att den felaktigt utbetala ersättningen ska återkrävas. Eftersom det är Kammarkollegiet som föreslås besluta om och betala ut ersättningen till arbetsgivare bör det vara den myndigheten som även kräver tillbaka det felaktigt utbetalda beloppet. Det behöver för tydlighetens skull finnas en bestämmelse som anger att ett felaktigt belopp ska återkrävas av Kammarkollegiet. En sådan ordning skulle också ligga närmare den utformning som gäller inom t.ex. socialförsäkringen och inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

10.4 Anstånd med betalning

Regeringens förslag: Om en arbetsgivare är återbetalningsskyldig ska Kammarkollegiet få medge anstånd med betalningen eller träffa avtal med arbetsgivaren om en avbetalningsplan.

Ränta ska tas ut på det obetalda beloppet. Ränta ska tas ut från den dag då anståndet beviljades eller avtalet om avbetalningsplan träffades, dock inte för tid innan det återkrävda beloppet har förfallit till betalning. Ränta ska tas ut efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter.

Promemorians förslag: Promemorian lämnar inget förslag om anstånd.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans berör frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om anstånd med betalning och möjligheten att träffa avtal med den återbetalningsskyldige om avbetalning på skulden finns i flera andra närliggande förmånssystem, t.ex. inom socialförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen och den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Denna möjlighet bör även finnas för ersättning som betalas ut inom det föreslagna systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstödet. Det är ändamålsenligt för att bl.a. skapa förutsättningar för arbetsgivaren att i praktiken kunna betala tillbaka den felaktigt utbetalda ersättningen. Om det skulle saknas möjlighet att bevilja anstånd och träffa avtal med arbetsgivaren om en avbetalningsplan, finns det risk för att ärenden om återbetalningsskyldighet alltför hastigt skulle leda till fordringskrav hos Kronofogdemyndigheten och prioriteras ned till förmån för andra fordringar.

För att säkerställa att ersättningen verkligen betalas tillbaka så snabbt det är möjligt, bör en arbetsgivare på samma sätt som andra återbetalningsskyldiga inom liknande förmånssystem, betala ränta på det obetalda beloppet. Syftet med att införa ränta på sådana belopp är att minska benägenheten för en ersättningstagare att tillgodogöra sig ersättning som han eller hon inte har rätt till och att så snart som möjligt återbetala medel som har betalats ut på felaktiga grunder (jfr. prop. 2008/09:3 sid. 16).

Liksom inom andra system bör räntan tas ut från den dag då anståndet eller avbetalningsplanen beviljades, men inte för tid innan det återkrävda beloppet har förfallit till betalning. Räntans storlek bör vara två procent över utlåningsräntan.

10.5 Dröjsmålsränta

Regeringens förslag: Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid, ska dröjsmålsränta enligt räntelagen tas ut på beloppet.

Detsamma ska gälla när arbetsgivaren har beviljats anstånd med betalningen eller träffat ett avtal om en avbetalningsplan och betalning inte sker inom den tid som följer av beslutet om anstånd eller avtalet.

Promemorians förslag: Promemorian lämnar inget förslag om dröjsmålsränta.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans berör frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Det är viktigt att återkrävda belopp betalas tillbaka så snart det är möjligt. För att säkerställa detta bör en arbetsgivare likt andra återbetalningsskyldiga inom liknande förmånssystem betala ränta om återbetalning inte görs inom rätt tid. Räntan bör vara högre än vad som gäller vid anstånd eller avbetalningsplan. Syftet är att arbetsgivare som inte kan betala tillbaka i tid ska träffa ett avtal med Kammarkollegiet om avbetalning eller anstånd. Av dessa skäl och för att se till att arbetsgivaren fullföljer sitt avtal med Kammarkollegiet, ska dröjsmålsränta enligt räntelagen tas ut om betalningen i enlighet med beviljat anstånd eller avbetalning inte sker enligt avtal.

10.6 Eftergift

Regeringens förslag: Om det med hänsyn till arbetsgivarens ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter finns särskilda skäl för det, ska Kammarkollegiet helt eller delvis få avstå från ett krav på återbetalning eller ränta.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Promemorian föreslår bl.a. att ersättning inte ska återkrävas om beloppet är lågt eller det finns synnerliga skäl.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans berör frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Som huvudregel bör en arbetsgivare som har fått en felaktigt utbetald ersättning betala tillbaka denna. Det emellertid finnas situationer då det skulle vara oskäligt att kräva tillbaka en utbetald ersättning. Syftet med bestämmelser om befrielse från återbetalningsskyldighet är att det ska finnas en möjlighet att beakta vissa omständigheter. Till skillnad från promemorian anser regeringen att det bör räcka med att det finns särskilda skäl för eftergift. Det skulle motsvara de krav som ställs inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och socialförsäkringen.

Det bör därför finnas en bestämmelse om eftergift som tar sikte på arbetsgivarens ekonomiska förhållande eller andra omständigheter som kan vara relevanta. Motsvarande bestämmelser finns inom socialförsäkringen och den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Bestämmelserna om eftergift bör, liksom inom närliggande system, också gälla ränta till följd av ett beviljat anstånd eller ett avtal om en återbetalningsskyldighet och dröjsmålsränta.

10.7 Kvittning

Regeringens förslag: Vid återbetalningsskyldighet ska Kammarkollegiet, vid en senare utbetalning av ersättning, få dra av ett skäligt belopp i avräkning mot det krävda beloppet. Detsamma ska gälla en skyldighet att betala ränta.

Promemorians förslag: Promemorian lämnar inget förslag om kvittning.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans berör frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Ett enkelt sätt för arbetsgivaren att återbetala felaktigt utbetald ersättning är att det görs avdrag från utbetalningar från senare ersättning som denne har rätt till. Det bör mot den bakgrunden finnas en bestämmelse som innebär att Kammarkollegiet kan kvitta återkravet mot en senare utbetalning. En motsvarande ordning gäller inom socialförsäkringen och den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Bestämmelserna om kvittning bör också gälla ränta till följd av ett beviljat anstånd eller ett avtal om en återbetalningsskyldighet och dröjsmålsränta.

11 Handläggning av ärenden

11.1 Ansökan om stöd, registrering, ersättning och yttrande

Regeringens förslag: Den som vill begära stöd, registrering, ersättning eller yttrande ska ansöka skriftligen hos Kammarkollegiet. En ansökan ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet.

Det ska införas en bestämmelse som upplyser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela föreskrifter om ansökan.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Promemorian föreslår bl.a. inte en gemensam bestämmelse om ansökan, utan i stället en reglering i anslutning till respektive förmån. Promemorian föreslår inte heller att ansökan ska göras skriftligt. Promemorian föreslår att bestämmelserna om skyldighet för arbetsgivare och registrerade omställningsorganisationer att lämna de uppgifter som behövs i ärenden om ersättning och registrering placeras under en särskild rubrik benämnd "Uppgiftsskyldigheter". När det gäller skyldigheten för den enskilde som ansöker om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd att lämna nödvändiga uppgifter föreslår promemorian endast en förordningsreglerad skyldighet att uppge om han eller hon omfattas av kollektivavtal. Promemorian föreslår inga bestämmelser om ansökan eller skyldighet att lämna uppgifter i ett ärende om yttrande för omställningsstudiestöd. Promemorian föreslår inte heller att det tas in en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om ansökan.

Remissinstanserna: LO, Akademikerförbundet SSR, Lärarnas Riksförbund, Offentliganställdas förhandlingsråd och Skatteverket tillstyrker hela eller delar av promemorians förslag. Företagarna anser att arbetsgivare bör ges möjlighet att yttra sig och påverka eventuella insatser för sin personal. Övriga remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget.

Gemensamma bestämmelser om ansökan

För att Kammarkollegiet ska kunna pröva en ansökan om stöd, registrering, ersättning eller yttrande behöver myndigheten vissa uppgifter om den sökande, dvs. den enskilde, omställningsorganisationen eller arbetsgivaren. Gemensamt för dessa olika ärenden är att prövningen i stor utsträckning kommer att bygga på uppgifter som den sökande lämnar. Även om Kammarkollegiet till viss del kommer att kunna kontrollera lämnade uppgifter, t.ex. i beskattningsdatabasen, kommer myndigheten att ha begränsade möjligheter att kontrollera samtliga uppgifter i en ansökan. Det är därför av största vikt att den sökande lämnar korrekta uppgifter som behövs för att pröva förutsättningarna, för t.ex. en registrering eller stöd. Arbetsgivare utan kollektivavtal har inget ansvar för att medverka till att arbetstagare kan få omställnings- och kompetensstöd. Regeringen anser därför, i likhet med promemorian, att arbetsgivare utan kollektivavtal inte ska ansvara för en ansökan då det riskerar att minska de berörda arbetstagarnas tillgång till stöd. Regeringen delar därför inte *Företagarnas* uppfattning att en arbetsgivare ska vara med i ansökningsförfarandet och där kunna påverka eventuella insatser för sin personal. Regeringen anser i stället att den som gör anspråk på en förmån också ska ansöka om den. Genom en sådan ordning blir det lättare för Kammarkollegiet att handlägga ärenden. Regeringen anser dock att det skulle bli tydligare för enskilda och Kammarkollegiet med gemensamma bestämmelser om ansökan. En sådan ordning är också vanligt förekommande i närliggande förmånssystem, t.ex. inom socialförsäkringen eller för den som gör anspråk på ekonomiskt stöd inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. För att inskräpa vikten av att lämna korrekta uppgifter bör en ansökan, i likhet med vad som gäller inom dessa system, alltid göras skriftligen. Kammarkollegiet bör sträva efter korta handläggningstider för att möjliggöra för enskilda personer att snabbt få tillgång till stöd, eftersom detta ökar förutsättningarna för honom eller henne att hitta ett nytt arbete.

Skyldighet att lämna de uppgifter som behövs för prövningen

För att pröva om förutsättningarna för offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd till en enskild person är uppfyllda behöver Kammarkollegiet vissa uppgifter. Det gäller uppgifter om ålder, arbetad tid, arbetsgivare, anställningsstatus och i förekommande fall grunden för uppsägning. Det gäller även uppgifter om anknytning till svensk arbetsmarknad och om arbetstagaren är anställd eller senast var anställd hos en arbetsgivare som omfattas av kollektivavtal eller av stöd från en registrerad omställningsorganisation. Till stöd för dessa uppgifter kan arbetstagaren t.ex. bifoga intyg från relevanta myndigheter eller från arbetsgivaren, anställningsbevis eller meddelande om uppsägning.

För att pröva förutsättningarna för ersättning till arbetsgivare kommer Kammarkollegiet att behöva vissa basuppgifter från arbetsgivaren. Det kan t.ex. avse uppgifter om vilken registrerad omställningsorganisation som arbetsgivaren har betalat avgifter till och hur mycket arbetsgivaren har betalat.

För att pröva förutsättningarna för om en omställningsorganisation ska registreras behöver Kammarkollegiet vissa uppgifter om organisationen

Prop.

och dess verksamhet. Myndigheten behöver bl.a. uppgifter om innehållet i och omfattningen av stödet som organisationen tillhandahåller samt vilka enskilda som kan få del av stödet. Det behövs även uppgifter om hur organisationen finansierar det grundläggande stödet liksom uppgifter om organisationens finansiella kapacitet.

Även för prövningen av om Kammarkollegiet ska besluta om ett yttrande, t.ex. till en egenföretagare, behöver myndigheten vissa uppgifter. Myndigheten behöver dels uppgifter för att säkerställa att den som begär ett yttrande inte kan få det genom en registrerad omställningsorganisation, dels uppgifter som kan behövas för att utfärda yttrandet.

Promemorian föreslår att bestämmelserna om skyldighet för arbetsgivare och registrerade omställningsorganisationer att lämna de uppgifter som behövs i ärenden om ersättning och registrering placeras under en särskild rubrik benämnd ”Uppgiftsskyldigheter”. När det gäller skyldigheten för den enskilde som ansöker om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd att lämna nödvändiga uppgifter föreslår promemorian endast en förordningsreglerad skyldighet att uppge om han eller hon omfattas av kollektivavtal.

I 19 § förvaltningslagen (2017:900) anges att en enskild kan inleda ett ärende hos en myndighet genom en ansökan, anmälan eller annan framställning och att framställningen ska innehålla uppgifter om den enskildes identitet och den information som behövs för att myndigheten ska kunna komma i kontakt med honom eller henne. Det anges även att det ska framgå av framställningen vad ärendet gäller och vad den enskilde vill att myndigheten ska göra samt att det ska framgå vilka omständigheter som ligger till grund för den enskildes begäran, om det inte är uppenbart obehövligt. Bestämmelserna i förvaltningslagen gäller om det inte i annan lag eller förordning finns bestämmelser som avviker från lagen, se 4 § förvaltningslagen. Förvaltningslagen innehåller dock ingen bestämmelse om att en ansökan ska göras skriftligen.

Regeringen anser att det är viktigt att åstadkomma en snabb och effektiv handläggning av ärenden enligt den föreslagna lagen. Det behöver därför vara tydligt för den sökande vad som gäller vid en ansökan, dvs. vad den ska innehålla och var den ska lämnas in. Regeringen anser mot den bakgrunden att det bör finnas en bestämmelse i lagen som anger att en ansökan görs skriftligen hos Kammarkollegiet. För att det ska vara tydligt att den enskilde också har en skyldighet att lämna uppgifter i en ansökan bör det även regleras direkt i lagen att han eller hon i ansökan ska lämna de uppgifter som behövs i ärendet. Genom en sådan ordning skulle det framgå samlat av lagen att den enskilde både har en skyldighet att lämna nödvändiga uppgifter i samband med en ansökan och att anmäla ändrade förhållanden, se nedan. Om en ansökan ändå inte innehåller alla de uppgifter som behövs finns bestämmelser om åtgärder för att rätta till brister i en framställning i 20 § förvaltningslagen och om utredningsansvar i 23 § förvaltningslagen.

Föreskriftsrätt om ansökan

Den bestämmelse om ansökan som föreslås är relativt allmänt hållen, bl.a. för att den är avsedd att gälla för flera olika ärendetyper. Förutom att en ansökan bör göras skriftligt föreslås det därför inte några närmare

bestämmelser om formen för hur och när en ansökan enligt den föreslagna lagen ska göras. Det kan t.ex. finnas behov av att reglera att en ansökan ska kunna göras digitalt genom att legitimera sig med en personlig elektronisk identifikationstjänst. Det kan även finnas behov av att föreskriva om olika intervall för ansökan för de olika ärendetyperna. Exempelvis kan det vara ändamålsenligt att en ansökan om ersättning till en arbetsgivare görs årsvis. Det föreslås inte heller några närmare bestämmelser om vad en ansökan ska innehålla. Det kan emellertid finnas behov av att närmare ange vilka uppgifter som den enskilde ska ge in till Kammarkollegiet för prövning av förutsättningarna för stöd, t.ex. om han eller hon omfattas av kollektivavtal.

Enligt regeringens uppfattning är det lämpligt att bestämmelser av mer teknisk natur som rör ansökan regleras i förordning eller myndighetsföreskrifter. Detsamma gäller bestämmelser om vad en ansökan ska innehålla för en viss ärendetyp, särskilt bestämmelser med en hög detaljnivå. För vissa delar av ansökningsförfarandet kan det vara ändamålsenligt om Kammarkollegiet meddelar föreskrifter, eftersom myndigheten har bäst förutsättningar att i dialog med t.ex. omställningsorganisationer, administrationsbolag och arbetsgivarorganisationer utforma ansökningsförfarandet på ett sätt som underlättar för både arbetsgivarna och myndigheten så långt det är möjligt. När det särskilt gäller ansökan om ersättning till arbetsgivare är regeringen angelägen om att de ansökningsformer som Kammarkollegiet föreskriver om är effektiva och underlättar administrationen av ersättningen. Kammarkollegiet bör sträva efter att på lämpligt sätt underlätta ansökningsförfarandet, bl.a. genom att i dialog med administrationsbolagen utveckla lösningar för ansökningar och uppgiftslämnande som minimerar administrationen. Det bör vara möjligt för arbetsgivare vars avgifter till registrerade omställningsorganisationer faktureras av administrationsbolag att, t.ex. genom en fullmakt, uppdra till bolaget att ansöka om ersättning, se avsnitt 8.1. De föreskrifter som Kammarkollegiet meddelar om formerna för och innehållet i ansökan bör om möjligt inkludera möjligheten till kollektiva ansökningar och kollektivt uppbärande av ersättning för arbetsgivares räkning. Eftersom Kammarkollegiet kommer att fatta beslut om ersättning för respektive arbetsgivare behöver en sådan kollektiv ansökan därför alltid innehålla alla nödvändiga uppgifter som avser varje enskild arbetsgivares ansökan. Arbetsgivaren kommer alltid vara ansvarig för ansökan och de uppgifter som lämnas.

För att regeringen eller den myndigheter som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om sådana frågor på restkompetensens område bör det finnas en upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om ansökan. Att regeringen har möjlighet att meddela verkställighetsföreskrifter följer direkt av 8 kap. 7 § regeringsformen.

11.2 Skyldighet att anmäla ändrade förhållanden

Regeringens förslag: Den som har ansökt om stöd, registrering, ersättning eller yttrande ska till Kammarkollegiet anmäla sådana förändringar som kan påverka det som ansökan avser.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Promemorian föreslår att arbetsgivaren ska vara skyldig att omgående anmäla förändringar som kan påverka rätten till ersättning eller ersättningens storlek och att bestämmelsen om denna skyldighet placeras under en särskild rubrik benämnd "Uppgiftsskyldigheter". I promemorians förslag är uppgiftsskyldigheten för registrerade omställningsorganisationer utformad på så sätt att organisationen ska redovisa de uppgifter som behövs för att kontrollera om det fortfarande finns förutsättningar för registrering. Promemorian föreslår inte en skyldighet att anmäla ändrade förhållanden för enskilda som har ansökt om offentligt grundläggande omställnings- eller kompetensstöd.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans berör frågan särskilt.

Skälen för regeringens förslag: Den som ansöker om stöd, registrering ersättning eller yttrande föreslås få en skyldighet att lämna de uppgifter som Kammarkollegiet behöver för att ett ärende ska kunna prövas, se ovan. Under en prövning av ansökan kan emellertid förhållandena förändras. De kan även förändras efter en beviljad ansökan. Systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstöd bygger i stor utsträckning på uppgifter som den sökande lämnar. Även om Kammarkollegiet kan kontrollera vissa uppgifter, t.ex. genom uppgifter i beskattningsdatabasen, har myndigheten begränsade möjligheter att kontrollera samtliga uppgifter i ansökan. Det är därför av största vikt att den sökande inte bara lämnar korrekta uppgifter vid ansökan utan även informerar Kammarkollegiet om förändringar som påverkar stödet, registreringen, ersättningen eller yttrandet. Detta är särskilt viktigt för registrerade omställningsorganisationer eftersom det föreslås att de ska avregistreras om de inte längre uppfyller förutsättningarna för att vara registrerade. Det bör vara möjligt för en arbetsgivare att uppdra till ett administrationsbolag att ansöka om ersättning, se avsnitt 8.1. Ett sådant förfarande bör dock inte medföra en inskränkning av arbetsgivarens ansvar att anmäla förändringar.

I promemorian uttrycks skyldigheten att lämna uppgifter om ändrade förhållanden på olika sätt för arbetsgivare och registrerade omställningsorganisationer. Det föreslås inga motsvarande bestämmelser för enskilda personer som ansöker om stöd eller den som ansöker om att få ett yttrande för omställningsstudiestöd. Enligt regeringens mening bör en bestämmelse som anger en skyldighet att lämna uppgifter om ändrade förhållanden utformas generellt, dvs. så att den inte begränsas till vissa som gör anspråk på en förmån enligt den nya lagen. Den bör även utformas på ett sätt som är vedertaget inom andra närliggande system, t.ex. inom socialförsäkringen och den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Även den som har ansökt om stöd, registrering, ersättning eller yttrande enligt den föreslagna lagen bör därför ha en skyldighet att till Kammarkollegiet anmäla förändringar som kan påverka stödet, registreringen, ersättningen

eller yttrandet. Bestämmelsen har nära samband med själva ansökan och Prop. bör därför placeras i anslutning till ansökningsbestämmelsen.

12 Uppgiftsskyldighet för registrerade omställningsorganisationer

Regeringens förslag: En registrerad omställningsorganisation ska till Kammarkollegiet lämna de uppgifter som

1. myndigheten behöver i ett ärende enligt den föreslagna lagen, och
2. behövs för myndighetens analys-, uppföljnings- och utvärderingsarbete.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Promemorian föreslår inte någon skyldighet för registrerade omställningsorganisationer att lämna uppgifter för analys, uppföljning och utvärdering.

Remissinstanserna: *Akademikerförbundet SSR, Lärarnas Riksförbund, Offentliganställdas förhandlingsråd* och *Svensk Scenkonst* är positiva till förslaget. *Sveriges Kommuner och Regioner* anser att det är otydligt vilken uppgiftsskyldighet som ska gälla för registrerade omställningsorganisationer. Övriga remissinstanser har inte yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Registrerade omställningsorganisationer ska lämna uppgifter som behövs i ärenden

Kammarkollegiet föreslås vara den myndighet som beslutar i ärenden enligt den föreslagna lagen. Det innefattar både beslut om registrering av omställningsorganisationer och ersättning till arbetsgivare samt beslut om stöd och yttrande till enskilda personer. Det är av stor vikt att Kammarkollegiet har tillgång till den information som behövs för att myndigheten ska kunna fatta korrekta beslut. I ett ärende om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd behöver Kammarkollegiet t.ex. uppgifter om den enskildes ålder, arbetad tid, arbetsgivare, anställningsstatus och i förekommande fall skälen för uppsägning. I ett ärende om ersättning behöver Kammarkollegiet t.ex. uppgifter om en arbetsgivare har betalat avgifter till organisationen. Av den anledningen föreslås i avsnitt 11.1 att den som begär stöd, registrering, ersättning eller yttrande i ansökan ska lämna de uppgifter som behövs i ärendet. Enligt regeringens uppfattning är detta emellertid inte tillräckligt, eftersom det är rimligt att anta att risken för felaktiga bedömningar och beslut ökar om de enbart skulle bygga på uppgifter från den som beslutet berör. Andra aktörer och myndigheter som har relevant information för ett ärende bör därför lämna sådana uppgifter till Kammarkollegiet.

I det föreslagna systemet kommer registrerade omställningsorganisationer att finansiera sin verksamhet genom avgifter från arbetsgivare, vilka i sin tur får statlig ersättning för sina kostnader för dessa

Prop.

avgifter. Det innebär att omställningsorganisationerna kan bidra med viktig information till Kammarkollegiet, bl.a. om vilka arbetsgivare som har betalat avgifter och hur mycket de har betalat. Det föreslagna systemet utgår vidare från att Kammarkollegiet, i egenskap av offentlig omställningsorganisation, tillhandahåller grundläggande omställnings- och kompetensstöd till enskilda personer som inte omfattas av kollektivavtal. Även i detta avseende kan en registrerad omställningsorganisation bidra med information till Kammarkollegiet, dvs. uppgifter om en enskild får stöd eller ett yttrande från den organisationen. För att säkerställa att Kammarkollegiet ska kunna fatta korrekta beslut bör en registrerad omställningsorganisation därför ha skyldighet att till Kammarkollegiet lämna de uppgifter som myndigheten behöver i ett ärende enligt den föreslagna lagen. Detta ligger också i linje med promemorians förslag och remissinstansernas synpunkter på förslaget. Det bör därför införas en bestämmelse i den föreslagna lagen med ett sådant innehåll.

Sveriges Kommuner och Regioner anser att det är otydligt vilken uppgiftsskyldighet som ska gälla för registrerade omställningsorganisationer. De uppgifter som Kammarkollegiet kan komma att behöva från en registrerad omställningsorganisation är av skiftande karaktär och beroende av vilket ärende det handlar om. Det går därför inte på förhand att veta exakt vilka uppgifter Kammarkollegiet behöver i ett ärende. Kammarkollegiet bör kunna avgöra detta från fall till fall. Det viktiga är att myndigheten endast begär in sådana uppgifter som behövs just i det enskilda ärendet. Vid behov kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen, meddela närmare föreskrifter om den uppgiftsskyldighet som bör gälla för registrerade omställningsorganisationer.

Registrerade omställningsorganisationer ska lämna uppgifter som behövs för analys, uppföljning och utvärdering

Det föreslagna grundläggande omställnings- och kompetensstödet är ett helt nytt system som innehåller både offentligt grundläggande stöd till enskilda personer som inte omfattas av kollektivavtal och finansiering av det stöd som lämnas av registrerade omställningsorganisationer till enskilda personer. Det föreslagna stödet innebär därmed ett utökad statligt åtagande både när det gäller individstöd och finansiering av befintliga och eventuellt framtida omställningsorganisationers verksamhet. Båda stödens syfte är att stärka enskilda personers framtida ställning på den svenska arbetsmarknaden. Det föreslagna systemet kan därmed få betydelse både för de som tar del av stödet och för samhällsekonomin, välfärdens och näringslivets långsiktiga kompetensförsörjning. Enligt regeringens uppfattning bör det föreslagna systemet följas upp och utvärderas för att säkerställa att det har avsedd effekt. Behovet av utvärdering av stödets resultat är särskilt stort med anledning av dess offentligfinansiella konsekvenser och eftersom det finns få empiriska studier av effekterna av det omställningsstöd som i dag tillhandahålls genom omställningsorganisationer. Det föreslagna offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet och parternas utkast till nytt huvudavtal innebär att ännu fler arbetstagare kommer att omfattas av

omställnings- och kompetensstöd, vilket ökar behovet av kunskap ytterligare. De uppgifter som kan vara relevanta när det gäller analys-, uppföljnings- och utvärderingsarbetet rör framförallt nyttjandet av det grundläggande omställnings- och kompetensstödet och vilka personer som söker, beviljas och sedan nyttjar stödet. Det kan t.ex. röra sig om uppgifter om kön, ålder, yrke och arbetsmarknadsstatus vid tidpunkten för ansökan respektive efter avslutat stöd. Det kan även handla om uppgifter om det stöd som de sökande tar del av, t.ex. omfattning och vilken tjänst som ges.

En del nödvändiga uppgifter som Kammarkollegiet behöver för sitt analys-, uppföljnings- och utvärderingsarbete kommer myndigheten att ha tillgång till redan genom det stöd som tillhandahålls av leverantörer som är upphandlade av Kammarkollegiet. Dock kommer många av de uppgifter som behövs för detta arbete att finnas hos registrerade omställningsorganisationer. För att säkerställa att Kammarkollegiet får tillgång till dessa uppgifter bör registrerade omställningsorganisationer ha en skyldighet att lämna de uppgifter till Kammarkollegiet som behövs för myndighetens analys-, utvärderings-, och uppföljningsarbete. Det bör därför införas en bestämmelse i den föreslagna lagen med ett sådant innehåll.

I sammanhanget kan nämnas att Kammarkollegiet har fått i uppdrag att analysera hur goda förutsättningar kan skapas för uppföljning och utvärdering av det grundläggande omställnings- och kompetensstödet som ges både genom Kammarkollegiet och de registrerade omställningsorganisationerna. Kammarkollegiet ska enligt uppdraget analysera vilka uppgifter som behövs från andra aktörer och hur de kan samlas in. Vid genomförandet av uppdraget ska Kammarkollegiet inhämta synpunkter från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering och befintliga omställningsorganisationer.

Kammarkollegiets behov av uppgifter från myndigheter

Utöver de uppgifter som Kammarkollegiet föreslås kunna inhämta från registrerade omställningsorganisationer kan det finnas behov av uppgifter från andra myndigheter. Exempelvis kan det finnas behov av uppgifter ur Skatteverkets beskattningsdatabas för att bedöma om en enskild person uppfyller de krav som ställs på en minsta inkomst av förvärvsarbete för att kvalificera sig för offentligt grundläggande stöd. Det kan även finnas behov av att kontrollera hos Försäkringskassan om den enskilde uppfyller förutsättningarna för att kunna hoppa över viss tid med t.ex. föräldrapenningförmån eller sjukpenning.

Regeringen avser att återkomma i frågan om de bestämmelser som kan behövas för att t.ex. Skatteverket ska kunna lämna ut nödvändiga uppgifter ur beskattningsdatabasen till Kammarkollegiet.

13 Omprövning och överklagande

Regeringens förslag: Kammarkollegiets beslut ska omprövas om det begärs av den som beslutet gäller. Vid omprövningen ska beslutet inte

få ändras till den enskildes nackdel. En begäran om omprövning ska vara skriftlig. Begäran ska lämnas in till Kammarkollegiet och ska ha kommit in inom tre veckor från den dag då den som begär omprövning fick del av beslutet. Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.

Det ska i lagen införas en upplysning om att det i förvaltningslagen finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att ärenden enligt den föreslagna lagen ska kunna överklagas till en särskilt inrättad överklagandenämnd. Promemorian föreslår även att nämndens beslut om registrering av omställningsorganisationer och ersättning till arbetsgivare, men inte beslut om stöd till enskilda personer ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. I promemorian lämnas inga förslag om att beslut ska omprövas innan det får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Remissinstanserna: LO och Lärarnas Riksförbund är positiva till promemorians förslag. Några remissinstanser, bland dem Akademikerförbundet SSR, Offentliganställdas förhandlingsråd, Saco, Uppsala universitet, Förvaltningsrätten i Jönköping och Förvaltningsrätten i Stockholm ifrågasätter den föreslagna överklagandenämndens självständighet och oberoende med Kammarkollegiet som värdmyndighet. Kammarkollegiet ifrågasätter om överklagandenämnden kommer att kunna fatta så snabba beslut som det anges i promemorian. Offentliganställdas förhandlingsråd har synpunkter på att enskilda personer inte ska kunna överklaga Kammarkollegiets beslut till allmän förvaltningsdomstol.

Skälen för regeringen förslag

En effektiv och rättssäker prövningsprocess

Kammarkollegiet ska fatta beslut om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Regeringen anser att det är viktigt att den enskilde så snart som möjligt ska kunna ta del av stödet, eftersom det förbättrar hans eller hennes förutsättningar att hitta ett nytt arbete. Det är därför angeläget att den enskilde snabbt kan få ett beslut om omställnings- och kompetensstöd. Det är även viktigt att den som har ansökt eller har för avsikt att ansöka om omställningsstudiestöd snabbt kan få beslut om ett sådant yttrande som behövs för CSN:s handläggning av ett ärende om omställningsstudiestöd. Det är vidare viktigt att arbetsgivare och omställningsorganisationer kan få snabba beslut om ersättning och registrering eftersom dessa beslut är en viktig förutsättning för att omställningsorganisationerna ska kunna tillhandahålla ett motsvarande stöd till dem som inte får stöd genom Kammarkollegiet. Prövningsprocessen av ärenden inom det föreslagna systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör därför utformas så att den bidrar till att göra hanteringen så snabb, enkel och kostnadseffektiv som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

Det bör inte införas en särskild överklagandenämnd

Promemorian föreslår att beslut enligt den föreslagna lagen ska överklagas till en särskilt inrättad överklagandenämnd och att nämndens beslut om registrering av en omställningsorganisation och beslut om ersättning till arbetsgivare ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det föreslås att enskilda personer inte ska kunna överklaga nämndens beslut om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd till allmän förvaltningsdomstol.

Flera remissinstanser har ifrågasatt lämpligheten i att införa en särskild överklagandenämnd, bl.a. *Offentliganställdas förhandlingsråd*, *Saco* och *Uppsala universitet*. *Förvaltningsrätten i Jönköping* ser en risk att överklagandenämndens opartiskhet och självständighet skulle kunna ifrågasättas. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anför att den administrativa kopplingen mellan den föreslagna överklagandenämnden och Kammarkollegiet kan tjäna som ett mer eller mindre tungt argument för att överklagandenämndens grad av oberoende inte är tillräcklig för att den ska betraktas som en domstol i Europakonventionens mening. Domstolen anför vidare att det är oklart om en prövning av ett ärende om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd är en prövning av en enskilds civila rättigheter. *Kammarkollegiet* ifrågasätter om överklagandenämnden kommer att kunna fatta så snabba beslut som det anges i promemorian.

Mot bakgrund av den tveksamhet som råder kring överklagandenämndens opartiskhet och självständighet anser regeringen att det inte bör införas en särskild överklagandenämnd för prövning av överklaganden inom det föreslagna systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstöd. För att säkerställa en snabb, enkel, kostnadseffektiv och rättssäker prövningsprocess bör det därför övervägas en ordning med omprövning och överklagande, likt den som gäller inom närliggande förmånssystem.

Beslut ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol

I 40–44 §§ förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande. Av 40 § framgår av beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol och att det krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten. I 41 och 42 §§ regleras vilka beslut som får överklagas och av vem. Av 43 § framgår att ett överklagande av ett beslut ska göras skriftligen till den högre instans som ska pröva överklagandet. Överklagandet ska dock ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Av samma paragraf följer att den som överklagar ska ange vilket beslut som överklagas och på vilket sätt han eller hon vill att beslutet ska ändras. Av 44 § följer slutligen att ett överklagande av ett beslut som huvudregel ska ha kommit in till beslutsmyndigheten inom tre veckor från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den myndigheten.

Bestämmelserna i förvaltningslagen gäller om det inte i annan lag eller förordning finns bestämmelser som avviker från lagen, se 4 § förvaltningslagen. Det betyder att det i och för sig inte skulle behöva tas in några bestämmelser överhuvudtaget om överklagande i den föreslagna lagen. Det kan emellertid finnas ett värde ur informationssynpunkt, särskilt

när det gäller införande av helt nya regelverk, att upplysa om vad som gäller vid överklagande. Det bör mot den bakgrunden i lagen införas en upplysning om att det i 40–44 §§ förvaltningslagen finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol.

Offentliganställdas förhandlingsråd har synpunkter på att arbetsgivare och omställningsorganisationer, men inte enskilda personer ska kunna överklaga Kammarkollegiets beslut till allmän förvaltningsdomstol. Regeringen anser att även enskilda personer som ansöker om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd liksom enskilda som ansöker om att få ett yttrande som behövs i ett ärende om omställningsstudiestöd bör kunna överklaga till allmän förvaltningsdomstol. Det bör därför inte införas ett överklagandeförbud för dessa beslut som det föreslås i promemorian.

Ett beslut ska omprövas innan det överklagas till allmän förvaltningsdomstol

I syfte att undvika att ärenden i onödan blir föremål för tidskrävande domstolsprövningar bör tyngdpunkten i det rättsliga förfarandet, enligt regeringens uppfattning, ligga på den första instansen. Det bör därför införas bestämmelser som innebär att Kammarkollegiet ska ompröva sina beslut innan de kan överklagas till en högre instans. En sådan ordning med omprövning är väl inarbetad inom närliggande områden, t.ex. inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen.

Ett viktigt syfte med reglerna om omprövning är alltså att inte i onödan belasta domstolarna med ärenden som utan överprövning kan ändras hos Kammarkollegiet. En begäran om omprövning innebär därför att myndigheten ska göra en ny fullständig prövning av sakfrågan. Detta medför att Kammarkollegiet, vid beslut efter omprövning, kommer att ha prövat sakfrågan två gånger. Likt det som gäller inom andra närliggande förmånssystem bör det krävas att en ny sådan prövning endast ska kunna göras på begäran av den som beslutet gäller. Det betyder att Kammarkollegiet inte själv kan initiera ett omprövningsärende. Kammarkollegiet bör inte heller, inom ramen för ett sådant omprövningsärende, få ändra ett beslut till den sökandes nackdel. Däremot kommer myndigheten, givet att förutsättningarna är uppfyllda, att kunna rätta eller ändra ett beslut enligt de bestämmelser som gäller för just rättelse och ändring enligt 36–38 §§ förvaltningslagen.

Förfarandet för omprövning har ett nära samband med förfarandet vid ett överklagande. Det är därför rimligt att kraven på en begäran om omprövning motsvaras av de krav som gäller vid ett överklagande. Det bör därför krävas att en begäran om omprövning ska vara skriftlig. Möjligheten att få sitt ärende omprövat bör även vara begränsat i tid, rimligen till tre veckor från det att den sökande fått del av beslutet.

För att ytterligare säkerställa att tyngdpunkten i prövningen ligger i första instans, dvs. hos Kammarkollegiet, bör det införas en bestämmelse som innebär att ett beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol först efter att det har omprövats hos Kammarkollegiet. För att effektivisera den processen bör ett beslut som överklagas innan det har omprövats, anses som en begäran om omprövning.

14.1 Sekretess

Regeringens bedömning: Det behöver inte införas ytterligare sekretessbestämmelser för uppgifter i ärenden enligt den föreslagna lagen om grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Kammarkollegiet* anser att det behövs en mer utförlig redogörelse för hur situationer då berörda myndigheter anser att uppgifter inte får lämnas till annan myndighet på grund av sekretess ska hanteras.

Skälen för regeringens bedömning

Den rättsliga regleringen

Offentlighetsprincipen innebär att allmänheten och företrädare för media har rätt till insyn i statens och kommunernas verksamhet. Det kommer till uttryck bl.a. genom att allmänna handlingar är offentliga, rätten till yttrandefrihet och att tjänstemän i offentlig verksamhet har meddelarfrihet. Principen om handlingsoffentlighet slås fast i 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen, förkortad TF. Där föreskrivs att var och en till främjade av ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande har rätt att ta del av allmänna handlingar. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och enligt särskilda bestämmelser är att anse som inkommen till myndigheten eller upprättad där (2 kap. 4 § TF).

Rätten att ta del av allmänna handlingar får begränsas bara om det krävs med hänsyn till vissa angivna intressen, bl.a. intresset av att skydda rikets säkerhet, intresset av att förebygga eller beivra brott eller intresset av att skydda en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden. En begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar ska anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om det anses lämpligare i ett visst fall, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Efter bemyndigande i en sådan bestämmelse får regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet (2 kap. 2 § andra stycket TF). Den särskilda lagen är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL. Regeringen har också meddelat närmare föreskrifter i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), förkortad OSF. Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, oavsett om det sker genom utlämnande av en handling eller genom att röja uppgiften muntligen eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL). Sekretess gäller som huvudregel inte bara i förhållande till enskilda utan också mellan myndigheter och i viss utsträckning även inom en myndighet (8 kap. 1 och 2 §§ OSL).

Ibland måste dock en myndighet kunna lämna ut sekretessbelagda uppgifter, såväl till enskilda som till andra myndigheter. För att möjliggöra utlämnande av sekretessbelagda uppgifter finns s.k. sekretessbrytande

bestämmelser. En sekretessbrytande bestämmelse innebär att en sekretessbelagd uppgift trots sekretessen får lämnas ut under vissa förutsättningar. I 10 kap. OSL finns vissa sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess. Av 10 kap. 1 § och 12 kap. 1 § OSL följer att sekretess till skydd för någon enskild inte hindrar att uppgifter om den enskilde lämnas till den enskilde själv, andra enskilda eller en myndighet, om den enskilde samtycker till det. Enligt 10 kap. 27 § OSL, den s.k. generalklausulen, får en sekretessbelagd uppgift lämnas till en myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Enligt 10 kap. 28 § OSL hindrar inte heller sekretess att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning.

I ärenden om grundläggande omställnings- och kompetensstöd och yttrande till enskilda personer kan ett antal olika sekretessbestämmelser komma att aktualiseras. Hos alla myndigheter gäller ett minimisekretessskydd för uppgifter om enskildas hälsa och sexualliv (21 kap. 1 § OSL) och för uppgift om en enskilds bostadsadress, telefonnummer och andra jämförbara uppgifter som kan lämna uppgift om var den enskilde bor eller som kan användas för att komma i kontakt med den enskilde samt för motsvarande uppgifter om den enskildes anhöriga (21 kap. 3 § OSL). Det finns även sekretessbestämmelser som gäller när myndigheter upphandlar tjänster och ingår avtal med leverantörer inom sin verksamhet. I 19 kap. 3 § andra stycket OSL anges det bl.a. att uppgift som rör anbud eller som rör motsvarande erbjudande inom en kommun, en region eller en myndighet eller mellan statliga myndigheter inte i något fall får lämnas till någon annan än den som har lämnat anbudet eller erbjudandet förrän alla anbud eller erbjudanden offentliggörs eller beslut om leverantör och anbud fattats eller ärendet dessförinnan har slutförts. Av 31 kap. 16 § första stycket OSL följer bl.a. att sekretess gäller för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden när denne har trätt i affärsförbindelse med en myndighet, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. För sådant som utgör hälso- och sjukvård hos myndigheter gäller sekretess enligt 17 kap. 4 § OSL och 25 kap. 1 och 10 §§ OSL. I verksamhet som avser bestämmande av skatt och i verksamhet som avser förande av eller uttag ur beskattningsdatabasen gäller sekretess enligt 27 kap. 1 § OSL. De finns även andra sekretessbestämmelser som kan vara aktuella, t.ex. den som regleras att uppgifter om värnplikt enligt 38 kap. 1 § OSL.

Inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten finns särskilda sekretessbestämmelser i 12 kap. 11 och 12 §§ OSL. I 28 kap. 11 § OSL regleras sekretess för uppgifter om enskildas personliga förhållanden. I paragrafen anges att sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men och uppgiften förekommer i ärende om arbetsförmedling, yrkesvägledning, arbetsvård, antagning till arbetsmarknadsutbildning, eller hjälp och stöd vid arbetslöshet eller andra åtgärder i anställningsfrämjande syfte eller för att främja en enskilds anpassning till arbetslivet. Sekretessen gäller dock inte beslut i ett ärende. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år. I 28 kap. 12 § OSL regleras sekretess för uppgifter om enskildas affärs- och driftförhållanden. Sekretess enligt paragrafen gäller

i ärende om arbetsförmedling och ärende enligt lagstiftningen om anställningsfrämjande åtgärder för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år. Prop.

Uppgifter som behövs i ärenden om grundläggande omställnings- och kompetensstöd

I det nya systemet för ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd kommer Kammarkollegiet att vara ansvarig myndighet. Myndigheten kommer därmed att pröva och besluta i ärenden enligt den föreslagna lagen, vilket innebär beslut om offentligt grundläggande stöd och yttrande till enskilda personer. Kammarkollegiet kommer även att besluta om och betala ut ersättning till arbetsgivare och registrera omställningsorganisationer. Även om det är Kammarkollegiet som beslutar om det offentliga stödet till enskilda personer anser regeringen att själva utförandet av stödet bör utföras av leverantörer på uppdrag av Kammarkollegiet (se avsnitt 6). Myndigheten kommer därmed att behöva anskaffa utförandet på marknaden. Kammarkollegiet kommer därutöver att ansvara för att det nya systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstöd följs upp och utvärderas.

För att Kammarkollegiet ska kunna pröva ärenden om offentligt grundläggande stöd och yttrande för en enskild person behöver myndigheten uppgifter om honom eller henne. Det kan t.ex. handla om uppgifter om anknäpning till svensk arbetsmarknad, ålder, arbetsgivare, arbetsmarknadsstatus, arbetad tid och om man omfattas eller vid sin senaste anställning omfattades av kollektivavtal genom sin arbetsgivare. Samtliga dessa uppgifter svarar mot de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att den enskilde ska kunna erbjudas offentligt grundläggande stöd. I vissa fall behöver Kammarkollegiet även uppgifter om tid med föräldrapenning, dagpenning, sjukpenning eller omställningsstudiestöd som den sökande önskar att myndigheten ska bortse ifrån när den beräknar ramtiden som används för att avgöra om den enskilde uppfyller kraven på arbete i viss omfattning. Det kan även behövas uppgifter om arbetsinkomster för det fall den enskilde vill använda dem för att uppfylla kraven för att kunna få stöd. Vissa av uppgifterna kommer Kammarkollegiet att behöva få från Skatteverket, t.ex. uppgifter om ålder och förvärvsinkomst. Även andra myndigheter kan komma att behöva lämna uppgifter om enskilda till Kammarkollegiet, t.ex. Försäkringskassan när det gäller tid med sjukpenning eller föräldrapenningförmån. De flesta uppgifterna kommer dock sannolikt att behöva lämnas av den enskilde själv till Kammarkollegiet, t.ex. uppgifter om arbetsgivare och arbetsmarknadsstatus samt i förekommande fall även om arbetad tid och överhoppningsbar tid. Utöver de uppgifter som Kammarkollegiet behöver för att bedöma om den enskilde ska beviljas stöd kan det behövas uppgifter för att själva tjänsten ska kunna genomföras.

Även i ärenden om yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd behöver Kammarkollegiet vissa uppgifter om den enskilde personen för att kunna pröva ärendet. Exempelvis kan

Prop.

myndigheten behöva uppgifter om den enskilde för att utreda om han eller hon skulle kunna få ett yttrande genom en registrerad omställningsorganisation, eftersom den enskilde i sådana fall inte kan vända sig till Kammarkollegiet för att få ett yttrande. Det kan även handla om uppgifter som behövs för att pröva om ett yttrande behövs i ett ärende hos CSN, t.ex. om ålder och arbetad tid. Sådana uppgifter kan Kammarkollegiet behöva för att bedöma om den sökande överhuvudtaget kan vara aktuell för ett omställningsstudiestöd. Om det t.ex. är uppenbart att den enskilde inte uppfyller kraven på arbetad tid för att kunna få ett omställningsstudiestöd behövs inte heller ett yttrande i ett ärende om omställningsstudiestöd. I ett ärende om yttrande kan uppgifter behöva lämnas både av den enskilde själv och en registrerad omställningsorganisation.

Även för Kammarkollegiets prövning av ett ärende om en organisation ska registreras behöver myndigheten vissa uppgifter om organisationen. För att myndigheten ska kunna pröva ärenden om ersättning till arbetsgivare behöver myndigheten även vissa uppgifter om organisationen eller arbetsgivaren.

Slutligen behövs det uppgifter för att Kammarkollegiet ska kunna genomföra sitt analys-, utvärderings- och uppföljningsarbete för det nya systemet. Det handlar om uppgifter som myndigheten redan har genom den handläggning av ärenden som sker inom ramen för det offentliga stödet. Utöver det behövs även uppgifter om t.ex. enskilda personer som får grundläggande omställnings- och kompetensstöd genom en registrerad omställningsorganisation.

Sekretess i ärenden hos Kammarkollegiet

De uppgifter som kan förekomma i ärenden om offentligt grundläggande stöd och yttrande till enskilda personer bedöms vara sådana uppgifter om en enskilds personliga förhållanden som avses i 28 kap. 11 § OSL. För sådana uppgifter gäller sekretess i ärenden om bl.a. yrkesvägledning eller andra åtgärder i anställningsfrämjande syfte eller för att främja en enskilds anpassning till arbetslivet, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. I promemorian *Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet* (Ds 2021:27) föreslås det att sekretess ska gälla i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Enligt regeringens uppfattning kommer Kammarkollegiet att bedriva sådan verksamhet som går att definiera som åtgärder i anställningsfrämjande syfte eller som en del av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Paragrafen, både i den nuvarande och föreslagna lydelsen, ger därför ett sekretesskydd för uppgifter om en enskilds personliga förhållanden. Med enskilds personliga förhållanden avses vitt skilda förhållanden som t.ex. en hemadress eller ett sjukdomstillstånd. Även uppgift om en persons ekonomi kan sägas falla under begreppet personliga förhållanden. Enligt regeringens uppfattning är nuvarande och föreslagen reglering i OSL tillräcklig för att de uppgifter som kan förekomma i ett ärende om offentligt grundläggande

omställnings- och kompetensstöd och yttrande till enskilda personer ska omfattas av sekretess. Det inkluderar även uppgifter som Kammarkollegiet behöver från Skatteverket eller Försäkringskassan. Sekretessen gäller dock inte beslut i ett ärende, vilket gör det möjligt för Kammarkollegiet att informera de leverantörer som Kammarkollegiet har upphandlat om vilka personer som har beviljats stöd. Prop.

Uppgifter om registrering av omställningsorganisationer och ersättning till arbetsgivare bedöms vara sådana uppgifter om en enskildas affärs- eller driftförhållanden som avses i 28 kap. 12 § OSL. För sådana uppgifter gäller sekretess i ärenden om bl.a. åtgärder i anställningsfrämjande syfte. I promemorian Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet (Ds 2021:27) föreslås det att sekretess ska gälla i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs.

Enligt regeringens uppfattning får även de ärenden som avser ersättning till arbetsgivare och registrering av omställningsorganisationer anses vara sådan verksamhet som går att definiera som åtgärder i anställningsfrämjande syfte eller som en del av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Paragrafen, både i den nuvarande och föreslagna lydelsen, ger därför ett sekretesskydd för uppgifter om en enskilds affärs- eller driftförhållanden. Enligt regeringens uppfattning är nuvarande och föreslagna reglering i OSL tillräcklig för att de uppgifter som kan förekomma i ett ärende om ersättning till arbetsgivare och registrering av omställningsorganisationer ska omfattas av sekretess.

Sekretess vid informationsutbyte

Det är viktigt att Kammarkollegiet, andra myndigheter och leverantörer kan utbyta vissa uppgifter för att kunna fullgöra sina respektive uppdrag på ett effektivt och ändamålsenligt sätt och samtidigt värna den enskildes integritet. När det gäller utbytet av uppgifter mellan Kammarkollegiet och leverantörer av upphandlade tjänster kan regeringen konstatera att sekretess inte gäller beslut. Det bör därför enligt regeringens uppfattning vara möjligt för Kammarkollegiet att dela nödvändiga uppgifter med leverantörer för att dessa ska kunna ta emot och utföra tjänsterna för enskilda personer. Leverantörer behöver även de lämna vissa uppgifter till Kammarkollegiet om de personer som tar del av tjänsterna. Eftersom det inte finns någon lagstadgad tystnadsplikt för privata aktörer som utför tjänsterna kan Kammarkollegiet genom avtal säkerställa att myndigheten får de uppgifter som behövs där.

Kammarkollegiet anser att det behövs en mer utförlig redogörelse för hur situationer då berörda myndigheter anser att uppgifter inte får lämnas till annan myndighet pga. sekretess ska hanteras. Regeringen bedömer att det kommer att finnas ett behov för Kammarkollegiet att få vissa uppgifter från Skatteverkets beskattningsdatabas, t.ex. i ärenden om offentlig grundläggande stöd till enskilda personer. Huvudregeln är det råder sekretess mellan myndigheter, vilket innebär att uppgifter som omfattas av sekretess inte kan lämnas ut om det inte finns sekretessbrytande bestämmelser. I 10 kap. 28 § OSL anges att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av

Prop.

lag eller förordning. Regeringen kommer att återkomma till frågan om bestämmelser om uppgiftsskyldighet i det fortsatta förordningsarbetet så att Kammarkollegiet ska kunna få nödvändiga uppgifter från t.ex. Skatteverket.

14.2 Behandling av personuppgifter hos Kammarkollegiet och leverantörer

Regeringens bedömning: EU:s dataskyddsförordning och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning utgör tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske hos Kammarkollegiet och de leverantörer som Kammarkollegiet upphandlar för att utföra offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd till enskilda.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i sak med regeringens bedömning. Promemorian föreslår att det ska införas en bestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om bevarande och gallring av personuppgifter.

Remissinstanserna: *Offentliganställdas förhandlingsråd* delar bedömningen att ytterligare personuppgiftsreglering inte behövs, under förutsättning att bestämmelsen som reglerar att stöd inte får ges till den som på grund av otillbörligt uppförande har skilts från sitt arbete tas bort. *Kammarkollegiet* anför att det hade varit värdefullt om utredningen hade fördjupat sig i hur uppgifter ska få utbytas med omställningsorganisationerna. Kammarkollegiet bedömer att handläggningen av ärenden inom de processer som Kammarkollegiet kommer att upprätta, inom ramen för den offentliga omställningsorganisationen samt funktionen för ersättning till arbetsgivare, kan innehålla såväl känsliga som skyddsvärda uppgifter i större omfattning och därmed kommer behöva göra konsekvensbedömningar. Kammarkollegiet bedömer att det kommer att krävas tydliga bestämmelser om behörighet att behandla personuppgifterna. Även information vid inhämtning av uppgifter om att Kammarkollegiet vill ha viss känslig information kommer att vara viktig. Kammarkollegiet hade gärna sett en tydligare reglering inom detta område. Vidare aviserar myndigheten att de kan inkomma till regeringen med ytterligare preciseringar av behov av reglering under det fortsatta arbetet. Övriga remissinstanser har inte haft några synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning

Den rättsliga regleringen

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), dataskyddsförordningen, är i alla delar bindande och direkt tillämplig i

samtliga EU:s medlemsländer och ska tillämpas från och med den 25 maj 2018. Förordningen, som utgör den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU, tillåter och förutsätter ibland att medlemsstaterna kompletterar förordningen med nationell lagstiftning. Prop.

EU:s dataskyddsförordning är tillämplig på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis sker på automatisk väg och på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register (artikel 2.1). Med personuppgifter avses enligt artikel 4 i förordningen varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person. En identifierbar fysisk person är en person som direkt eller indirekt kan identifieras särskilt med hänvisning till en s.k. identifierare, t.ex. ett namn, ett identifikationsnummer, en lokaliseringssuppgift, online identifikatorer eller en eller flera faktorer som är specifika för den fysiska personens fysiska, fysiologiska, genetiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet.

Med behandling avses enligt artikel 4.2 en åtgärd eller kombination av åtgärder avseende personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter, oberoende av om de utförs automatiserat eller ej, såsom insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning eller ändring, framtagning, läsning, användning, utlämning genom överföring, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering eller sammanförande, begränsning, radering eller förstöring.

Personuppgiftsansvarig är enligt artikel 4.7 en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Den som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning benämns enligt artikel 4.8 personuppgiftsbiträde. Ett personuppgiftsbiträde kan vara en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.

Principerna för behandling av personuppgifter, dvs. vilka allmänna krav som gäller för all personuppgiftsbehandling, anges i artikel 5. En grundläggande princip vid behandling av personuppgifter är principen om ändamålsbegränsning. Principen kommer till uttryck i artikel 5.1 b i dataskyddsförordningen och innebär att personuppgifter enbart får behandlas för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Enligt artikel 5.2 i dataskyddsförordningen ska den personuppgiftsansvariga säkerställa att varje personuppgiftsbehandling sker i enlighet med principen om ändamålsbegränsning. Utgångspunkten är att det följer av dataskyddsförordningen att det är den personuppgiftsansvarige som bestämmer för vilka ändamål personuppgifter behandlas. Att ändamålen ska vara särskilda innebär att de måste vara tillräckligt specificerade för att ge ledning för bedömningen av vilka uppgifter som är adekvata och relevanta för den aktuella behandlingen och för att det ska kunna avgöras att inte för många uppgifter behandlas.

För att behandling av personuppgifter ska vara laglig krävs att åtminstone ett av villkoren i artikel 6.1 a–f är uppfyllda.

a) den registrerade har lämnat sitt samtycke till att dennes personuppgifter behandlas för ett eller flera specifika ändamål,

Prop.

b) behandlingen är nödvändig för att fullgöra ett avtal i vilket den registrerade är part eller för att vidta åtgärder på begäran av den registrerade innan ett sådant avtal ingås,

c) behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige,

d) behandlingen är nödvändig för att skydda intressen som är av grundläggande betydelse för den registrerade eller för en annan fysisk person,

e) behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning, eller

f) behandlingen är nödvändig för ändamål som rör den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen, om inte den registrerades intressen eller grundläggande rättigheter och friheter väger tyngre och kräver skydd av personuppgifter, särskilt när den registrerade är ett barn.

Villkoret i artikel 6.1 f är inte tillämpligt vid behandling som utförs av offentliga myndigheter när de fullgör sina uppgifter.

I normalfallet torde svenska myndigheters uppdrag i första hand utgöra en rättslig grund för behandling av personuppgifter med stöd av artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning, dvs. på grundval av att uppdraget avser en uppgift av allmänt intresse (prop. 2017/18:105 s. 53 f.). Den grund för behandlingen som avses i artikel 6.1 c och e ska enligt artikel 6.3 fastställas i enlighet med unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Syftet med behandlingen ska fastställas i den rättsliga grunden eller, i fråga om behandling enligt punkt e, vara nödvändig för att utgöra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

Med särskilda kategorier av personuppgifter (känsliga personuppgifter) avses enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska uppgifter, biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysiskt persons sexualliv eller sexuella läggning. Enligt regleringen är behandling av känsliga personuppgifter förbjuden om inte något av de undantag som anges i artikel 9.2 är tillämpliga. Förbudet ska enligt artikel 9.2 inte tillämpas om någon av de situationer som beskrivs i punkterna a–j föreligger, t.ex. om den registrerade har lämnat sitt samtycke till behandlingen av personuppgifter för vissa specifika ändamål eller att behandlingen är nödvändig för olika ändamål som anges i punkterna. För att vissa av undantagen ska vara tillämpliga krävs dock att grunden för sådana behandlingar på olika sätt kommer till uttryck i unionsrätten eller i nationell rätt.

I artikel 89.1 anges det att behandling för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål ska omfattas av lämpliga skyddsåtgärder i enlighet med denna förordning för den registrerades rättigheter och friheter. Skyddsåtgärderna

ska säkerställa att tekniska och organisatoriska åtgärder har införts för att se till att särskilt principen om uppgiftsminimering iakttas. Dessa åtgärder får inbegripa pseudonymisering, under förutsättning att dessa ändamål kan uppfyllas på det sättet. När dessa ändamål kan uppfyllas genom vidare behandling av uppgifter som inte medger eller inte längre medger identifiering av de registrerade ska dessa ändamål uppfyllas på det sättet.

Dataskyddsförordningen kompletteras i Sverige av lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Dessa författningar är av generell karaktär och reglerar bl.a. frågor om rättslig grund för behandling av personuppgifter, känsliga personuppgifter, tillsynsmyndighetens handläggning och beslut samt skadestånd och överklagande. Lagen är subsidiär i förhållande till annan lag eller förordning, vilket möjliggör avvikande bestämmelser i registerförfattningar.

Det finns ingen särskild registerlag för Kammarkollegiets verksamhet.

Behandling av personuppgifter hos Kammarkollegiet och leverantörer

I det nya systemet för ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd kommer Kammarkollegiet att vara ansvarig myndighet. Myndigheten kommer därmed att pröva och besluta i ärenden enligt den nya föreslagna lagen, vilket innebär beslut om stöd och yttrande till enskilda personer, ersättning till arbetsgivare och registrering av omställningsorganisationer. Kammarkollegiet kommer även att ansvara för att systemet följs upp och utvärderas. Själva utförandet av det offentliga stödet bör däremot ske av leverantörer på uppdrag av Kammarkollegiet.

För att Kammarkollegiet och leverantörer till Kammarkollegiet ska kunna utföra sina respektive uppdrag på ett ändamålsenligt sätt behövs vissa uppgifter om enskilda som ska ta del av det stöd som leverantören utför. Som framgår ovan handlar det främst om kontakt- och identifieringsuppgifter samt om uppgifter om ålder, kön, arbetad tid, arbetsgivare, anställningsstatus, och i förekommande fall skälet för uppsägning. Det kan även gälla uppgifter om anknytning till svensk arbetsmarknad och om arbetstagaren omfattas eller vid sin senaste anställning omfattades av kollektivavtal eller av stöd från en registrerad omställningsorganisation. En leverantör behöver även vissa uppgifter för att kunna ta fram ett underlag som behövs för att Kammarkollegiet ska kunna utfärda ett yttrande för en person som söker omställningsstudiestöd. Dessa uppgifter kan en leverantör få både från den enskilde själv och från Kammarkollegiet och är likartade med de uppgifter som behövs för att pröva en fråga om stöd.

För att Kammarkollegiet ska kunna fullgöra sitt uppdrag, t.ex. att besluta om ytterligare stöd eller för myndighetens analys-, uppföljnings- och utvärderingsarbete behöver leverantörerna lämna uppgifter om enskilda som får stöd hos leverantören. Exempelvis kan det handla om uppgifter om t.ex. kön, ålder, yrke och arbetsmarknadsstatus vid tidpunkten för ansökan respektive efter avslutat stöd. Det kan även handla om uppgifter om det stöd som de sökande tar del av, t.ex. omfattning och tjänst. Det kan också handla om uppgifter om vilken information som är nödvändig att samlas in för att kommande utvärderingar ska kunna genomföras.

Som framgår ovan avses med behandling av personuppgifter enligt artikel 4.2 i dataskyddsförordningen en åtgärd eller kombination av åtgärder beträffande personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter, oberoende av om de utförs automatiserat eller ej, såsom insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning eller ändring, framtagning, läsning, användning, utlämning genom överföring, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering eller sammanförande, begränsning, radering eller förstöring. I skäl 15 till förordningen anges att skyddet för fysiska personer bör vara tillämpligt på både automatiserad och manuell behandling av personuppgifter, om personuppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i ett register.

Mot denna bakgrund är det sannolikt att Kammarkollegiet och leverantörer till Kammarkollegiet som utför det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet kommer att utföra sådan personuppgiftsbehandling som omfattas av dataskyddsförordningen.

Leverantörer är personuppgiftsansvariga

I promemorian görs bedömningen att de leverantörer som kommer att utföra det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet på uppdrag av Kammarkollegiet är att betrakta som personuppgiftsbiträden.

Personuppgiftsansvarig definieras i artikel 4.7 i dataskyddsförordningen som en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Om ändamålen och medlen för behandlingen bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, kan den personuppgiftsansvarige eller de särskilda kriterierna för hur denne ska utses föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt. Det förekommer situationer där det kan vara svårt att avgöra om den som behandlar personuppgifter gör det i egenskap av personuppgiftsansvarig eller personuppgiftsbiträde. Europeiska dataskyddsstyrelsen, förkortad EDPB, har tagit fram en vägledning om begreppen personuppgiftsansvarig och personuppgiftsbiträde. I vägledningen framhålls att bedömningen av om det är fråga om ett biträdesförhållande beror på vilka konkreta aktiviteter som vidtas med personuppgifter i en specifik kontext. Bedömningen ska utgå från den tjänst som erbjuds. När tjänsten som erbjuds inte är specifikt inriktad på behandling av personuppgifter, eller där personuppgiftsbehandlingen inte utgör ett kärnelement i den tjänst som erbjuds, kan tjänsteleverantören vara personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som tjänsteleverantören utför, beroende på att det då är mer troligt att det är tjänsteleverantören själv som bestämmer ändamål och medel för personuppgiftsbehandlingen (EDPB, Guidelines 07/2020 on the concepts of controller and processor in the GDPR, version 2.0, beslutad den 7 juli 2020, s. 26.).

Som anføres ovan kommer leverantörer att utföra det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet på uppdrag av Kammarkollegiet. Enligt regeringens uppfattning kommer leverantörerna själva att bestämma ändamål och medel för den personuppgiftsbehandling som behövs för att utföra uppdragen. Till skillnad mot promemorian anser regeringen att leverantörer då blir personuppgiftsansvariga för den

behandling av personuppgifter som de kommer att göra inom ramen för sitt uppdrag. Prop.

Dataskyddsförordningen ställer krav på att den personuppgiftsansvarige ska kunna visa att en behandling av personuppgifter utförs i enlighet med förordningens bestämmelser. Ur ett säkerhetsperspektiv kan det t.ex. innebära att en personuppgiftsansvarig ska kunna visa att lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder har vidtagits för att upprätthålla rätt nivå av skydd för personuppgifterna. För att identifiera vilka säkerhetsåtgärder som aktualiseras vid behandling av en viss mängd uppgifter behöver den personuppgiftsansvarige göra en analys där hänsyn tas till vilka risker och hot som finns för behandlingen. I artikel 32 i dataskyddsförordningen anges det vilka typer av säkerhetshöjande åtgärder det kan röra sig om.

Rättslig grund för personuppgiftsbehandlingen

Som framgår ovan måste en myndighet eller annan aktör kunna stödja sin behandling av personuppgifter på någon av de grunder som anges i artikel 6.1 a–e i dataskyddsförordningen. För att en behandling av personuppgifter ska vara tillåten enligt artikel 6.1 b–f måste den också vara nödvändig för att fullgöra, skydda eller utföra den rättsliga grunden. I normalfallet torde myndigheternas uppdrag i första hand utgöra en rättslig grund för behandling av personuppgifter med stöd av artikel 6.1 e, dvs. på grundval av att uppdraget avser en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (prop. 2017/18:105 s. 53 f.). Enligt artikel 6.1 c kan behandlingen av personuppgifter även vara laglig om den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Enligt artikel 6.3 ska den grund för behandlingen som avses i artikel 6.1 c och e vara fastställd i unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. När det gäller artikel 6.1 c ska även syftet med behandlingen fastställas i den rättsliga grunden. I 2 kap. 1 och 2 §§ lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning föreskrivs under vilka förutsättningar artikel 6.1 c och e i dataskyddsförordningen tillämpas.

Den behandling av personuppgifter som kommer att ske hos Kammarkollegiet framgår direkt av den föreslagna lagen. Myndigheten kommer att besluta i ärenden både för enskilda personer, arbetsgivare och omställningsorganisationer. Den rättsliga grunden för Kammarkollegiets personuppgiftsbehandling är därmed att den görs med stöd av artikel 6.1 e, dvs. på grundval av att uppdraget avser en uppgift av allmänt intresse och som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Eftersom Kammarkollegiets ansvar att administrera det grundläggande omställnings- och kompetensstödet följer direkt av lag kommer den rättsliga grunden för myndighetens personuppgiftsbehandling även att göras med stöd av artikel 6.1 c, dvs. för att fullgöra en rättslig förpliktelse.

När det gäller den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske hos leverantörer som utför offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd kan det konstateras att leverantörerna kommer att utföra stödet på uppdrag av Kammarkollegiet. Insatserna som sådana regleras i huvudsak i lag. Även om leverantörerna inte är myndigheter eller har ett uppdrag som följer direkt av lag eller förordning får de ändå anses utföra

uppgifter av allmänt intresse enligt artikel 6.1 e i dataskyddsförordning. Det föreslås det att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för leverantörer att lämna uppgifter till Kammarkollegiet som har betydelse för tillämpningen av lagen och för myndighetens analys-, uppföljnings- och utvärderingsarbete. Skyldigheten att lämna uppgifter till Kammarkollegiet kommer därmed att författningsregleras och blir då en rättslig förpliktelse för leverantörerna. Syftet med regleringen är att Kammarkollegiet med hjälp av uppgifterna ska kunna fatta korrekta beslut om stöd till enskilda och ersättning till arbetsgivare. Regleringen syftar även till att Kammarkollegiet ska kunna följa upp och utvärdera de tjänster som leverantörerna tillhandahåller. I vissa fall kommer personuppgiftsbehandlingen hos leverantörerna därför även att ha stöd i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen, dvs. behandling av personuppgifter för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige.

Att kunna erbjuda den enskilde offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för att han eller hon ska stärka sin ställning på den svenska arbetsmarknaden är viktigt både för att det bidrar till att den enskildes tid i arbetslöshet blir så kort som möjligt och till de statliga stödets legitimitet. Sammantaget överväger detta intresse det eventuella integritetsintrång som Kammarkollegiets och leverantörernas behandling av personuppgifter möjligen skulle kunna innebära för den enskilde. Bedömningen är därför att den behandling av personuppgifter som kan komma att behövas är proportionell i förhållande till målet med det nya systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Kraven på att den nationella rätten ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell i förhållande till det legitima mål som eftersträvas i artikel 6.3 i dataskyddsförordningen får därmed anses vara uppfyllt.

Kammarkollegiet kommer även att ansvara för analys, uppföljning och utvärdering av det föreslagna systemet för ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Regeringen bedömer att majoriteten av de personuppgifter som Kammarkollegiet behöver för att behandla och besluta i ett ärende om grundläggande omställnings- och kompetensstöd som utgångspunkt bara behövs fram till dess att beslutet är fattat. Vissa uppgifter bör dock vara nödvändiga för att kunna följa upp vilka som tar del av stödet och för att utvärdera effekterna av stödet. Det kan t.ex. röra sig om uppgifter om kön, ålder, yrke och arbetsmarknadsstatus vid tidpunkten för ansökan respektive efter avslutat stöd. Det kan även handla om uppgifter om det stöd som de sökande har tagit del av, t.ex. omfattning och vilken tjänst det gällt. Sådana uppgifter behöver därför sparas under längre tid än vad som behövs för Kammarkollegiets handläggning.

Enligt artikel 5.1 e i dataskyddsförordningen får personuppgifter inte bevaras under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Personuppgifter får dock lagras under längre perioder i den mån som personuppgifterna enbart behandlas för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål. Detta gäller under förutsättning att de lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder som krävs enligt förordningen genomförs för att säkerställa den registrerades rättigheter och friheter. Enligt artikel 89.1 ska skyddsåtgärderna

säkerställa att tekniska och organisatoriska åtgärder har införts för att se till att särskilt principen om uppgiftsminimering iakttas. Att uppgifter som har samlats in för vissa ändamål senare kan behandlas för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål följer av artikel 5.1 b i dataskyddsförordningen.

Regeringen anser att analys, uppföljning och utvärdering av det nya systemet utgör en uppgift av allmänt intresse och bedömer att den påverkan som en sådan behandling har på den personliga integriteten är befogad och proportionell. Bedömningen är därför att även den behandling av personuppgifter som kan komma att behövas för analys, uppföljning och utvärdering är proportionell i förhållande till målet med det nya systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstöd och att behandlingen är förenlig med dataskyddsförordningen.

Behandling av känsliga personuppgifter

Enligt artikel 9.1 i dataskyddsförordningen är det förbjudet att behandla känsliga personuppgifter. Förbudet ska dock inte tillämpas i vissa fall som närmare regleras i artikel 9.2 i förordningen. Av artikel 9.2 g framgår att förbudet mot behandling av känsliga personuppgifter inte gäller om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande intressen.

De personuppgifter som Kammarkollegiet och leverantörer främst kommer att behöva behandla för att utföra sina respektive uppdrag är kontakt- och identifieringsuppgifter samt uppgifter om ålder, kön, arbetad tid, arbetsgivare, anställningsstatus och i förekommande fall skälet för uppsägning. Det kan även vara fråga om uppgifter om anknytning till svensk arbetsmarknad och om arbetstagaren omfattas eller vid sin senaste anställning omfattades av kollektivavtal eller av stöd från en registrerad omställningsorganisation. Dessa uppgifter bedöms inte vara känsliga. Det kan emellertid inte uteslutas att Kammarkollegiet och en leverantör även kan behöva behandla vissa känsliga personuppgifter om den enskilde, t.ex. om sjukdom, för att kunna bedöma om hon eller han ska erbjudas förstärkt stöd. Det kan inte heller uteslutas att Kammarkollegiet kan behöva behandla sådana känsliga personuppgifter även i sitt analys-, uppföljnings- och utvärderingsarbete. När det gäller ärenden hos Kammarkollegiet kan sådana uppgifter komma både från den enskilde själv och från andra myndigheter, t.ex. Försäkringskassan. När det gäller leverantörer kan uppgifterna även i dessa fall komma från den enskilde själv. Det kan därför inte uteslutas att en leverantör kan behöva lämna vissa känsliga uppgifter om en enskild till Kammarkollegiet för att myndigheten ska kunna utföra sitt uppdrag, t.ex. för att kunna utreda om den enskilde ska erbjudas förstärkt stöd. Enligt regeringens uppfattning måste det anses utgöra ett viktigt allmänt intresse att en leverantör ska kunna utföra det offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstödet korrekt, rättssäkert och effektivt även om leverantören behöver behandla vissa känsliga personuppgifter.

Prop.

Kammarkollegiet anför att myndighetens handläggning av ärenden inom det nya systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstöd kan innehålla både känsliga och skyddsvärda uppgifter i större omfattning och anger att det behövs en tydligare reglering för behandling av personuppgifter. Som framgår ovan är en förutsättning för att undantaget i artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen ska vara tillämpligt att behandlingen sker på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträvade syftet. För att behandling av känsliga personuppgifter ska få ske ställs särskilda krav på det rättsliga stödet. Detta måste vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande intressen. Av 3 kap. 4 § lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning framgår att regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om sådan behandling av känsliga personuppgifter som är nödvändig med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse. Regeringen bedömer att de bestämmelser som kan behövas för att Kammarkollegiet och leverantörer ska kunna behandla känsliga personuppgifter för ett viktigt allmänt intresse kan meddelas i förordning (jfr prop. 2017/18:105 s. 92). Regeringen kommer i det fortsatta arbetet med förordningsregleringen överväga om det behövs ytterligare bestämmelser och hur de i så fall ska utformas.

Den sammantagna bedömningen är att dataskyddsförordningen och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning inte behöver kompletteras med särskilda bestämmelser likt de som gäller för vissa andra myndigheter i de s.k. registerlagarna. Det behöver inte heller införas en bestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om bevarande och gallring av personuppgifter.

15 Ikraftträdandebestämmelser

Regeringens förslag: Lagen ska träda i kraft den 30 juni 2022, med undantag för bestämmelserna om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd som ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Ersättning till arbetsgivare får dock inte lämnas för tid före den 1 oktober 2022. Ersättning till arbetsgivare för perioden den 1 oktober–31 december 2022 får lämnas om den omställningsorganisation som arbetsgivaren har betalat avgifter till var registrerad senast den 31 december 2022.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Akademikerförbundet SSR*, *CSN* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anser att systemet bör träda i kraft så tidigt som möjligt. *CSN* anser att det är av central betydelse att Kammarkollegiet kan lämna yttranden till myndigheten senast från denna dag. *Fastighetsbranschens Arbetsgivarorganisation*, *Fremia*, *Svensk*

industrieförening, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och *Svensk Scenkonst* anser att datumet för ikraftträdandet bör flyttas fram. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* anför att de har svårt att förstå skillnaden mellan ikraftträdandedatum och genomförandedatum och att de inte ser något rimligt skäl till att dessa datum inte är desamma. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att förslagen i promemoriorna i möjligaste mån bör samordnas med ikraftträdandet av förslaget om den nya arbetslöshetsförsäkringen. *Kompetensföretagen* framhåller att för att hålla tidsplanen behöver Kammarkollegiet omgående på börja processen med att ta fram upphandlingsunderlag och därefter genomföra upphandlingen. *Kammarkollegiet* anser att det eftersom målgruppen endast är schematiskt beskriven och tiden för införande av det nya stödet är kort är av stor vikt att Kammarkollegiet får möjlighet att löpande utveckla och förbättra utformningen av stödet även efter ikraftträdandet. Myndigheten föreslår att detta tydliggörs i uppdragsbeskrivningen och att resurser tilldelas för löpande utveckling och förbättring även efter ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser i likhet med *Akademikerförbundet SSR, CSN* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* att det är angeläget att verksamheten inom det föreslagna systemet träder i kraft så snart som möjligt eftersom det finns ett behov av att främja arbetstagares omställningsförmåga.

Ett antal remissinstanser anser att datumet för ikraftträdandet bör senareläggas. *Svensk Scenkonst* anför att det i promemorian föreslagna ikraftträdandedatumet den 30 juni 2022 framstår som alltför tidigt med tanke på att de föreslagna lagändringarna medför behov av omfattande avtalsförhandlingar och en eventuell utbyggnad av befintliga omställningsorganisationer. *Fastighetsbranschens Arbetsgivarorganisation* anför att förändringarna är omfattande och innebär behov av anpassning för parter och omställningsorganisationer som står utanför principöverenskommelsen. *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* anför att genomförandet av det föreslagna systemet medför att parterna på nytt måste uppta förhandlingar i omställningsfrågorna för att anpassa avtalen. *Svensk industrieförening* anför att tidpunkten för ikraftträdandet bör flyttas fram för att nuvarande omställningsorganisationer som inte stiftats eller ägs av Svenskt Näringsliv ska ha möjlighet att anpassa sig till den nya reformen. *Fremia* anser att det föreslagna datumet för ikraftträdande inte medger att huvudavtal kan förhandlas fram och löne- och villkorsavtal kan anpassas på ett kvalitativt sätt.

Regeringen instämmer i att det är viktigt att berörda parter ges möjlighet att överväga sina behov av eventuella anpassningar. Mot bakgrund av vikten av att verksamheten inom det föreslagna systemet träder i kraft så snart som möjligt anser regeringen, till skillnad från dessa remissinstanser att datumet för ikraftträdandet föreslås till den 30 juni 2022. Regeringen anser vidare, till skillnad från *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, att det inte finns skäl att invänta ikraftträdandet av förslaget om den nya arbetslöshetsförsäkringen.

Regeringen anser likt *Kompetensföretagen* att det är angeläget att Kammarkollegiet påbörjar sitt arbete omgående, vilket var anledning till att myndigheten redan i juni 2021 fick i uppdrag att förbereda inrättandet av ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd

Prop.

(A2021/01350). Regeringen delar *Kammarkollegiets* synpunkt att myndigheten löpande bör få möjlighet att utveckla och förbättra utformningen av stödet även efter ikraftträdandet. Myndigheten har tilldelats medel i budgetpropositionen för 2022 för att säkerställa att myndigheten kan genomföra sitt uppdrag.

I likhet med promemorian föreslår regeringen att bestämmelserna om offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör träda i kraft den dag som regeringen bestämmer. *Akademikerförbundet SSR* och *Offentliganställdas förhandlingsråd* lyfter frågan om skillnaden mellan ikraftträdandedatum och genomförandedatum. Regeringen konstaterar att Kammarkollegiet kan tillhandahålla offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd först när avtal har tecknats med fristående aktörer om sådana tjänster och dessa avtal också har vunnit laga kraft. Om bestämmelserna i fråga trädde i kraft tidigare skulle arbetstagare ha rätt att söka stöd innan Kammarkollegiet hade praktisk möjlighet att tillhandahålla det. Regeringen bedömer att det skulle skada förtroendet för det föreslagna systemet. För att verksamheten ska kunna starta så snart det är praktiskt möjligt, med sikte på den 1 oktober 2022, bör regeringen kunna få besluta om när bestämmelserna om det grundläggande stödet ska träda i kraft.

Efter nästföljande årsskifte bör arbetsgivare kunna ansöka om ersättning för föregående årsavgifter till registrerade omställningsorganisationer under perioden från och med den 1 oktober 2022. Vid samma tidpunkt föreslås förslagen i lagrådsremissen Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden och förslagen i lagrådsremissen En reformerad arbetsrätt – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden börja tillämpas.

16 Konsekvenser

16.1 Syftet med förslaget

Syftet med förslaget är att uppnå målet att skapa ett nytt system för omställnings- och kompetensstöd och därigenom stärka enskilda personers framtida ställning på den svenska arbetsmarknaden. För att uppnå detta föreslås ett nytt system för grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Regeringen bedömer att förslaget skapar förutsättningar för en ökad likvärdighet avseende stöd för de som omfattas av kollektivavtal och för de som inte gör det. Förslaget skapar även möjlighet för fler arbetstagare på arbetsmarknaden att få stöd. Vissa remissinstanser har lämnat synpunkter på konsekvenser av den reglering som i promemorian föreslås regleras på förordningsnivå. Dessa synpunkter behandlas inte i förslaget utan kommer att beaktas inom ramen för det fortsatta arbetet.

Förslaget att inrätta en ny offentlig omställningsorganisation innebär att knappt 500 000 arbetstagare som i dag saknar tillgång till någon form av omställningsstöd kommer att ha möjlighet att kvalificera sig för grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Därtill kommer ca 430 000 egenföretagare att ha möjlighet att kvalificera sig för ett yttrande.

De som omfattas av kollektivavtal har i dag generellt sett möjlighet att genom omställningsorganisationer kvalificera sig för omställningsstöd som finansieras av arbetsgivaren. Enligt förslaget kommer även arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal och arbetstagare som har tidsbegränsade anställningar att i framtiden ges stöd. Den utvidgning av målgruppen som följer av förslaget gynnar därför särskilt arbetstagare i sektorer och branscher med lägre kollektivavtalsäckning eller med högre förekomst av tidsbegränsade anställningar. Inom dessa målgrupper gynnas särskilt personer som löper en relativt sett högre risk att förlora sitt arbete.

Stödet riktar sig till anställda och uppsagda arbetstagare. Egenföretagare och deras närstående samt verkställande direktörer kommer inte att kunna ta del av grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Det kan även i fortsättningen komma att vara skillnader i tillgången till omställnings- och kompetensstöd mellan olika grupper av arbetstagare. Ett skäl till det är att det hittills bara är de parter som har ställt sig bakom principöverenskommelsen och utkastet till nytt huvudavtal som har åtagit sig att tillhandahålla ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Inom flera andra avtalsområden saknas avtal som innebär att tidsbegränsat anställda och arbetstagare med en pågående tillsvidareanställning får tillgång till stöd. För att alla arbetstagare ska ha en likvärdig tillgång till grundläggande omställnings- och kompetensstöd krävs därför att samtliga parter på arbetsmarknaden utvecklar sina kollektivavtal så att de innehåller ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd som väsentligen motsvarar det offentliga stödet. Fram tills dess kommer vissa arbetstagare som omfattas av kollektivavtal sannolikt inte att ha samma möjlighet till grundläggande omställnings- och kompetensstöd som arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal.

Regeringen bedömer att parterna har starka incitament att anpassa sina avtal så att stödet till arbetstagarna väsentligen motsvarar det offentliga grundläggande omställnings- och kompetensstödet, bl.a. eftersom deras omställningsorganisationer då har möjlighet att ansöka om registrering. Det ger de arbetsgivare som finansierar någon av de registrerade omställningsorganisationerna rätt till ersättning för dessa kostnader, upp till en viss nivå. Efter en övergångsperiod är det därför sannolikt att de flesta arbetstagare som omfattas av kollektivavtal kommer att ha tillgång till ett stöd som väsentligen motsvarar det offentliga stödet.

16.3 Konsekvenser för statliga myndigheter

Förslagen kommer att påverka statliga myndigheter, framför allt Kammarkollegiet och Skatteverket.

Prop.

Den nya offentliga omställningsorganisationen avses inrättas vid Kammarkollegiet. Efter förslag i budgetpropositionen för 2022 har Kammarkollegiets förvaltningsanslag ökat med 37 miljoner kronor för 2022, framförallt för att möjliggöra uppstarten av den offentliga omställningsorganisation som ska erbjuda och finansiera grundläggande omställnings- och kompetensstöd. För 2023 beräknas anslaget öka med 34 miljoner kronor och från och med 2024 med 32 miljoner kronor för Kammarkollegiets hantering och administrering av det nya stödet. På motsvarande sätt har Skatteverkets förvaltningsanslag ökat med fem miljoner kronor för 2022 för att genomföra viss it-utveckling för att kunna lämna information till Kammarkollegiet. Vidare har 15 miljoner anvisats Kammarkollegiet och fem miljoner till Skatteverket redan under 2021 för att genomföra uppdraget att förbereda införandet av en ny offentlig omställningsorganisation (A2021/01350, prop. 2020/21:99, prop. 2021/22:2, prop. 2021/22:1).

Grundläggande omställnings- och kompetensstöd kommer att medföra både omprövnings- och överklagbara beslut. Förslaget att Kammarkollegiets beslut om ärenden om grundläggande omställnings- och kompetensstöd ska kunna omprövas kan komma att innebära att myndigheten behöver hantera omprövningsärenden. Som framhålls i promemorian avser verksamheten väl avgränsade frågor med en begränsad volym. Det beräknas att totalt 27 000 personer per år kommer att ta del av stöd från den offentliga omställningsorganisationen. Det tillkommer ytterligare 5 150 ärenden som avser yttrande till CSN som rör egenföretagare. Hur många som kommer att begära omprövning på en förväntad volym på 32 150 ärenden är svårt att uppskatta bl.a. eftersom verksamheten rör ett nytt statligt åtagande. I promemorian görs vidare bedömningen att de flesta ärenden kommer att vara förhållandevis enkla. För att få tillgång till stödet krävs att den sökande lämnar en begränsad mängd uppgifter om sig själv, visar sin anknytning till den svenska arbetsmarknaden och om han eller hon har arbetat eller fått en viss minsta inkomst av sitt arbete, om arbetsgivaren är bunden av kollektivavtal eller om personen är egenföretagare. Utifrån ovan är bedömningen att antalet ärenden som kommer att omprövas kommer att vara begränsat. De ytterligare arbetsuppgifter som tillkommer för myndigheten kommer att vara av marginell natur. De bör därför kunna hanteras inom ramen för befintliga anslag för Kammarkollegiet.

I denna proposition föreslås vidare att om den sökande är missnöjd med beslutet efter omprövning kan han eller hon överklaga till förvaltningsdomstol. De allmänna förvaltningsdomstolarna kan därmed få ökad arbetsbelastning. *Kammarrätten i Stockholm* anför att det saknas ett resonemang om konsekvenserna för domstolarna till följd av den nya måltypen. Förslaget om möjlighet för omprövning leder till minskad risk för fel och att färre beslut kan komma att överklagas, vilket i förlängningen också medför att ärenden inte i onödan blir föremål för tidskrävande domstolsprövningar. Regeringen bedömer, i likhet med *Domstolsverket*, att antalet överklagandeärenden blir förhållandevis begränsat och således också merkostnaden för förvaltningsdomstolarna.

En sammantagen bedömning är därför att antalet omprövningar och överklaganden kommer att vara begränsat och att kostnadsökningarna därför ryms inom ramen för befintliga anslag.

Införandet av ett nytt system medför ökade utgifter för staten. Regeringen delar promemorians bedömning, både i fråga om volym och beräknade anslagsmedel. I budgetpropositionen för 2022 föreslås att medel ska beräknas för en ny offentlig omställningsorganisation, som ska erbjuda och finansiera grundläggande omställnings- och kompetensstöd, för budgetåren 2022, 2023 och 2024. Utgifter avsätts till knappt 75 miljoner kronor 2022, 1000 miljoner kronor 2023 och 3,176 miljarder 2024). Från och med 2023 består merparten av utgifterna av kompensation till arbetsgivare för avgiften för omställningstjänster. Riksdagen beslutade den 15 december i enlighet med regeringens förslag (prop. 2021/22:1 utg.omr.14, bet. 2021/22:AU2, rskr. 2021/22:22:115).

Konjunkturinstitutet anser att det samlade förslaget är dyrt då det förutom den offentligfinansiella kostnaden också innefattar ersättning till arbetsgivare som redan är anslutna till kollektivavtal. Den offentligfinansiella kostnaden för förslaget borde kunna minskas till att vara mer i linje med dess nytta. Regeringens bedömning är att det blir allt viktigare att arbetstagare kan utveckla sin kompetens löpande under yrkeslivet och vid behov ställa om från ett arbete till ett annat. Staten kan främja arbetstagares omställningsförmåga genom att förbättra deras möjligheter och förutsättningar att synliggöra, kommunicera och utveckla sin kompetens under yrkeslivet. Införande av det nya systemet för omställnings- och kompetensstöd som regeringen föreslår innebär ett utökat statligt åtagande för denna typ av stöd. Det finns statsstödsrättsliga skäl för att möjligheten till ersättning bör omfatta alla arbetsgivare som finansierar stöd som väsentligen motsvarar grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Därmed undviks risken att åtgärden skulle kunna betraktas som selektiv, dvs. att den gynnar vissa företag framför andra.

16.5 Konsekvenser för företag och andra arbetsgivare

Det nya systemet för omställnings- och kompetensstöd riktar sig till arbetstagare, men nyttan som kan komma av stödet kommer också företagen och andra arbetsgivare till del. Att personer får nya kunskaper eller hjälp att synliggöra sin kompetens kan t.ex. förbättra matchningen på arbetsmarknaden och göra det lättare att rekrytera personer med rätt kompetens. Det bedöms vara särskilt positivt för arbetsgivare utan kollektivavtal, eftersom deras anställda generellt sett inte har tillgång till omställningsstöd i dag. Arbetsgivaren i fråga kommer inte heller att få högre kostnader till följd av detta, eftersom staten ska tillhandahålla och finansiera tjänsterna. De kan också, likt andra arbetsgivare, komma att påverkas positivt av det utökade stöd som deras och andras anställda får från omställningsorganisationer om matchningen på arbetsmarknaden förbättras. De arbetsgivare, både offentliga och privata, som betalar avgifter till registrerade omställningsorganisationer kommer att kunna ansöka om ersättning för dessa avgifter upp till en viss nivå. Det kommer att förbättra deras ekonomi.

Flera remissinstanser har lämnat synpunkter på att ansökan om ersättningen inte får bli administrativt betungande för arbetsgivaren eller en registrerad omställningsorganisation. Detta gäller bl.a. *Fremia*, *Företagarna*, *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* och *Omställningsfonden*. Att ansöka om ersättning innebär viss administration för arbetsgivare. Det kan vara betungande, särskilt för små företag som har mindre utvecklade stödfunktioner. De kollektivavtalsanslutna arbetsgivarnas administrationsbolag kommer i många fall att kunna minska administrationen för den enskilde arbetsgivaren.

Det föreslås ingen skyldighet för arbetsgivare att göra det möjligt för arbetstagare att ta del av stöd under arbetstid men regeringen anser att det är önskvärt att arbetsgivare möjliggör detta. Små företag kan dock ha sämre förutsättningar att låta andra anställda täcka upp om någon skulle vilja ta del av stöd på arbetstid. Den nya omställningsorganisationen ger arbetstagarna väsentligt bättre möjligheter till omställning och kompetensutveckling, något som även på sikt kommer arbetsgivarna till del.

16.6 Omställnings- och kompetensstöd kan påverka arbetsmarknadens funktionssätt

Dagens arbetsmarknad ställer höga krav på kompetens och på förmåga att ställa om till nya arbetsuppgifter eller nytt jobb. Det blir allt viktigare att arbetstagare kan utveckla sin kompetens löpande under yrkeslivet och vid behov ställa om från ett arbete till ett annat. Det beror på att såväl samhället som arbetsmarknaden förändras i snabb takt. För arbetsgivare är den möjligheten viktig för att underlätta kompetensförsörjning och att stärka verksamhetens konkurrenskraft. För den enskilde arbetstagaren är god omställningsförmåga också viktig för ett tryggt och hållbart arbetsliv. Det grundläggande omställnings- och kompetensstödet består i huvudsak av tjänsterna rådgivning och vägledning, vilket kan öka arbetstagarnas förmåga att synliggöra och kommunicera sin kompetens, och därmed öka deras chanser att hitta ett nytt jobb som motsvarar deras kompetens.

Uppsala universitet anger att det föreslagna grundläggande omställnings- och kompetensstödet inte kommer att ha någon stor effekt på arbetsmarknaden. *Företagarna* ser en överhängande risk att arbetstagare som redan är väl etablerade på arbetsmarknaden kommer att nyttja stödet framför arbetstagare med mindre arbetsmarknadskompetens vilket förstärker problem med den redan tudelade arbetsmarknaden. Vidare anser *Företagarna* att förhoppningen om en något lindrad kompetensbrist hos företagen inte väger upp mot de oförutsedda effekterna på arbetsmarknaden och den höga kostnaden i statsbudgeten.

Regeringen är medveten om att den befintliga kunskapen om effekter av motsvarande stöd är begränsad. Ur ett teoretiskt perspektiv kan möjligheten till omställnings- och kompetensstöd öka rörligheten på arbetsmarknaden. Den befintliga empiriska kunskapen är begränsad och stödet kan i teorin medföra även andra arbetsmarknadseffekter. Regeringen anser därför att det är viktigt med uppföljning, vilket kommer

att ge ett värdefullt underlag för att bättre kunna bedöma effekterna av omställnings- och kompetensstöd. Enligt regeringens uppfattning bör det föreslagna systemet följas upp och utvärderas för att säkerställa på vilket sätt reformen bidrar till att stärka individers ställning på arbetsmarknaden. För att möjliggöra en framtida effektutvärdering anser regeringen att uppföljning av vilka personer som söker respektive nyttjar det nya offentliga stödet. Det gäller t.ex. personernas kön, ålder, yrke och arbetsmarknadsstatus vid tidpunkten för ansökan samt efter avslutat stöd. Vilka typer av tjänster de sökande tar del av och i vilken omfattning behöver även det följas upp. Mot den bakgrunden har regeringen lämnat uppdrag till Kammarkollegiet att analysera hur goda förutsättningar kan skapas för uppföljning och utvärdering av det grundläggande omställnings- och kompetensstödet som ges både genom den offentliga omställningsorganisationen och de registrerade omställningsorganisationerna. utvärdera och följa upp reformen.

Konjunkturinstitutet anser att arbetstagare kommer att ha möjlighet att söka grundläggande stöd även om en arbetsgivare saknar kollektivavtal, vilket minskar incitamenten för arbetstagaren att söka arbete hos en arbetsgivare som omfattas av kollektivavtal. Det kan, enligt Konjunkturinstitutet, i sin tur minska arbetsgivares incitament till att ansluta sig till kollektivavtal, vilket kan resultera i färre kollektivavtalsanslutna och påverka lönebildningen. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* anser att förslaget rimligen kan medföra minskade incitament att teckna kollektivavtal, vilket kan vara ett problem om den svenska arbetsmarknaden även fortsättningsvis ska regleras med hjälp av kollektivavtal. Även *Svensk Scenkonst* påpekar det faktum att ersättningen på grund av EU-regler måste vara åtkomlig även för arbetsgivare som inte omfattas av kollektivavtal öppnar för en tredje form av omställningsorganisationer utöver det offentliga respektive partsgemensamma området, och anser att detta ökar risken för att kollektivavtalens ställning på området undermineras. Det nya systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstöd som regeringen föreslår innebär ett utökad statligt åtagande för denna typ av stöd. Det skulle kunna innebära en viss risk för att kollektivavtalen får en relativt sett lägre status, vilket skulle kunna försvaga incitamenten att teckna avtal. För att alla arbetstagare ska ha en likvärdig tillgång till grundläggande omställnings- och kompetensstöd krävs därför att samtliga parter på arbetsmarknaden utvecklar sina kollektivavtal så att de innehåller ett omställnings- och kompetensstöd som väsentligen motsvarar det offentliga stödet. Regeringens uppfattning är att det även i fortsättningen kommer att finnas skillnader mellan det stöd som arbetstagare får via registrerade omställningsorganisationer och stödet via Kammarkollegiet, då kollektivavtalen utöver grundläggande tjänster generellt sätt även erbjuder någon form av tilläggstjänster, t.ex. avgångsersättning, kompletterande studiestöd och köpt utbildning för vissa grupper av arbetstagare. Det kommer därmed enligt regeringens förslag även fortsättningsvis vara möjligt för arbetsmarknadens parter att avtala om andra bestämmelser än de som anges i lagen. Att kollektivavtal innehåller många andra förmåner som enbart är tillgängliga för arbetstagare som omfattas av kollektivavtal är ett incitament för arbetsgivare att ansluta sig till det kollektivavtal.

16.7 Konsekvenser för arbetsmarknadens parter

Det nya systemet innebär att några av de tjänster som i dag bara är tillgängliga för arbetstagare som omfattas av kollektivavtal även kommer att bli tillgängliga för arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal. Möjligheten för arbetsgivare som omfattas av registrerade omställningsorganisationer att få ersättning för de avgifter de betalar innebär att staten tar en del av den kostnad som i dag följer av kollektivavtal. Kraven för registrering innebär att parterna kan behöva omförhandla sina kollektivavtal.

Arbetsgivarverket anför att förslaget kan medföra långtgående systemkonsekvenser och ser behov av en djupare analys av arbetsgivares generella förståelse för kollektivavtals konstruktion och syfte. Regeringen bedömer att det när det gäller informationsinsatser är rimligt att arbetsmarknadens parter i sina respektive verksamheter bidrar till att kunskapen om de nya reglerna når ut till arbetsgivare inför reformens ikraftträdande. Förslaget om ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd kommer även att ha konsekvenser för de partsgemensamma administrationsbolagen. Dessa bolag förväntas bidra till att underlätta medlemsföretagens ansökan om ersättning, i syfte att minimera arbetsgivarnas administration.

16.8 Konsekvenser för de befintliga omställningsorganisationerna

Förslaget bedöms öka omställningsorganisationernas synlighet och betydelse. Förslaget kan också öka arbetstagarnas förväntningar på organisationerna och de tjänster de tillhandahåller. Arbetstagarnas ökade förväntningar kommer sannolikt att sätta tryck på organisationerna att utveckla sin verksamhet. *Arbetsgivarverket* anför att omställningsorganisationerna kommer att behöva anpassa målgrupp, kvalifikationsvillkor och tjänster för att kunna bli registrerade och för att arbetsgivare inom de berörda kollektivavtalsområdena därmed ska kunna få ersättning för de avgifter de betalar till organisationerna. Regeringen instämmer i detta.

Några remissinstanser, *Arbetsgivarverket* och *Offentliganställdas förhandlingsråd*, anför att förslagen har utgått från innehållet i kollektivavtal på privat sektor och inte tagit höjd för de förutsättningar som gäller de statliga kollektivavtalen och att inte heller den särlagstiftning som alltjämt finns kan innebära att behovet av särlagstiftning kan öka. *Arbetsgivarverket* påpekar att kunskap om sådana konsekvenser verkar ha varit bristfällig eller till och med förbisetts av alla inblandade, t.ex. kännedom om de statliga avtalens konstruktion när det gäller omställnings- och kompetensstöd. Regeringen bedömer att kraven för registrering är väl avvägda för att befintliga omställningsorganisationer ska kunna anpassa sitt stöd och sina villkor och därigenom möjliggöra för de arbetsgivare som är anslutna att få ersättning.

De omställningsorganisationer som blir registrerade kommer att vara skyldiga att löpande lämna de uppgifter som Kammarkollegiet behöver för

att kunna kontrollera att de fortsatt uppfyller villkoren för att vara registrerade. Det kommer sannolikt att innebära ett visst administrativt arbete för organisationerna. Regeringen bedömer dock att det är nödvändigt för att säkerställa att staten inte ersätter arbetsgivare för avgifter till organisationer som faktiskt inte tillhandahåller omställnings- och kompetensstöd. Prop.

För att säkerställa att stödet får avsedd effekt bör det därför följas upp löpande och utvärderas. Behovet av utvärdering av stödets resultat är särskilt stort eftersom det finns få empiriska studier av effekterna av det omställningsstöd som i dag tillhandahålls via omställningsorganisationer. För de omställningsorganisationer som blir registrerade kommer det sannolikt att innebära ett visst administrativt arbete. Det bedöms dock att det är nödvändigt för att säkerställa en god uppföljning och möjlighet till effektiv utvärdering när det gäller ändamålsenligt nyttjandet av stödet. Exakt hur uppgiftsskyldigheten närmare bör utformas, liksom dess närmare konsekvenser, kommer att hanteras under det fortsatta arbetet.

Den offentliga omställningsorganisation som avses inrättas kommer att öka konkurrensen om fristående aktörer som utför omställnings- och kompetensstöd. Den kommer att bli en av de största omställningsorganisationerna på arbetsmarknaden och bör enligt förslaget upphandla sitt tjänsteutbud. Därtill har de avtalslutande parterna åtagit sig att utöka målgruppen för sina omställningsorganisationer. Det finns även en risk för brist på nödvändig kompetens. Vägledning kommer att vara en ny grundläggande tjänst för de flesta privata omställningsorganisationer. Dessutom kommer det nya omställningsstudiestödet sannolikt att öka efterfrågan på både vägledning i allmänhet och yttranden till CSN i ärenden om omställningsstudiestöd i synnerhet. Det råder redan i dag en brist på studie- och yrkesvägledare, vilket även flera remissinstanser påpekar, bl.a. *Akademikerförbundet SSR*, *Arbetsförmedlingen*, *Brottsförebyggande rådet* och *Lantbrukarnas Riksförbund*. Det skulle kunna bli ett problem för reformens genomförande. Det innebär att omställningsorganisationerna och de fristående aktörerna kommer att behöva arbeta aktivt för att rekrytera personal med relevant erfarenhet och kunskap för att kunna utveckla sin verksamhet i linje med förslaget. I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 UO 16, s. 110 och 113) föreslog regeringen att medel skulle avsättas för att se över och utveckla de befintliga digitala verktygen för studie- och yrkesvägledning. För att stärka studie- och yrkesvägledningen i skolväsendet och bidra till att fler elever får möjlighet att göra väl övervägda utbildnings- och yrkesval fick Statens skolverk i regleringsbrevet för 2020 (U2019/04372/S) i uppdrag att se över och utveckla befintliga digitala verktyg för studie- och yrkesvägledning.

16.9 Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Både kvinnor och män ska från samhällets sida mötas av samma förväntningar och ges rätt förutsättningar för omställning och kompetensutveckling. Det är en viktig del för att uppnå det

jämställdhetspolitiska målet om ekonomisk jämställdhet. Förslaget innebär att fler arbetstagare kommer att kunna ta del av stöd för omställning, nämligen arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal och arbetstagare som har tidsbegränsade anställningar. En större andel av arbetstagarna inom privat sektor och därmed en större andel av de arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal utgörs av män. Målgruppen för den nya offentliga omställningsorganisationen kan därmed komma att utgöras av en större andel män. Samtidigt är tidsbegränsade anställningar vanligare bland kvinnor, vilket innebär att kvinnor gynnas i särskild utsträckning av den utvidgade målgruppen.

I dag präglas arbetsmarknaden av en könsuppdelning som försämrar förutsättningarna för kompetensförsörjning inom de bristyrken som har en kraftig underrepresentation av kvinnor eller män, såsom vård och omsorg, utbildning samt it och teknik. Vägledning är ett centralt verktyg för att göra människor medvetna och informerade om utbildnings- och yrkesval som inte styrs av normer och förväntningar. I ett större perspektiv bedöms det nya systemet kunna få betydelse både för de enskilda arbetstagare som tar del av stödet och för välfärdens och näringslivets långsiktiga kompetensförsörjning. Förslaget har därmed förutsättning att bidra till att motverka könsuppdelningen på arbetsmarknaden.

16.10 Konsekvenser för utrikes föddas etablering

I det nya systemet kommer även tidsbegränsat anställda att kunna ta del av stöd. Det kan bidra till att nå de integrationspolitiska målen, som innebär lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Det beror på att utrikes födda, framför allt utomeuropeiskt födda, är överrepresenterade bland tidsbegränsat anställda. Samtidigt utgör utrikes födda en relativt sett större andel av de som inte kommer att omfattas av det nya stödet då de är överrepresenterade både bland de arbetslösa och bland de som står utanför arbetsmarknaden. Arbetstagare som har en utländsk utbildning eller yrkesbakgrund och som är överkvalificerade för sitt jobb eller befinner sig i en annan bransch än den de har utbildning för eller erfarenhet av kan komma att få utökade möjligheter att med hjälp av stödet matcha sin kunskap och erfarenhet mot möjliga jobb och utbildningar. I det fall information om stöd inte tillgängliggörs för personer med bristande kunskaper i det svenska språket, minskar förutsättningar för dem att ta del av stödet och de möjligheter stödet ger.

16.11 Konsekvenser för brottslighet, fusk och felaktiga utbetalningar

Ett nytt system kan öka risken för felaktiga utbetalningar och fusk. *Brottsförebyggande rådet*, *Ekobrottsmyndigheten* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* lyfter bl.a. detta i sina remissvar och påtalar risken för att den organiserade brottsligheten utnyttjar det föreslagna systemet. Ett skattefinansierat system för omställnings- och

kompetensstöd som ska vara hållbart och legitimt långsiktigt förutsätter att stödsystemet fungerar och att allmänheten har tilltro till det. Det innebär att enbart de som har rätt till ersättning ska få sådan. När ersättning utbetalas felaktigt och när människor upplever att någon kan få stöd felaktigt utan att detta leder till några konsekvenser, skadas tilltron till välfärdssystemen.

Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen lämnade i betänkandet Samlade åtgärder för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2019:59) ett förslag om att fastställa ett övergripande mål om att de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen ska minska. Regeringen lämnade i budgetpropositionen för 2021 ett förslag om ett nytt mål om att minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen. Detta mål kommer även att gälla den offentliga omställningsorganisationen. Vid utformningen av det nya systemet för ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör vikt läggas vid att minimera risker för fel och fusk. Det bör t.ex. finnas goda möjligheter för den som ansvarar för det nya systemet att kontrollera att statliga medel går till avsedda ändamål. Regeringen bedömer att det visserligen finns en risk för felaktiga utbetalningar och fusk, men att det samtidigt finns flera mekanismer och villkor som kommer att försvåra fusk och minska risken för felaktigheter. Exempelvis ska ersättningen som ska betalas ut efter ansökan från arbetsgivarna avse det föregående årets avgifter och bygga på arbetsgivarens lönesumma så som den är registrerad hos Skatteverket. Kammarkollegiet får också möjlighet att kontrollera arbetsgivarens uppgifter innan någon ersättning betalas ut. Det gäller t.ex. om att arbetsgivaren verkligen har betalat in en avgift till den organisation som uppges i ansökan. Registreringskravet ger också Kammarkollegiet möjlighet att kontrollera att organisationen bedriver en seriös och riktig verksamhet. Det minskar risken att arbetsgivare söker ersättning för avgifter som inte avser omställningsstöd. Med registreringen följer även en uppgiftsskyldighet. Det ger Kammarkollegiet goda förutsättningar att kontrollera att de registrerade organisationerna även löpande uppfyller villkoren för registrering. Kammarkollegiet har även fått i uppdrag att bl.a. ta fram handlingsplan för att motverka fusk och felaktiga utbetalningar av grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Kammarkollegiet kommer därmed att ha ett tydligt uppdrag för att förhindra felaktiga utbetalningar av omställningsorganisationen, och att följa upp stödet. Det föreslås vidare att lagtexten för återbetalning av felaktigt utbetald ersättning till arbetsgivare förtydligas jämfört med i promemorian så att den nya regleringen i större utsträckning liknar lagstiftning som gäller inom andra liknande förmånssystem. Bedömningen är att de föreslagna bestämmelserna inte enbart kommer att öka tilltron till den offentliga omställningsorganisationen utan även kommer att påverka övriga välfärdssystem. Mot bakgrund av befintliga kontrollstrukturer hos berörda myndigheter och förslagen som lämnas här gör regeringen bedömningen att det vidtas åtgärder som förväntas hindra felaktiga utbetalningar och fusk. Vilka ekonomiska effekter detta kommer att få på ett övergripande plan är dock svåra att beräkna. Möjligtvis kan de leda till en marginell ökning av återbetalade ersättningar till arbetsgivare.

16.12 Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden

Förslaget kan påverka parterna på arbetsmarknadens incitament att omförhandla sina kollektivavtal och justera sina avtal i en viss riktning, vilket i praktiken påverkar parternas framtida förhandlingsutrymme. Mot denna bakgrund aktualiseras olika ILO-konventioner om föreningsfrihet och friheten för arbetsmarknadens parter att förhandla kollektivt. Förslaget påverkar dock inte rättsverkan och medför sinte heller andra tvingande ingrepp i befintliga kollektivavtal. Regeringens bedömning är därför, i likhet med *ILO-kommittén*, att förslaget inte kan anses strida mot Sveriges åtaganden enligt relevanta ILO-konventioner.

Upphandlingsmyndigheten anser att förslaget om ersättning till arbetsgivare eventuellt behöver utredas mer i förhållande till EU:s statsstödsregler när det gäller frågan om stöden kommer att utgöra selektiva stöd till de företag som tar emot stöden. Möjligheten till ersättning för alla arbetsgivare som finansierar grundläggande omställnings- och kompetensstöd, oavsett om finansieringen följer av kollektivavtal eller inte, motverkar att åtgärden skulle kunna betraktas som selektiv, dvs. att den gynnar vissa företag framför andra. Förslaget bedöms inte strida mot de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU. I övrigt bedöms inte förslaget ha några andra konsekvenser för Sveriges övriga internationella åtaganden.

16.13 Övriga konsekvenser

Förslaget bedöms inte få några nämnvärda konsekvenser för den kommunala självstyrelsen eller miljön.

17 Författningskommentar

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om

1. offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för enskilda personer,
2. finansiering av grundläggande omställnings- och kompetensstöd hos registrerade omställningsorganisationer, och
3. yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd.

Paragrafen anger lagens innehåll.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.

2 § Syftet med denna lag är att stärka enskilda personers framtida ställning på den svenska arbetsmarknaden.

Paragrafen anger syftet med lagen. Bestämmelsen tar sikte på alla delar av lagen, dvs. både stödet till enskilda personer, ersättningen till arbetsgivare,

registreringen av omställningsorganisationer och yttranden till de som Prop. söker omställningsstudiestöd.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.

Ansvarig myndighet

3 § Kammarkollegiet fattar beslut i ärenden enligt denna lag.

Paragrafen reglerar att det är Kammarkollegiet som fattar beslut i ärenden enligt lagen.

Beslut enligt lagen innefattar beslut om stöd och yttrande till enskilda personer, ersättning till arbetsgivare och registrering av omställningsorganisationer. Det innefattar även beslut om återkrav av felaktigt utbetald ersättning till arbetsgivare.

Förslaget behandlas i avsnitt 6.

Tillgång på medel

4 § Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för enskilda personer och yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd enligt denna lag får lämnas i mån av tillgång på medel.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om prioriteringar av medel.

Paragrafens *första stycke* reglerar att offentligt grundläggande stöd till enskilda personer och yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd endast får lämnas i den utsträckning som medel avsatts för det. Stödet och yttrandet utgör således ingen rättighet för enskilda personer.

Andra stycket innehåller en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av den s.k. restkompetensen kan meddela föreskrifter om prioriteringar av medel.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.1 och 9.

Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för enskilda personer

5 § Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd lämnas i form av rådgivning, vägledning och förstärkt stöd.

Paragrafen anger vad offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd består av.

Enligt bestämmelsen kan stöd lämnas i form av rådgivning, vägledning och förstärkt stöd. Rådgivning syftar till att stötta och motivera den enskilde till att söka arbete utifrån sina förutsättningar, intressen, kunskaper och kompetenser och arbetsmarknadens behov. Den kan bestå av information om var man hittar lediga jobb, information om hur man söker jobb, stöd med att skriva cv och andra ansökningshandlingar, intervjuuträningar eller råd om hur man startar ett eget företag.

Vägledning syftar till att identifiera den enskildes intressen, kunskaper och kompetenser. Den syftar också till att identifiera arbetsmarknadens behov och att vägleda honom eller henne till eventuella beslut om

utbildning och validering. Den kan t.ex. bestå av information om arbetsmarknadens efterfrågan på olika yrken och kompetenser, utbildningsalternativ och möjligheter till studiefinansiering, validering och certifiering. Den kan även bestå av information om möjligheten att få ett yttrande för att söka omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:XX) om omställningsstudiestöd.

Förstärkt stöd syftar till att ge ett extra stöd till den enskilde i form av intensifierat stöd, hjälp med myndighetskontakter eller annat extra stöd. Förstärkt stöd ges bara i vissa fall, se 7 §. De grundläggande tjänsterna kan tillhandahållas som ett paket där enstaka tjänster eller olika kombinationer av tjänsterna kan användas beroende på vilket behov personen har.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.1.

6 § Stöd får lämnas till den

1. vars anställning ska upphöra eller har upphört till följd av arbetsbrist, sjukdom eller att anställningen är tidsbegränsad, eller

2. som har en anställning.

För att stöd ska få lämnas enligt första stycket ska en anställning som upphört till följd av arbetsbrist avslutas på initiativ av arbetsgivaren.

Stöd får inte lämnas för en anställning

1. i ett aktiebolag, ekonomisk förening eller annan juridisk person där den sökande är verkställande direktör,

2. i ett aktiebolag där den sökande är aktieägare och aktieinnehavet för sig eller sammanräknat med aktier som ägs av make, maka, registrerad partner, förälder eller barn till aktieägaren, uppgår till minst en tredjedel av aktierna, eller

3. hos en egenföretagare där den sökande är make, maka, registrerad partner eller sammanboende till egenföretagaren.

Paragrafen innehåller förutsättningar som ska vara uppfyllda för att stöd ska kunna lämnas till en sökande. Övriga förutsättningar som samtidigt ska vara uppfyllda för stöd regleras i 7–10 §§.

Enligt *första stycket 1* får stöd lämnas till den vars anställning ska upphöra eller har upphört till följd av arbetsbrist eller sjukdom. Även den vars tidsbegränsade anställning har upphört för att den avtalade tiden har löpt ut omfattas av målgruppen för stöd. Med anställning avses både tillsvidareanställningar, tidsbegränsade anställningar och provanställningar. Även den vars tidsbegränsade anställning upphör i förtid på grund av arbetsbrist eller sjukdom omfattas av målgruppen.

Bestämmelsen är uttömmande vilket innebär att stöd inte får lämnas till den som sägs upp av andra personliga skäl än sjukdom. Den som t.ex. missköter sig och därigenom förlorar sitt arbete omfattas inte av målgruppen och kan därmed inte ges stöd.

För att omfattas av målgruppen krävs det att den enskilde har eller har haft en anställning. Egenföretagare som driver företag med enskild firma eller handelsbolag anses inte som anställda och omfattas därför inte av målgruppen för stödet.

I *andra stycket* finns en bestämmelse som anger att när en anställning avslutas på grund av arbetsbrist ska det vara på arbetsgivarens initiativ. Det har ingen betydelse hur anställningen avslutas, dvs. genom en uppsägning eller en överenskommelse mellan arbetsgivaren och arbetstagaren. Det avgörande är att det sker på initiativ av arbetsgivaren.

Tredje stycket anger att stöd inte får lämnas till verkställande direktörer aktieägare i egna aktiebolag och närstående till egenföretagare. Det är den anställning som ansökan grundar sig på som är avgörande.

Punkterna 1 och 2 innebär att en aktieägare som är anställd i eget aktiebolag eller en verkställande direktör kan kvalificera sig för stöd genom en annan anställning i vilken han eller hon inte är aktieägare eller verkställande direktör.

Punkt 3 innebär att även närstående till egenföretagare kan kvalificera sig för stöd genom en annan anställning än den hos egenföretagaren. En närstående som exempelvis är anställd i företaget A kan därmed få stöd grundat i den anställningen trots att han eller hon samtidigt är sammanboende med en person som är ensamägare av aktiebolaget B. Med egenföretagare avses både den som driver företag med enskild firma och handelsbolag, inklusive kommanditbolag, eller med aktiebolag.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.2.

7 § Förstärkt stöd får lämnas till den vars anställning ska upphöra eller har upphört och som har särskilda behov av stöd till följd av sjukdom.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att förstärkt stöd bara får lämnas till en enskild vars anställning ska upphöra eller har upphört och som har särskilda behov av ytterligare stöd till följd av sjukdom. Övriga förutsättningar som ska vara uppfyllda för förstärkt stöd regleras i 6 och 8–10 §§.

Grunden för hur anställningen upphör saknar betydelse, vilket innebär att den som uppfyller kravet för stöd enligt 6 § första stycket 1 kan få förstärkt stöd. Det innebär att både den vars anställning ska eller har upphört till följd av arbetsbrist, sjukdom eller att anställningen är tidsbegränsad omfattas av bestämmelsen. Det avgörande är om den enskilde har särskilda behov av förstärkt stöd till följd av en sjukdom.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.3.

8 § Stöd får lämnas till den som vid tidpunkten för ansökan om stöd förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat i Sverige hos en arbetsgivare som

1. är registrerad hos Skatteverket,
2. inte finansierar en registrerad omställningsorganisation, och
3. inte är bunden av ett kollektivavtal.

Paragrafen innehåller förutsättningar som ska vara uppfyllda för att stöd ska kunna lämnas till en enskild. Förutsättningarna ska föreligga vid tidpunkten för ansökan om stöd. Övriga förutsättningar som samtidigt ska vara uppfyllda för stöd regleras i 6, 7, 9 och 10 §§.

Av *punkt 1* följer att arbetsgivaren ska vara registrerad hos Skatteverket. Den registrering hos Skatteverket som avses är den som gäller arbetsgivare enligt 7 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 skatteförordningen (2011:1244). Stödet får således ges även till arbetstagare anställda av utländska arbetsgivare om de är registrerade hos Skatteverket, under förutsättning att det senaste arbetet också har utförts i Sverige.

I *punkt 2* anges att arbetsgivaren inte ska finansiera en registrerad omställningsorganisation. Det innebär att stödet bara ges till arbetstagare som inte omfattas av stöd genom registrerade omställningsorganisationer.

Registrering och avregistrering av omställningsorganisationer regleras i 14 och 15 §§.

Av *punkt 3* framgår att arbetsgivaren inte får vara bunden av kollektivavtal. Med kollektivavtal avses enligt 23 § lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet ett skriftligt avtal mellan arbetsgivarorganisation eller arbetsgivare och arbetstagarorganisation om anställningsvillkor för arbetstagare eller om förhållandet i övrigt mellan arbetsgivare och arbetstagare. Med det senare avses t.ex. avtal om förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Att arbetsgivaren inte är bunden av kollektivavtal innebär således i detta sammanhang att arbetsgivaren inte har slutit ett kollektivavtal om den berörda arbetstagarens anställningsvillkor. Ett kollektivavtal kan även slutas genom en hänvisning till ett annat kollektivavtal, ett s.k. hängavtal, där en oorganiserad arbetsgivare åtar sig att följa det andra avtalet.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.4.

9 § Stöd får lämnas till den som

1. har förvärvsarbetat i Sverige i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad i sammanlagt minst 12 månader inom en ramtid om 24 månader direkt före ansökan om stöd, eller

2. inom den tid som anges i första stycket 1 har haft en viss minsta inkomst av sådant förvärvsarbete.

Förvärvsarbete i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz får tillgodoräknas som förvärvsarbete i Sverige.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om kraven i första och andra styckena.

Paragrafen innehåller det krav på arbetad tid som ska vara uppfyllt för att stöd ska kunna beviljas. Kravet är en av flera förutsättningar som ska vara uppfyllda för att stöd ska kunna lämnas till en sökande. Övriga förutsättningar som samtidigt ska vara uppfyllda för stöd regleras i 6–8 och 10 §§.

Första stycket anger den minsta tid som en arbetstagare ska ha arbetat för att uppfylla förutsättningarna för att kunna beviljas stöd. Kravet om 16 timmar per vecka under minst 12 månader inom en ramtid om 24 månader direkt före ansökan innebär att det är tillräckligt att i genomsnitt ha arbetat 40 procent av en heltid under halva kvalificeringstiden. Det framgår även att förutsättningarna kan uppfyllas genom en minsta inkomst av förvärvsarbete.

Andra stycket reglerar vilket arbete utfört utanför Sverige som kan tillgodoräknas. Den innebär att arbetad tid i EES, Förenade kungariket och Schweiz får räknas in vid bedömningen av om förutsättningarna för stöd är uppfyllda. Det gäller såväl före som efter Storbritanniens och Nordirlands utträde ur EU. Arbete kan även uppfyllas genom en viss minsta inkomst i dessa länder.

Tredje stycket innehåller en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av den s.k. restkompetensen kan meddela ytterligare föreskrifter om de krav som ska vara uppfyllda för att stöd ska kunna lämnas. Exempelvis kan det meddelas

föreskrifter om sådan tid som det får bortses från vid prövningen av om Prop.
kravet på arbetad tid är uppfyllt och den minsta inkomst som krävs.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.5.

10 § Stöd får inte lämnas till den som har fyllt 65 år.

I paragrafen regleras den övre åldersgränsen för när stöd får lämnas.

Paragrafen anger att stöd inte får lämnas till den som har fyllt 65 år. Stödet får således varken beslutas eller tillhandahållas efter att den tidpunkten har inträtt. Någon nedre åldersgräns finns inte.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.6.

11 § Stöd får som längst lämnas under tolv månader från det att ansökan har beviljats.

Paragrafen reglerar den tid under vilken stöd får ges. Stödet får ges under ett års tid räknat från det att ansökan beviljades. Det innebär att de samtal eller annan verksamhet som har planerats för stödet måste slutföras inom den tiden. Bestämmelsen innebär också att en sökande som tillfälligt lämnar stödinsatsen, t.ex. för ett kortare arbete, kan ges stöd igen efter att arbetet har upphört om det inte har gått längre tid än tolv månader från det att ansökan beviljades.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.7.

12 § Den som har fått stöd under tolv månader får ges ytterligare stöd om förutsättningarna för stöd på nytt är uppfyllda. Förvärvsarbete som har legat till grund för ett tidigare beslutat stöd får då inte tillgodoräknas.

I paragrafen regleras återkvalificering till stöd. Bestämmelsen innebär att en sökande kan få nytt stöd efter tolv månadersperioden om förutsättningarna för stöd på nytt är uppfyllda. Vid en förnyad prövning om stöd får förvärvsarbete som har legat till grund för ett tidigare beviljat stöd inte medräknas.

Bestämmelsen innebär att den enskilde kan få stöd under hela tolv månadersperioden utan att behöva uppfylla förutsättningarna för stöd på nytt under den tiden. Det är först efter att den perioden har löpt ut som förutsättningarna på nytt måste vara uppfyllda för att stöd ska kunna beviljas igen. Vid en förnyad prövning ska samtliga förutsättningar enligt 6–10 §§ vara uppfyllda för att stöd ska kunna lämnas.

Förslaget behandlas i avsnitt 7.8.

Finansiering av grundläggande omställnings- och kompetensstöd hos registrerade omställningsorganisationer

13 § Ersättning ska lämnas till en arbetsgivare för kostnader som motsvarar de avgifter som arbetsgivaren har betalat till en registrerad omställningsorganisation. Ersättningen får motsvara högst 0,15 procent av arbetsgivarens totala utbetalda kontanta ersättningar som ingår i underlaget för arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

I paragrafen regleras ersättningen till arbetsgivare som ger sina anställda möjligheter till grundläggande omställnings- och kompetensstöd genom registrerade omställningsorganisationer.

I bestämmelsen anges att ersättningen utgår för faktiska kostnader. Ersättningen får motsvara högst 0,15 procent av arbetsgivarens löneunderlag som utgörs av summan av alla utbetalda kontanta ersättningar, dvs. löner och andra ersättningar men inte förmåner.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.1.

14 § En organisation ska registreras som omställningsorganisation om den

1. tillhandahåller eller, om verksamheten är nystartad, avser att tillhandahålla grundläggande omställnings- och kompetensstöd som väsentligen motsvarar stödet enligt denna lag och under villkor som inte påtagligt är mer begränsande än de villkor som gäller för stöd enligt denna lag,

2. finansierar tillhandahållandet av grundläggande omställnings- och kompetensstöd genom avgifter från arbetsgivare,

3. har tillgång till relevant kompetens,

4. har tillräcklig finansiell kapacitet, och

5. i övrigt är lämplig för att utöva verksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om kraven för registrering enligt första stycket.

I paragrafen regleras de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att en organisation ska kunna registreras.

Enligt *första stycket 1* ska organisationen tillhandahålla eller avse att tillhandahålla grundläggande omställnings- och kompetensstöd. I kretsen av organisationer inkluderas både de befintliga omställningsorganisationerna och tillkommande organisationer som uppfyller villkoren för att bli registrerade. Att stödet väsentligen ska motsvara stödet enligt lagen innebär att stödet huvudsakligen måste vara samma, dvs. i huvudsak varken mer omfattande eller mer begränsande. Med att villkoren inte får vara påtagligt mer begränsande menas att det inte i någon vidare mån får ställas krav för att få stödet som är svårare att uppfylla än enligt lagen. Detta hindrar dock inte att en registrerad omställningsorganisation erbjuder ett mer omfattande stöd till enskilda som en tilläggstjänst, dvs. utanför det grundläggande stödet.

Enligt *punkt 2* ska det grundläggande stöd som tillhandahålls vara finansierat genom avgifter från arbetsgivare. Arbetsgivare kan i sin tur få ersättning från staten för sådana avgifter enligt 13 §.

Enligt *punkt 3* ska organisationen ha tillgång till relevant kompetens för att tillhandahålla grundläggande omställnings- och kompetensstöd, dvs. endera själva eller genom de leverantörer som organisationen anlitar. Relevant tillgång till stöd ska bedömas utifrån det stöd som de minst ska tillhandahålla, dvs. ett stöd som motsvarar det som Kammarkollegiet tillhandahåller arbetstagare som förvärvsarbetar eller har förvärvsarbetat hos en arbetsgivare som inte omfattas av kollektivavtal.

Enligt *punkt 4* ska omställningsorganisationen ha tillräcklig finansiell kapacitet. Med det avses att den ska ha resurser för att ha en fortgående verksamhet som kan tillhandahålla det stöd som organisationen ansvarar för utan att det finns annan än normal risk att hamna på obestånd eller försättas i konkurs.

Enligt *punkt 5* ska organisationen i övrigt vara lämplig att utöva verksamheten. Punkten ger utrymme att pröva organisationens och ledningensandel för att förhindra att oseriösa organisationer registreras. Prop.

Andra stycket innehåller en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av den s.k. restkompetensen kan meddela föreskrifter om kraven för registrering.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.2.

15 § En omställningsorganisation ska avregistreras om

1. organisationen begär det,
2. förutsättningarna för registrering enligt 14 § inte längre är uppfyllda, eller
3. organisationen inte fullgör sin uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

I paragrafen regleras förutsättningarna för när en registrerad omställningsorganisation ska avregistreras.

Enligt *punkt 1* ska en organisation avregistreras om den själv begär det. Organisationen behöver inte uppge några skäl.

Enligt *punkt 2* ska avregistrering ske också om förutsättningarna, dvs. i grunden det som framgår av 14 §, inte längre föreligger. Det innebär bl.a. att Kammarkollegiet även i efterhand kan göra en s.k. vandelsprövning och där komma fram till att en registrerad omställningsorganisation inte längre uppfyller kraven för att vara registrerad.

Enligt *punkt 3* ska en avregistrering även ske om organisationen inte fullgör sin uppgifts- eller anmälningsskyldighet enligt 23 och 24 §§.

Förslaget behandlas i avsnitt 8.3.

Yttrande till den som ansöker om omställningsstudiestöd

16 § Kammarkollegiet får lämna ett yttrande som avses i 32 § lagen (2022:XX) om omställningsstudiestöd till den som har ansökt eller har för avsikt att ansöka om omställningsstudiestöd om yttrandet har betydelse för prövningen av ett sådant ärende.

Ett yttrande får inte lämnas till den som har fått eller kan få ett yttrande genom en registrerad omställningsorganisation. Ett yttrande får inte heller lämnas till den som omfattas av ett kollektivavtal.

I paragrafen regleras Kammarkollegiets ansvar att lämna yttranden för enskilda som ansöker om omställningsstudiestöd.

Första stycket anger att ett yttrande får ges till den som har ansökt eller har för avsikt att ansöka om omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd. Den enskilde behöver ännu inte ha ansökt om omställningsstudiestöd för att kunna få ett yttrande. Det är tillräckligt att han eller hon har för avsikt att söka. Det torde därmed vara tillräckligt för Kammarkollegiet att myndigheten får in en ansökan om ett yttrande för att den ska kunna beviljas, dock med de begränsningar som följer av andra stycket. Enligt 32 § lagen om omställningsstudiestöd ska ett yttrande innehålla information om och hur den utbildning som omställningsstudiestödet avser kommer att stärka hans eller hennes framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov.

Av stycket följer även att den enskilde endast ska ges ett yttrande om det har betydelse för prövningen av ett ärende om omställningsstudiestöd. En

Prop.

enskild som ansöker om att få ett yttrande bör i normalfallet beviljas ett sådant, eftersom CSN ska lägga särskild vikt vid yttrandet när myndigheten prövar om den sökande ska beviljas omställningsstudiestöd. Ett yttrande från Kammarkollegiet har dock ingen betydelse för prövningen hos CSN om den enskilde inte omfattas av målgruppen för omställningsstudiestödet. I dessa fall behöver Kammarkollegiet därmed inte lämna ett yttrande för den enskilde.

Andra stycket anger att det endast är den som inte kan få ett yttrande genom en registrerad omställningsorganisation som ska ges ett yttrande av Kammarkollegiet. Det innebär t.ex. att egenföretagare i regel kan få ett yttrande av Kammarkollegiet. Bestämmelsen innebär att enskilda personer som via sin arbetsgivare omfattas av kollektivavtal men där omställningsorganisationen inte är registrerad inte kan vända sig till Kammarkollegiet för ett yttrande.

I stycket anges även att ett yttrande endast lämnas till den som inte omfattas av ett kollektivavtal. I normalfallet kan en enskild person som får offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd kunna få ett yttrande inom ramen för sådant stöd. Det innebär vidare t.ex. att den som omfattas av ett kollektivavtal som inte innehåller omställnings- och kompetensstöd inte kommer att kunna få ett yttrande från Kammarkollegiet.

Förslaget behandlas i avsnitt 9.

Återbetalning av ersättning

17 § En arbetsgivare som har fått ersättning är återbetalningsskyldig om denne har förorsakat att ersättning har lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp genom att

1. lämna oriktiga uppgifter, eller

2. underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

Detsamma gäller om ersättning i annat fall har lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp och arbetsgivaren har insett eller skäligen borde ha insett detta.

I paragrafen regleras de förutsättningar som gäller för att en arbetsgivare ska vara återbetalningsskyldig för utbetald ersättning.

I *första stycket* regleras när en arbetsgivare är återbetalningsskyldig då denne har förorsakat att sådan ersättning har lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp, genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet. När arbetsgivaren har lämnat en felaktig uppgift eller underlåtit att fullgöra sina skyldigheter råder det strikt återbetalningsskyldighet. En arbetsgivare kan därför inte hänvisa till att han eller hon var i god tro om de uppgifter som har lämnats. Det krävs således inte att arbetsgivaren har varit medveten om felaktigheten eller att denne bort inse den.

I *andra stycket* anges det att arbetsgivaren även är återbetalningsskyldig om ersättning i annat fall, dvs. utöver vad som anges i första stycket, har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och arbetsgivaren har insett eller skäligen borde ha insett detta. I dessa fall handlar det om att en utbetalning kan ha gjorts på felaktig grund eller med ett för högt belopp, men utan att det beror på att arbetsgivaren har lämnat felaktiga uppgifter eller har underlåtit att lämna uppgifter av betydelse för rätt till ersättning. Det

kan t.ex. vara fråga om att Kammarkollegiet har betalat ut ersättning med ett för högt belopp på grund av en felräkning hos myndigheten. I ett sådant fall ska det tas hänsyn till om arbetsgivaren varit i s.k. god tro. Om arbetsgivaren varken har insett eller borde ha insett att ersättningen varit felaktig finns det inte grund för återkrav.

Förslaget behandlas i avsnitt 10.2.

18 § Om en arbetsgivare är återbetalningsskyldig ska Kammarkollegiet återkräva det felaktigt utbetalda beloppet.

Av paragrafen framgår att en felaktigt utbetald ersättning till en arbetsgivare ska återkrävas av Kammarkollegiet.

Av bestämmelsen följer att Kammarkollegiet ska fatta beslut om återkrav av ersättning om förutsättningarna enligt 17 § är uppfyllda. Bestämmelsen ska läsas tillsammans med 21 § som anger att Kammarkollegiet, under vissa förutsättningar, kan avstå från ett krav på återbetalning.

Förslaget behandlas i avsnitt 10.3.

19 § Om en arbetsgivare är återbetalningsskyldig får Kammarkollegiet medge anstånd med betalningen eller träffa avtal med arbetsgivaren om en avbetalningsplan.

I fall som anges i första stycket ska ränta tas ut på det obetalda beloppet. Ränta ska tas ut från den dag då anståndet beviljades eller avtalet om avbetalningsplan träffades, dock inte för tid innan det återkrävda beloppet har förfallit till betalning. Ränta ska tas ut efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter.

I paragrafen regleras bl.a. möjligheterna för Kammarkollegiet att bevilja anstånd och att träffa avtal om en avbetalningsplan.

Förslaget behandlas i avsnitt 10.4.

20 § Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid, ska dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635) tas ut på beloppet.

Det samma gäller när arbetsgivaren har beviljats anstånd med betalningen eller träffat ett avtal om en avbetalningsplan och betalning inte sker inom den tid som följer av beslutet om anstånd eller avtalet.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att påföra ränta på ett återkrävt belopp.

Dröjsmål med betalningen kan finnas både för en huvudfordran och en delbetalning enligt en avbetalningsplan. Motsvarande gäller om betalningsfristen enligt ett anståndsbeslut har löpt ut. Ränta ska tas ut från den förfalldodag som har angetts i kravet eller i överenskommelsen om anstånd eller avbetalningsplan. Av hänvisningen till räntelagen (1975:635) följer bl.a. att det som där sägs om förfalldodag, räntans storlek och möjligheterna till jämkning ska ha motsvarande tillämpning på en fordran när det gäller återbetalning av ersättning. Räntelagen gäller endast de bestämmelser i lagen som avser eller är tillämpliga på just dröjsmålsränta.

I de situationer där det finns anledning att jämka ett krav på ränta blir i första hand 21 § om eftergift tillämplig. Endast i undantagsfall kommer det därför finnas anledning att tillämpa 8 § räntelagen. Den bestämmelsen

har också ett snävare tillämpningsområde än eftergiftsbestämmelsen, eftersom de omständigheter som kan beaktas som skäl för jämkning enligt 8 § räntelagen måste ha ett samband med orsaken till betalningsdröjsmålet.

Förslaget behandlas i avsnitt 10.5.

21 § Om det med hänsyn till arbetsgivarens ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter finns särskilda skäl för det, får Kammarkollegiet helt eller delvis avstå från ett krav på återbetalning eller ränta.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att avstå från ett krav på återbetalning eller ränta.

Av bestämmelsen framgår att de särskilda skälen ska bedömas utifrån arbetsgivarens ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter som är relevanta. Det är Kammarkollegiet som får avgöra från fall till fall vad som kan utgöra särskilda skäl för eftergift utifrån dessa kriterier. Som exempel på omständigheter som kan tas med i bedömningen är långvarig betalningsoförmåga. Om bedömningen görs att arbetsgivaren varken i nuläget eller inom en överblickbar framtid kommer att ha ekonomisk möjlighet att betala tillbaka det återkrävda beloppet kan det utgöra skäl för eftergift. En endast tillfällig betalningsoförmåga är inte tillräcklig för att motivera att kravet efterges. Däremot kan det i vissa fall finnas anledning att tillfälligt avbryta indrivningen för att sedan återuppta den då den återbetalningsskyldiges ekonomiska situation har förbättrats.

Om arbetsgivaren har förorsakat den felaktiga utbetalningen medvetet eller av grov vårdslöshet bör det som utgångspunkt utesluta eftergift. I sådana fall bör det finnas särskilt starka skäl för att eftergift ska kunna medges. I vissa undantagsfall kan det finnas anledning att göra en något mildare bedömning i fall då den återbetalningsskyldiges handlande på något sätt kan anses vara ursäktligt eller mindre allvarligt. Så kan exempelvis vara fallet om den återbetalningsskyldige visserligen har orsakat den felaktiga utbetalningen, men inte kan anses ha gjort det medvetet eller av grov oaktsamhet och Kammarkollegiet eller någon annan myndighet samtidigt kan anses ha medverkat till den felaktiga utbetalningen eller brustit i sin utredningsskyldighet.

Möjligheten till eftergift gäller även krav på ränta. Med ränta avses både ränta till följd av beviljat anstånd eller avtal om en återbetalningsskyldighet enligt 19 § och dröjsmålsränta enligt 20 §. Jämkning av dröjsmålsränta kan också undantagsvis bli aktuell enligt 8 § räntelagen. Detta följer av hänvisningen till räntelagen i 20 §.

Förslaget behandlas i avsnitt 10.6.

22 § Vid återbetalningsskyldighet får Kammarkollegiet, vid en senare utbetalning av ersättning, dra av ett skäligt belopp i avräkning mot det krävda beloppet. Detsamma gäller en skyldighet att betala ränta.

I paragrafen regleras förutsättningarna för Kammarkollegiet att vid en senare utbetalning dra av ett belopp från vad som tidigare har betalats ut.

Kammarkollegiet får avgöra från fall till fall vad som ska anses som ett skäligt belopp att dra av från en senare utbetalning av ersättning. Avdraget avser både den felaktigt utbetalda ersättningen och den ränta som kan komma att läggas på det återkrävda beloppet. En utgångspunkt vid den

bedömningen är att det som är felaktigt utbetalat ska kunna återbetalas genom avräkning. Vid en kvittningssituation bör hänsyn dock tas till om den återbetalningsskyldige redan är föremål för löneutmätning. Det bör även tas hänsyn till förbehållsbeloppet, t.ex. vid löneutmätning, när det bestäms med vilket belopp som avräkning ska ske.

Förslaget behandlas i avsnitt 10.7.

Ansökan

23 § Den som vill begära stöd, registrering, ersättning eller yttrande enligt denna lag ska ansöka skriftligen hos Kammarkollegiet. En ansökan ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om en ansökan enligt första stycket.

I paragrafen regleras vem som kan göra en ansökan enligt lagen, dvs. ansöka om stöd, registrering, ersättning eller yttrande och till vem ansökan ska lämnas. Paragrafen reglerar även vissa krav på en ansökan.

I *första stycket* anges det att en ansökan om stöd, registrering, ersättning eller yttrande ska göras skriftligen hos Kammarkollegiet. Det framgår att ansökan ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet. Uppgifter som behövs i ärendet är dels sådana som behövs för att kunna bedöma om den enskilde uppfyller förutsättningarna för offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd. På motsvarande sätt behöver Kammarkollegiet uppgifter om en arbetsgivare eller organisation för att kunna bedöma rätten till ersättning eller registrering.

Därutöver krävs uppgifter om den sökandes identitet och annan information som behövs för att Kammarkollegiet ska kunna komma i kontakt med individen, företaget eller organisationen.

Bestämmelsen ska läsas tillsammans med 20 § förvaltningslagen (2017:900) gällande åtgärder för att rätta till brister i en framställning och 23 § förvaltningslagen som reglerar Kammarkollegiets utredningsskyldighet och den enskildes ansvar att medverka i utredningen av ett ärende. Det kan i många fall krävas ytterligare utredning och även fler uppgifter från en sökande i ett ärende än de som har kommit in tillsammans med en ansökan. Det kan även finnas anledning för Kammarkollegiet att ställa frågor till en registrerad omställningsorganisation eller andra myndigheter, t.ex. Skatteverket eller Försäkringskassan, för att kunna bedöma om den enskilde uppfyller förutsättningarna för att ges stöd. I 25 § finns en bestämmelse om uppgiftsskyldighet för registrerade omställningsorganisationer som innebär att de ska lämna uppgifter till Kammarkollegiet som behövs i ärenden enligt lagen.

Andra stycket innehåller en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av den s.k. restkompetensen kan meddela föreskrifter om ansökan.

Förslaget behandlas i avsnitt 11.1.

24 § Den som har ansökt om stöd, registrering, ersättning eller yttrande enligt denna lag ska till Kammarkollegiet anmäla sådana förändringar som kan påverka det som ansökan avser.

I paragrafen regleras en sökandes skyldighet att anmäla ändrade förhållanden. Av bestämmelse följer att en sökande som ansöker om, har rätt till eller får stöd, eller ansöker om registrering eller ersättning ska anmäla ändrade förhållanden som påverkar rätten till registrering eller rätten till eller storleken på ersättningen. Även ändrade förhållanden som påverkar möjligheten att ge stöd till enskilda personer ska anmälas till Kammarkollegiet. Det innebär bl.a. en skyldighet för en sökande att anmäla sådant som har förändrats sedan den initiala ansökan. Det kan t.ex. handla om att en omställningsorganisation som ansöker om att registreras av någon anledning inte längre uppfyller villkoren för att vara registrerad eller att det efter den initiala ansökan om stöd framkommer att den enskilde omfattas av ett kollektivavtal.

Förslaget behandlas i avsnitt 11.2.

Uppgiftsskyldighet

25 § En registrerad omställningsorganisation ska till Kammarkollegiet lämna de uppgifter som

1. myndigheten behöver i ett ärende enligt denna lag, och
2. behövs för myndighetens analys-, uppföljnings- och utvärderingsarbete.

I paragrafen regleras registrerade omställningsorganisationers uppgiftsskyldighet till Kammarkollegiet.

Enligt *punkt 1* ska en registrerad omställningsorganisation lämna de uppgifter som Kammarkollegiet behöver i ett ärende enligt lagen. Med ärenden enligt lagen avses ärenden om ersättning till arbetsgivare och offentligt stöd eller yttrande till enskilda personer. De uppgifter som Kammarkollegiet kan behöva från en registrerad omställningsorganisation är av skiftande karaktär och beroende av vilket ärende det handlar om. I ärenden om ersättning till arbetsgivare kan det t.ex. vara uppgifter om vilka arbetsgivare som har betalat avgifter till omställningsorganisationen och hur mycket de har betalat. I ärenden om enskilda personer kan det t.ex. vara uppgifter om personen får grundläggande omställnings- och kompetensstöd eller om personen har fått eller kan få ett yttrande genom organisationen. Skyldigheten att lämna uppgifter i egna ärenden, dvs. en ansökan från en omställningsorganisation om att bli registrerad, följer redan av 22 §.

Enligt *punkt 2* ska en registrerad omställningsorganisation lämna de uppgifter som Kammarkollegiet behöver för sitt analys-, uppföljnings- och utvärderingsarbete. De uppgifter som kan vara relevanta för analys-, uppföljnings- och utvärderingsarbetet rör framförallt nyttjandet av det grundläggande omställnings- och kompetensstödet och vilka personer som söker, beviljas och sedan nyttjar stödet. Det kan t.ex. röra sig om uppgifter om kön, ålder, yrke och arbetsmarknadsstatus vid tidpunkten för ansökan respektive efter avslutat stöd. Det kan även handla om uppgifter om det stöd som de sökande tar del av, t.ex. omfattning och vilken tjänst som ges.

Förslaget behandlas i avsnitt 12.

Omprövning och överklagande

26 § Kammarkollegiets beslut enligt denna lag ska omprövas om det begärs av den som beslutet gäller. Vid omprövningen får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

En begäran om omprövning ska vara skriftlig. Begäran ska lämnas in till Kammarkollegiet och ska ha kommit in inom tre veckor från den dag då den som begär omprövning fick del av beslutet.

Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.

I paragrafen regleras bl.a. under vilka förutsättningar Kammarkollegiet ska ompröva ett tidigare fattat beslut.

I *första stycket* anges att ett beslut endast får omprövas om det begärs av den som beslutet gäller. Med beslut enligt lagen avses t.ex. prövningen av rätten till eller storleken på ersättning till en arbetsgivare, registrering eller avregistrering av en omställningsorganisation. Med beslut avses även prövningen av stöd och yttrande till enskilda personer och prövningen av återkrav och återbetalning av ersättning för arbetsgivare. Av stycket framgår även att ett beslut inte får ändras till nackdel för den enskilde. Kammarkollegiet kan alltså inom ramen för en begäran om omprövning inte ändra ett beslut till nackdel för en sökande. Däremot finns det inget som hindrar Kammarkollegiet från att rätta eller ändra ett beslut enligt 36–38 §§ förvaltningslagen om förutsättningarna för detta är uppfyllda.

I *andra stycket* anges det att en begäran om omprövning ska vara skriftlig samt att den ska lämnas in till Kammarkollegiet och ha kommit in dit inom tre veckor från den dag då den som begär omprövning fick del av beslutet. Bestämmelsen innebär alltså vissa formella krav för en omprövning.

I *tredje stycket* anges det att om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.

Förslaget behandlas i avsnitt 13.

27 § I 40–44 §§ förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol.

I paragrafen finns en upplysningsbestämmelse. Av bestämmelsen framgår att det i 40–44 §§ förvaltningslagen finns bestämmelser om överklagande. Upplysningsbestämmelsen är inte uttömmande. Det finns även i andra författningar bestämmelser om överklagande. Exempelvis finns det ytterligare bestämmelser i 3 och 4 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291) om vad ett överklagande som ska prövas av allmän förvaltningsdomstol ska innehålla. Det finns även en bestämmelse i 14 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar om att ett beslut ska överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först har prövats.

Förslaget behandlas i avsnitt 13.

Ikraftträdandebestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 30 juni 2022 i fråga om 1–4, 13–15 och 17–27 §§ och i övrigt den dag som regeringen bestämmer.

2. Ersättning till arbetsgivare enligt 13 § får dock inte lämnas för tid före den 1 oktober 2022.

Prop.

3. Ersättning enligt 13 § får lämnas för perioden den 1 oktober–31 december 2022 om den omställningsorganisation som arbetsgivaren har betalat avgifter till var registrerad enligt denna lag senast den 31 december 2022.

Ikraftträdandebestämmelserna reglerar när bestämmelserna i lagen ska träda i kraft och börja tillämpas.

Av *punkt 1* följer att bestämmelserna om registrering av omställningsorganisationer och ersättning till arbetsgivare träder i kraft den 30 juni 2022. Det innebär att omställningsorganisationer från och med den dagen kan ansöka om registrering hos Kammarkollegiet. Registreringen är en förutsättning för att ersättning till arbetsgivare ska kunna betalas ut. Bestämmelserna om det stöd som Kammarkollegiet kommer att lämna träder i kraft när regeringen bestämmer.

Av *punkt 2* följer att utbetalning av ersättning till arbetsgivare kommer att kunna avse tid från och med den 1 oktober 2022.

Av *punkt 3* följer att ersättning för perioden den 1 oktober–31 december 2022 ska få lämnas om den organisation som har avgifter betalats till är registrerad som en omställningsorganisation enligt lagen senast den 31 december 2022.

Förslaget behandlas i avsnitt 15.

Sammanfattning av promemorian Grundläggande omställnings- och kompetensstöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden

Inledning

Svenskt Näringsliv, Förhandlings- och samverkansrådet PTK (PTK), Industrifacket IF Metall (IF Metall) och Svenska Kommunalarbetsförbundet har träffat en principöverenskommelse om trygghet, omställning och anställningsskydd. Avsikten har från parternas sida varit att ta ett helhetsgrepp om faktorer som i kombination kan skapa flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden. De har gemensamt begärt att regeringen tar fram lagförslag för att reformera arbetsrätten i enlighet med principöverenskommelsen. Enligt principöverenskommelsen ska ändringar genomföras i bl.a. lagen (1982:80) om anställningsskydd, ett nytt och parallellt offentligt studiestödssystem införs samt ett nytt offentligt omställningsstöd till arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal införs. Dessa insatser ska komplettera varandra och utgöra delar av en helhet.

Denna promemoria har utarbetats inom Arbetsmarknadsdepartementet. I promemorian föreslås en ny offentlig omställningsorganisation som ska erbjuda och finansiera grundläggande omställnings- och kompetensstöd. De övriga delarna av principöverenskommelsen behandlas i två andra departementspromemorior. Förslag om anställningsskydd med tillhörande frågor behandlas i En reformerad arbetsrätt – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:17) och förslag om ett nytt och parallellt offentligt studiestödssystem behandlas i Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:18).

Utredningens uppdrag

Med anledning av parternas begäran fick utredare i uppdrag att bistå berörda departement med att lämna förslag i linje med parternas överenskommelse. Den här utredningens uppdrag är att biträda Arbetsmarknadsdepartementet med att lämna förslag till hur principöverenskommelsen ska genomföras i linje med parternas förslag i de delar som rör en ny offentlig omställningsorganisation som ska erbjuda och finansiera grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Principöverenskommelsen som ligger till grund för utredningens uppdrag anger vissa utgångspunkter och ramar för utredningens arbete. Ytterligare ramar framgår av utredningens uppdragsbeskrivning (A2021/00045).

Ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd ska införas

De arbetstagare som omfattas av kollektivavtal har i dag generellt sett möjlighet att genom omställningsorganisationer kvalificera sig för omställningsstöd som finansieras av arbetsgivaren. De arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal har inte denna möjlighet, vilket skapar en obalans i arbetstagarnas förutsättningar att ställa om och att utveckla sin kompetens.

För att fler arbetstagare på arbetsmarknaden ska omfattas av stöd föreslås ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för arbetstagare som inte omfattas av kollektivavtal eller av stöd från en registrerad omställningsorganisation. Det nya stödet ska omfatta både anställda och de vars anställning har upphört. För att få tillgång till stödet ska den sökande ha arbetat i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad i sammanlagt minst 12 månader inom 24 månader före ansökan om stöd. Detta arbetsvillkor föreslås kunna styrkas såväl med intyg om arbetad tid som med inkomstuppgifter. Tid med föräldrapenning, sjukpenning, värnpliktsersättning och omställningsstudiestöd ska på arbetstagarens begäran bortses ifrån vid prövning av arbetsvillkoret. Stödet ska vara tillgängligt för arbetstagare som inte har fyllt 65 år. Stöd får som längst ges i tolv månader och arbetstagaren ska kunna återkvalificera sig för stöd efter att ha uppfyllt ett nytt arbetsvillkor. Den offentliga omställningsorganisationen ska ha möjlighet att vid behov prioritera stöd till personer vars anställning är på väg att löpa ut eller har upphört.

De grundläggande tjänsterna som tillhandahålls av den nya offentliga omställningsorganisationen ska bestå av vägledning, rådgivning och förstärkt stöd. Förstärkt stöd ska endast kunna ges till arbetstagare som har sagts upp eller vars anställning har upphört och som har särskilda behov till följd av ohälsa eller sjukdom.

I promemorian Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:18) föreslås i linje med parternas principöverenskommelse att ett nytt offentligt studiestödssystem införs, s.k. omställningsstudiestöd. Den offentliga omställningsorganisationen ska tillhandahålla ett yttrande för personer som vill ansöka om sådant omställningsstudiestöd, och som inte omfattas av kollektivavtal. Yttrandet ska innehålla en bedömning av om studierna kan antas stärka personens framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov.

Kammarkollegiet ska tillhandahålla det nya stödet

Den nya offentliga omställningsorganisationen ska organiseras vid Kammarkollegiet under namnet Kansliet för omställnings- och kompetensstöd. Myndigheten bör upphandla grundläggande omställnings- och kompetensstjänster från fristående aktörer. Regeringen ska inrätta ett särskilt rådgivande organ inom Kammarkollegiet för att bistå i strategiska frågor inom verksamhetsområdet där kompetens och erfarenhet bl.a. hämtas från arbetet inom parternas omställningsorganisationer.

Regeringen ska även inrätta en ny nämndmyndighet med Kammarkollegiet som värmyndighet, för att pröva överklaganden av beslut som rör det nya stödet. Den nya nämndmyndigheten ska heta Överklagandenämnden för omställnings- och kompetensstöd.

Arbetsgivare som finansierar omställnings- och kompetensstöd ska kunna få ersättning

Utredningen föreslår att arbetsgivare som finansierar omställnings- och kompetensstöd ska kunna få ersättning. För att säkerställa att omställningsorganisationer tillhandahåller stöd som väsentligen motsvarar grundläggande omställnings- och kompetensstöd införs en möjlighet för omställningsorganisationer att ansöka om registrering. Arbetsgivare som betalar in avgifter till registrerade omställningsorganisationer kan ansöka om ersättning för dessa. Ersättning ska uppgå till högst 0,15 procent av lönesumman. Ersättningsnivån har baserats på kostnader för det motsvarande stöd som staten tillhandahåller och lämnas till arbetsgivare efter ansökan. Kammarkollegiet ska ansvara för att administrera ersättningen, och sträva efter en administrativt enkel och effektiv process för ansökan, beviljande och utbetalning.

Ikraftträdande och uppföljning

Utredningen föreslår att regelverken kring det nya offentliga omställnings- och kompetensstödet samt ersättningen till arbetsgivare ska träda i kraft den 30 juni 2022. Verksamheten inom det nya systemet för grundläggande omställnings- och kompetensstöd bör inledas så snart det är praktiskt möjligt, med sikte på den 1 oktober 2022. Bestämmelserna om ersättning till arbetsgivare tillämpas första gången på ansökningar om ersättning för perioden från och med den 1 oktober 2022.

Regeringen ska senast 2027 låta utvärdera det nya systemet för omställnings- och kompetensstöd. Kammarkollegiet bör få i uppdrag att från och med 2022 årligen följa upp nyttjandet av det stöd som den offentliga omställningsorganisationen ska tillhandahålla.

Promemorians lagförslag (Ds 2021:16)

Förslag till lag om grundläggande omställnings- och kompetensstöd på arbetsmarknaden

Härigenom föreskrivs följande.

- 1 §** Denna lag innehåller bestämmelser om
1. offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd till arbetstagare,
 2. registrering av omställningsorganisationer,
 3. ersättning till arbetsgivare för kostnader för grundläggande omställnings- och kompetensstöd till arbetstagare,
 4. uppgiftsskyldigheter,
 5. föreskriftsrätt, och
 6. överklagande.

Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd till arbetstagare

2 § Offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd består av omställningsstöd eller kompetensstöd och ges i form av tjänsterna rådgivning, vägledning och förstärkt stöd. Stödet syftar till att stärka arbetstagares ställning på arbetsmarknaden. Stödet får beviljas i mån av tillgång på medel.

- 3 §** Omställningsstöd får ges till en sökande vars
1. tillsvidareanställning ska upphöra eller har upphört på grund av arbetsbrist genom en uppsägning eller genom en överenskommelse mellan arbetstagaren och arbetsgivaren,
 2. tidsbegränsade anställning ska upphöra eller har upphört på grund av arbetsbrist genom en uppsägning eller genom en överenskommelse mellan arbetstagaren och arbetsgivaren, eller
 3. anställning ska upphöra eller har upphört till följd av ohälsa eller sjukdom genom en uppsägning eller genom en överenskommelse mellan arbetstagaren och arbetsgivaren.

Vid tillämpningen av första stycket 1 och 2 ska det klart framgå att arbetstagaren slutar på initiativ av arbetsgivaren och på grund av arbetsbrist.

Kompetensstöd får ges till en sökande som har en anställning.

4 § Förstärkt stöd får endast ges till en sökande vars anställning ska upphöra eller har upphört och som har särskilda behov av stöd till följd av ohälsa eller sjukdom.

5 § Stöd får inte ges till den som på grund av otillbörligt uppförande har skilts från sitt arbete. Det gäller även den som av samma skäl inte har fått fortsatt arbete efter att en tidsbegränsad anställning har upphört.

6 § Stöd får ges till den som vid tidpunkten för sin ansökan om stöd

1. har anknytning till svensk arbetsmarknad, och
2. är anställd eller senast var anställd av en arbetsgivare som
 - a) är registrerad hos Skatteverket,
 - b) inte genom avgifter finansierar en registrerad omställningsorganisation, och
 - c) inte är bunden av ett kollektivavtal.

7 § Stöd får inte avse tid efter det att den sökande eller den som får stöd har fyllt 65 år.

8 § Stöd får ges till den som har förvärvsarbetat i Sverige i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad i sammanlagt minst 12 månader inom 24 månader före sin ansökan om stöd.

Villkoret för stöd får även uppfyllas genom en viss minsta inkomst av förvärvsarbete.

Vid prövning av villkoret får förvärvsarbete inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz tillgodoräknas.

9 § Vid prövning av villkoret för stöd i 8 § ska på den sökandes begäran den tid bortses ifrån då sökanden har uppburit föräldrapenningförmåner eller sjukpenning enligt socialförsäkringsbalken eller dagersättning eller dagpenning till totalförsvarspiktiga om tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt, om inte villkoret för stöd samtidigt uppfylls under den månaden. Detsamma gäller om den sökande har fått motsvarande ersättningar i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket eller i Schweiz. Även tid med omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:000) om omställningsstudiestöd får bortses ifrån, om inte villkoret samtidigt uppfylls.

10 § Stöd får som längst ges i tolv månader från det att ansökan har beviljats.

11 § Den som har fått stöd enligt denna lag ska efter avslutad stödperiod enligt 10 § åter kunna få stöd genom att på nytt uppfylla villkoret i 8 §. Arbete som har legat till grund för stöd som tidigare har beslutats får då inte tillgodoräknas.

Registrering av omställningsorganisationer

12 § En organisation ska, efter ansökan, registreras som omställningsorganisation om den

1. tillhandahåller eller, om verksamheten är nystartad, avser att tillhandahålla grundläggande omställnings- och kompetensstöd som väsentligen motsvarar stödet enligt denna lag under villkor som inte påtagligt är mer begränsande än de villkor som gäller för stöd enligt denna lag,

2. finansierar tillhandahållandet av grundläggande omställnings- och kompetensstöd genom avgifter från arbetsgivare,

3. har tillgång till relevant kompetens,

4. har tillräcklig finansiell kapacitet, och

5. i övrigt är lämplig för att utöva verksamheten.

13 § En omställningsorganisation ska avregistreras om

1. organisationen begär det,
2. det inte längre finns förutsättningar för registrering, eller
3. organisationen inte fullgör sin uppgiftsskyldighet.

Ersättning till arbetsgivare för kostnader för grundläggande omställnings- och kompetensstöd till arbetstagare

14 § Ersättning som motsvarar de avgifter som en arbetsgivare har betalat till en registrerad omställningsorganisation ska efter ansökan lämnas till arbetsgivaren. Ersättningen får utgöra högst 0,15 procent av arbetsgivarens totala utbetalda kontanta ersättningar som ingår i underlaget för arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980).

15 § Har en arbetsgivare genom oriktig uppgift eller genom underlåtenhet att fullgöra sin uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller på annat sätt orsakat att ersättning har lämnats obehörigen eller med för högt belopp ska det som betalats ut för mycket betalas tillbaka. Detsamma gäller om arbetsgivaren på annat sätt har fått ersättning obehörigen eller med för högt belopp och arbetsgivaren skäligen borde ha insett detta.

Om en mottagare av ersättning är återbetalningsskyldig ska beloppet återkrävas, om inte det belopp som ska återkrävas är lågt eller det finns synnerliga skäl.

Uppgiftsskyldigheter

16 § En registrerad omställningsorganisation ska till den myndighet som regeringen bestämmer redovisa de uppgifter som myndigheten behöver i ett ärende enligt denna lag.

En registrerad omställningsorganisation ska till den myndighet som regeringen bestämmer redovisa de uppgifter som behövs för att kontrollera om det fortfarande finns förutsättningar för registrering.

17 § En arbetsgivare ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna de uppgifter som myndigheten behöver i ett ärende om ersättning till arbetsgivare för grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Arbetsgivaren ska omgående anmäla förändringar som kan påverka rätten till ersättning eller ersättningens storlek.

Föreskriftsrätt

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer prövar frågor enligt denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela

1. föreskrifter om förvärvsarbete enligt 8 § första och tredje stycket,
2. föreskrifter om den minsta inkomst som avses i 8 § andra stycket,
3. föreskrifter om sådan tid som ska bortses ifrån enligt 9 §,
4. föreskrifter om stöd till andra målgrupper, om det behövs för handläggningen enligt lagen (2022:000) om omställningsstudiestöd,

5. föreskrifter om prioriteringar av medel, och
6. föreskrifter om kraven för registrering enligt 12 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om bevarande och gallring av personuppgifter.

Överklagande

19 § För prövning av överklaganden av beslut enligt denna lag ska det finnas en särskild nämnd. Nämndens ordförande och vice ordförande ska ha erfarenhet som domare.

Nämndens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Nämndens beslut enligt 2–11 §§ får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 30 juni 2022 i fråga om 1 och 12–19 §§ och i övrigt den dag som regeringen bestämmer.

2. Ersättning till arbetsgivare enligt 14 § får dock inte lämnas för tid före den 1 oktober 2022.

3. Ersättning enligt 14 § får lämnas för perioden den 1 oktober–31 december 2022 om den omställningsorganisation som arbetsgivaren har betalat avgifter till var registrerad enligt denna lag senast den 31 december 2022.

Förteckning över remissinstanserna (Ds 2021:16)

Remissinstanser som har gett in yttrande

Almega utbildningsföretagen, Akademikeralliansen, Arbetsdomstolen, Arbetsförmedlingen, Arbetsgivaralliansen, Arbetsgivarverket, Brottsförebyggande rådet, Centrala Studiestödsnämnden, Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Fastigo, Fremia, Företagarna, Försvarmakten, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Stockholm, Göteborgs universitet (Juridiska fakulteten), IF Metall, ILO-kommittén, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Integritetsskyddsmyndigheten, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kammarrätten i Stockholm, Kammarkollegiet, Kommunalarbetareförbundet, Kompetensföretagen, Konjunkturinstitutet, Kronofogdemyndigheten, Kungliga Tekniska Högskolan (Institutionen för Industriell ekonomi och organisation), Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas Riksförbund, Linnéuniversitetet, Lernia, Medlingsinstitutet, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Myndigheten för yrkeshögskolan, Offentliganställdas Förhandlingsråd, OFR/Statstjänstemän, Poliser, Officerare, Omställningsfonden, PTK, Pensionsmyndigheten, Regelrådet, Riksrevisionen, Seko – Service- och kommunikationsfacket, Skatteverket, Småföretagarnas Riksförbund, Statistiska Centralbyrån, Statskontoret, Stockholms universitet (IIES), Svensk Industriförening, Svensk Scenkonst, Svenska ESF-rådet, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Svenskt Näringsliv, Sveriges A-kassor, Sveriges advokatsamfund, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Totalförsvarets plikt- och provningsverk, TRR Trygghetsrådet, Trygghetsfonden BAO, Trygghetsfonden TSL, Trygghetsrådet TRS, Trygghetsstiftelsen, Upphandlingsmyndigheten, Uppsala universitet, Verket för innovationssystem (Vinnova) och Västsvenska handelskammaren.

Remissinstanser som har inbjudits men inte har gett in något yttrande

Chalmers Tekniska Högskola AB, CIKO, Entreprenörskapsforum, Handelshögskolan i Stockholm (SSE), Handelstrygghetsavtal KFO, Institutet för Näringslivsforskning, KFS-företagens Trygghetsfond, NyföretagarCentrum, Sveriges akademikers centralorganisation i staten (Saco-S), Stockholms handelskammare, Svenska kyrkans trygghetsråd, Trygghetsrådet Fastigo TRF och Trygghetsrådet Fastigo TRL.

Övriga som har yttrat sig

Akademikerförbundet SSR, Akavia, Arbetsgivarna inom Industrin, Bankinstitutens Arbetsgivarorganisation, Fackförbundet DIK, Fackförbundet Scen och Film, Finansförbundet, Fysioterapeuterna, Lunds universitet, Lärarnas Riksförbund, Svenska Transportarbetareförbundet, Sveriges

